

خدا، وطن، وظيفه

سال نود هشتم
شماره مسلسل

۱۰۳۸

ماهنامه

اردو

د تاسيس نېټه ۱۳۹۹ هجري لمريز كال

ارگان نشراتي وزارت دفاع ملي

د ۱۳۹۷ لمريز كال د مرغومي (جدي) مياشت لسمه كڼه

**د ملي دفاعي او امنيتي ځواکونو اتلو منسوبانو!
تاسو د ملي يووالي نمونه او د وطن اتلان ياست
ستاسو تعهد له خدای، هيواد او دندې سره دی
او تر ابده به دا ملت ستاسو منندوی وي.**

(جمهوررئيس محمد اشرف غني)

په دې ښه کې

ماهنامه

اردو

ارگان نشراتی وزارت دفاع ملی

د تاسیس نېټه: ۱۲۹۹ لمریز کال

پر له پسی ښه: ۱۰۳۸ د ۱۳۹۷ لمریز کال

د مرغومي (جدی) میاشت، لسمه ښه

کنټپلاوی:

➤ د ستراتیژیکو اړیکو او عامه چارو رئیس

سید غفور احمد «جاوید»

➤ ماسټر ژورنالیزم ډگروال محمد آصف «تاب»

➤ ډگروال محمد داد «بدخشی»

➤ ملالی «مهمند»

د چاپ او خپرولو مدیر:

ډگروال محمد نعمان «هاتفی»

Mail: M.Neman.Pak@mod.gov.af

PBX: ۲۶۱۴۰۶۳ - ۰۷۹۹۵۶۵۶۴۸

مسوول مدیر:

ټورن سید بدیع الزمان «هاشمی»

شماره تېلفون: ۰۷۹۸۲۰۵۵۹۰

PBX: 2614061

Mail: S.b.hashmi@mod.gov.af

دیزاین و کمپوز: محمد قاسم «رحیمی»

مونیکا «سلطانی»

تیراز: - ۶۰۰۰ جلد، چاپ مطبوعه اردوی ملی

آدرس: ششدرک، کابل - افغانستان

مقابل مطبوعه اردوی ملی

صفحه ویب سایت وزارت دفاع ملی

www.mod.gov.af

صفحه فیسبوک وزارت دفاع ملی

www.facebook.com/modafghanistan

صفحه

عنوان

- ۱ ✓ د جگړه ییزو او چاټیزو عملیاتو پلان جوړول او په بریا...
- ۲ ✓ د افغانستان جمهور رئیس: تغییر او تبدیل په دولتداری کی...
- ۳ ✓ کمیته مشورتی زنان در خصوص امنیت در قرارگاه ...
- ۴ ✓ سرپرست وزارت دفاع ملی توسط مشاور شورای امنیت ...
- ۶ ✓ د ملي دفاع سرپرست وزیر فاریاب ولایت ته د خپل سفر ...
- ۷ ✓ معاون جدید تامینات تکنالوژی و لوژستیک توسط ...
- ۸ ✓ جلسه ارزیابی و نتیجه گیری عملیات محاربوی نصرت ...
- ۹ ✓ بریدملان تخنیک هوایی قوماندانی اکادمی هوایی افسران...
- ۱۰ ✓ د دولسم، څوارلسم اولیسانس درجه له (۳۸۰) تنه ...
- ۱۱ ✓ د ۲۰۳ تندرقول اردو سویل ختیځ زون سل بستریز ...
- ۱۲ ✓ ۲۹ تن از افسران دوره یازدهم اکادمی سنهارس از مکتب...
- ۱۲ ✓ تیم های فوتبال قوماندانی لوی حمایتی ستردرستیز و ...
- ۱۳ ✓ په ننګرهار کی پنځه ویشته داعش او طالب وسله وال ...
- ۱۴ ✓ به ارزش (۱۶۲۵۴۰۰) افغانی مواد خوراکی به ورته ...
- ۱۵ ✓ وظایف و نقش ستراتیژیک وزارت دفاع ملی
- ۱۶ ✓ ریاست پروگرام سازی بمنظور ایجاد انکشاف یک نیروی ...
- ۱۷ ✓ ارتباط مخابره در تعرض
- ۲۰ ✓ معلومات راجع به سلاح هسته ای
- ۲۲ ✓ معلومات حاشیه وی نقشه
- ۲۵ ✓ ماده تاریک یا معمای کیهان
- ۲۷ ✓ امداد رسانی و از بین بردن عواقب استعمال سلاح های...
- ۲۹ ✓ همکاری و هماهنگی های ستراتیژیک ملکی نظامی ...
- ۳۱ ✓ د نویو الوتکو په هکله د غوره تصمیمونو په لټه کی
- ۳۳ ✓ استرداد مجرمین در اسناد بین الملل و حقوق جزای...
- ۳۵ ✓ سیر دولت ها در تاریخ، جامعه مدنی و حقوق بشر
- ۳۷ ✓ کسانیکه صلح را نمیخواهند باید با آنان به زبان ...
- ۳۸ ✓ د ادب گلبن
- ۴۱ ✓ علامه سیدجمال الدین افغان دختیځی نری ځلانده ستوری...
- ۴۴ ✓ حفظ و مراقبت وسایل برقی
- ۴۶ ✓ اوسنی تکنالوژی د پخوانیو خوبونو تعبیر
- ۴۷ ✓ هغه ټکی چې پر اساس یې موخي پیژندلی شی
- ۴۸ ✓ د کوچنیانو ادبیات د یوه ساینسپوه له نظره
- ۴۹ ✓ پوهیوئ چې مطالعه مو روح خوین ساتي!؟
- ۵۰ ✓ د حافظی کمزورتیا او د کمپیوتر تاوانونه
- ۵۳ ✓ د خولی بد بوی
- ۵۵ ✓ د وخت ارزښت، پیژندنه
- ۵۷ ✓ دیدگاه ها - لیدلوری
- ۵۸ ✓ له هیواد څخه دفاع ته چمتویو
- ۶۱ ✓ خلص سوانح شهید ډگروال عبدالوهاب «محمدی» قوماندان...
- ۶۲ ✓ د هیواد او خلکو په دفاع کی د افغان نجونو رول د پراخیدو...

د جگړه ییزو او چاڼیزو عملیاتو پلان جوړول او په بریا سره پلي کول، د

ملي اردو منسوبينو د مسلکیتوب او پیاوړتیا څرگندوی ده

سرلیکنه:

دهیواد ملي اردو چې له یوې ورځې نه بلې ته په بیلابیلو برخو کې د لوړو جگړه ییزو وړتیاوو په لرلو سره چې ترلاسه کړي یې دي، لیکي یې لاپسې پیاوړې او غښتلي شوي دي. د غو زرورو او سرښندنکو منسوبینو د خپلې مسلکي وړتیا او مهارتونو په درلودلو سره په ډیره زوروتیا او سرښندنو سره په دې وروستیو کې د هیواد په بیلابیلو ولایتونو کې د جگړه ییزو او چاڼیزو عملیاتو په ترڅ کې، چې سیمې یې دهیواد د سولې او امنیت دښمنانو څخه پاکي کړي، د ملي اردو د ځواکمنې بڼه څرگندوی دي.

د ملي اردو اتلو او زرورو منسوبینو په دې وروستیو کې دهیواد د هوایي ځواکونو په ملاتړ په بیلابیلو ولایتونو، هلمند، قندهار، ننگرهار، لوگر، کندوز او په یوشمیر نورو ولایتونو کې د هیواد سولې او امنیت دښمنانو مرګوني ګوزارونه کړي او د هیواد او خلکو دښمنان یې له شرمه ډکې ماتې سره مخ کړي دي، دهغوی خالي یې رنګي کړي، هغوی ته یې په هر ډګر کې درنه مرګه ژوبله وراړولي، له هغوی څخه یې ډول ډول سپکې او درنې وسلې لاسته راوړي، سیمې یې د هغوی له شتون څخه پاکي اوسیمه ییز وګړي یې دهغوی له شرڅخه خلاص کړي دي. چې د ملي اردو د دغو پام وړ بریاوو په ترلاسه کولو سره نه یواځې دا چې زموږ متدین ولس په خپلو امنیتي ځواکونو باوري کړي، بلکې نړیوالو ته یې هم دا ثابته کړه چې د افغانستان دفاعي او امنیتي ځواکونه او په ځانګړې توګه ملي اردو په دې توانیدلي او دا ځواکمني لري چې په ډیره میرانه او اتلولی د خپل هیواد د ځمکنی بشپړتیا، ملي واکمنی، دیني او ملي ارزښتونو څخه دفاع او ساتنه کولی شي.

د ملي اردو زرورو او سرښندنکو منسوبینو په خپلو بریالیو جگړه ییزو او چاڼیزو عملیاتو په سرته رسولو سره، د هیواد د سولې او امنیت دښمنانو هغو دروغزئو تبلیغاتو ته هم د پای ټکی کېښود چې زموږ د مؤمنو هیوادوالو ذهنونه یې ګډوډکړي وو.

له بلې خوا د ملي اردو زرورو او اتل منسوبین یوځل بیا خپلو شریفو هیوادوالو ته ډاډ ورکوي او ژمنه کوي چې د ژوند تر وروستی سلګی پورې به د خپل هیواد او خپلو خلکو څخه په ډیره میرانه دفاع او ساتنه کوي او هیڅکله به دهیواد د سولې او امنیت دښمنانو ته اجازه ورنه کړي چې په خپلو ناروا او تروریستي اعمالو په ترسره کولو سره زموږ د هیوادوالو سوله ییز ژوند نا امنه کړي.

تغییر او تبدیل په دولتداری کې یو مهم اصل دی

کولو مهمه دنده او ولس سره ورځني مخامخ روابط لري، نو د ملي پوليسو ساتل او پالل، د دوی مسلکي کېدل او دورځنيو مشکلاتو حل د کورنيو چارو وزارت اساسي دنده ده. جمهور رئیس ټينگار وکړ، زموږ پوځي عمليات بايد په مطلقې همغږۍ مخکې لاړ شي، تر څو اردو متحرکه وي، پوليس ثبات وساتي او ملي امنيت خطرات تحليل او د خطراتو مخنيوی وکړي. هغه څرگنده کړه، د جمهوري رياست د انتخاباتو د امنيت تامينول، مداخله نه کول او د مداخلې مخنيوی د دفاعي او امنيتي ځواکونو ملي او اسلامي دنده ده او د کورنيو چارو او ملي دفاع وزارتونو نوي مسوولين به د ولس د رايې ورکونکو آزادي، افغانستان شموليت او امنيت تضمين کړي. د هېواد جمهور رئیس د سولې د راتگ هيله څرگنده کړه او وي ويل، سوله به انشاءالله راشي او له سولې وروسته به زموږ د امنيتي او دفاعي ځواکونو مسووليت لا زيات شي. هر افغان چې سوله مني، بايد اطمینان ولري چې دفاعي او امنيتي ځواکونه به په مسلکي چلند د دوی د مال او خان څخه دفاع کوي. جمهور رئیس وويل، د ملي دفاع او کورنيو چارو وزارتونو سرپرستان چې په دغو حسابو شرايطو کې دا لوی مسووليت مني، د مبارکې ترڅنگ د وسله وال پوځ د اعلي سرفروندان په توگه دواړو ته د هر ډول همکارۍ ډاډ ورکوم او د برياوو هيله ورته کوم.

باختر

کورنيو چارو وزارتونو د مخکېنيو وزيرانو له تعهد، خدمت او رهبرۍ څخه په مننې وويل، تاسې د خپل خدمت او مسووليت پر مهال د افغانستان خلکو، وطن او دولت ته خپل تعهد، رهبري او خدمت ثابت کړ او دغه خدمات مو د قدر وړ دي او ماته ارزښت لري. جمهور رئیس تغير او تبديل په دولتداری کې یو مهم اصل وباله او زياته يې کړه، اوس سيستم دغه پوځوالي ته رسېدلی چې د مهمو دولتي بنسټونو مشران د حکومت د مشرتابه د لزوم ديد په اساس چېرته لاړ شي او کوم نوي مسوولیتونه ومنې. خوشبختانه دا فرهنگ او اصل اوس نهادينه شوی دی. جمهور رئیس څرگنده کړه، د ملي وحدت حکومت د پيل راهيسې د سولې د راوستو لپاره ښکاره او واضح لريخ درلود او د سولې د تحقق په خاطر يې خپل عملي پلان له ملت او نړيوالو سره شريک کړ. هغه د سولې لپاره برابر شوی پلان چې ټول هېوادوال ورباندې اجماع لري، بېسارې وپاله او زياته يې کړه، موږ لا هم پایداری او باعزتې سولې ته ژمن يوو او خپلو هڅو ته به دوام ورکړو. جمهور رئیس د ملي دفاع وزارت نوي سرپرست وزير اسدالله خالد او د کورنيو چارو وزارت سرپرست امرالله صالح د نظام ځوان او په عالي ملي روحیه سمبال کړونه وپل او زياته يې کړه، دوی دواړه د رهبرۍ متفاوتې ځانگړنې او واضح ليدلوري لري او د دوی له تجربو او انرژۍ څخه د وطن د دفاع، ساتنې او پالنې لپاره استفاده يوه اړتيا ده. جمهور رئیس وويل، پوليس د قانون د پلي

د افغانستان د اسلامي جمهوريت جمهور رئیس محمداشرف غني د ملي دفاع او کورنيو چارو وزارتونو د نويو سرپرستو وزيرانو د معرفي په مناسبت په چهار چنار ماڼۍ کې جوړو شويو مراسمو کې گډون او وينا وکړه. جمهور رئیس په کابل ښار کې د وروستي تروريستي بريد ته په اشارې وويل: له بده مرغه زموږ د خلکو په ضد روانه فاجعه، تيره ورځ په يو بل شکل تکرار شوه چې زموږ يو شمېر کابل ښاريان په ډېرې بي رحمۍ په کې شهيدان شول. هغه وويل، دې پېښې وښوده چې موږ له داسې بي ننگه او بي رحمه دښمن سره مخامخ يوو چې هيڅ انساني او اسلامي ارزښت ته درناوی نه لري او هدف يې يوازي وژل، انفجار او انتحار دی، جمهور رئیس د دغې پېښې د ټولو قربانيانو کورنيو ته د تسليت ترڅنگ ټپيانو ته د روغتيا هيله هم وکړه. د هېواد جمهور رئیس د افغانستان دښمنانو ته په خطاب کې وويل: په داسې جنايتونو او وحشتونو د خپلواک او پرمختللي افغانستان په لور زموږ اراده نشي بدلولی او له دغسې جنايتونو وروسته تروريزم سره د مبارزې په لار کې د افغان ملت اراده او عزم لا قوي کېږي. جمهور رئیس په طالبانو غږ وکړ چې د تيرې ورځې بريد د مسووليت په نه منلو او غندلو سره له مسووليت څخه ځان نشي خلاصولی، آن که دوی په مستقيم ډول په دغه فاجعه کې شامل هم نه وي، خو همدوی نورو ته د دغسې فاجعې زمينه، برابره کړې ده. د هېواد جمهور رئیس د ملي دفاع او

کمیته مشورتی زنان در خصوص امنیت در قرارگاه وزارت دفاع ملی ایجاد گردید

نشست مشورتی یک روزه تحت نام (واساک) کمیته مشورتی زنان در راستای امنیت به هدف انسجام خانم ها در قوت های امنیتی و دفاعی ملی افغانستان، در تالار کنفرانس های وزارت دفاع ملی دایر گردید.

در این نشست محترمه رولاغنی بانوی اول کشور، اسد الله خالد سرپرست وزارت دفاع ملی، امرالله صالح سرپرست وزارت امور داخله، جنرال اسکات میلر قوماندان عمومی حمایت قاطع، داکتر سیما ثمر کمیشنر کمیسیون مستقل حقوق بشر، معین وزارت امور زنان، نماینده سرمنشی سازمان ملل متحد برای افغانستان، سفرای کشورهای کانادا، ناروی، ایتالیا، سفیر اتحادیه اروپا، نماینده ارشد ملکی حمایت قاطع و رؤسای حقوق بشر و انسجام جندر وزارت های دفاع ملی و امور داخله اشتراک ورزیده بودند.

بعد از آنکه مراسم با تلاوت آیات ملکوتی قرآن عظیم الشان و پخش سرود ملی کشور آغاز گردید. بانوی اول کشور در رابطه به نقش و جایگاه زنان در سطوح مختلف دولت جمهوری اسلامی افغانستان به تفصیل صحبت نموده، تدویر همچو محافل را در جهت تشخیص جایگاه زن در اجتماع و رفع چالشها و دریافت راه حل برای مشکلات منسوبین انات نهادهای دفاعی و امنیتی، استخدام، آموزش و حضور خانم ها در قوت های امنیتی و دفاعی ملی افغانستان موثر دانست.

بعداً اسد الله خالد سرپرست وزارت دفاع ملی نقش زنان را در ساختار و تقویت

صالح سرپرست وزارت امور داخله و برخی دیگر از سخنرانان، بلنوبه پیرامون آجندای محفل صحبت نموده، تلاش ها و اولویت های قوت های امنیتی و دفاعی افغانستان و حمایت قاطع را در جهت ایجاد فضای مناسب کاری برای قشر انات رسیدن به هدف مشترک در خصوص بهبود وضعیت زندگی خانم ها در صفوف نهاد های ملی و دفاعی ابراز نمودند.

گفته شده: هدف این نشست مشورتی بمنظور ایجاد یک هسته موثر در سطح استراتژیک ایجاد گردیده تا بتواند یک تعداد دست اندرکاران و کارشناسان را در این عرصه جمع نموده تا روی جلب و جذب قشر انات در قوت های امنیتی و دفاعی ملی افغانستان کار نمایند و همچنان نتیجه منطقی و روشن را جهت تطبیق پروژه ها و پالیسی ها تدارک و در عرصه استخدام و حفظ خانم ها در سطوح مختلف نهاد های دفاعی و امنیتی افغانستان کار نمایند. محمد جواد «احمدی»

وزارت دفاع ملی مهم دانسته گفت: خوشبختانه با وصف مشکلات و دشواریهای زیادی که فرا راه قشر انات در جامعه موجود است نقش و حضور زنان در موارد مختلف رشد جامعه محسوس بوده و مخصوصاً در ساختار اردوی ملی نیز پرتنگ احساس میشود جاه دارد از حضور فعال خواهران در بخش های مختلف اردوی ملی قدر دانی نمود. سرپرست وزارت دفاع ملی در ادامه گفت: با استفاده از فرصت از خانواده های محترم که زمینه حضور فعال خواهران ما را مساعد ساخته ارج گذاری می نمایم. با همه توان و امکانات کوشش خواهیم نمود و آخرین تلاش ها را بخرج خواهیم داد، تا مشارکت انات در تمام بخش های اردوی ملی به همان سطح که لازم است برسد. و از هر نوع پدیده خشونت علیه این قشر در هر سطح که باشد جداً جلوگیری خواهیم نمود.

در ادامه محفل جنرال اسکات میلر قوماندان عمومی حمایت قاطع، امرالله

سرپرست وزارت دفاع ملی توسط مشاور شورای امنیت ملی به همکارانش معرفی شد

در قانون امور ذاتی افسران، ازدیاد معاشات افسران و مامورین، برنامه کمپک میثاق دوجانبه کشور دوست ایالات متحده امریکا، برنامه اپس، چالش های فصل جنگی و دست آوردهای عملیات های محاروبی ازدیاد تشکیلات قوای هوایی و ارتقای تشکیل فرقه به قول اردوی عملیاتی های خاص به حاضرین معلومات ارایه نموده گفت: قوای هوایی شما اکنون مدیریت کشفی، ترانسپورتی و در صورت ضرورت بمباردمان نقاط تهدید را در اختیار دارد. و همچنان از طرف شب قابلیت های انتقالات ترانسپورتی و بمباردمان را بالای اهداف بمنظور حمایت قطعات را نیز دارا می باشد که این یک خبر خوش و یک انکشاف مهم در رشد قوای هوایی و حمایت سایر جزو تام ها تلقی می گردد. وزارت دفاع ملی بعد از ایجاد ریفورم

مرکز تدویر یافته بود. بعد از آنکه مراسم با تلاوت آیات چند از کلام پرفیض الهی و پخش سرود ملی کشور بطور زنده توسط گروه بانفو قوماندانی لوی حمایه آغاز گردید. لوی درستیز قوای مسلح با ایراد سخنانی گفت: می خواهم از نام همه منسوبان اردوی ملی تقرر اسدالله خالد را بحیث سرپرست وزارت دفاع ملی از صمیم قلب تبریک گفته از بارگاه احد بی نیاز توفیقات مزید در امر اجرای وظایف برایشان استدعا نمایم. اردوی ملی از لحاظ ترکیب ملی غیرسیاسی، با اراده، روحیه وانگیزه اسلامی تحت شعار خدا، وطن و وظیفه در محور تحکیم ثبات و تامین امنیت در خدمت مردم افغانستان قرار دارند. لوی درستیز قوای مسلح در رابطه به دست آوردهای عملیات های محاروبی کمپاین پلان نصرت سال ۱۳۹۷، تغییرات

محفلیکه به همین مناسبت به اشتراک فضل هادی مسلمیار رئیس مشرانو جرگه، انجنیر محمد خان معاون ریاست اجرائیه، حمدالله محب مشاور شورای امنیت ملی، اسدالله خالد سرپرست وزارت دفاع ملی، امرالله صالح سرپرست وزارت امور داخله، اعضای مجلسین مشرانو جرگه و ولسی جرگه، سترجنرال محمد شریف یفتلی لوی درستیز قوای مسلح، معاونین و روسای وزارت دفاع ملی و ستر درستیز، دکتر سپینتا مشاور سابق شورای امنیت ملی، وزیرای سابق دفاع ملی، جنرال میلر قوماندان عمومی حمایت قاطع، برخی سفرا و اتشه های نظامی کشورهای دوست مقیم افغانستان، قوماندانان قول اردوهای ساحوی، گارنیزون، خانواده های شهدا، معلولین اردوی ملی، جنرالان، و افسران قرارگاه وزارت دفاع ملی و قطعات

جدید در سال ۲۰۰۱ با تقرر مارشال محمد قسیم فهیم فقید به عنوان نخستین وزیر دفاع ملی تا اکنون هفت وزیر دفاع در این وزارت تقرر حاصل نموده است. همه منسوبان اردوی ملی مخصوصاً رهبری وزارت دفاع ملی و ستردرستیز طوریکه قبلاً با وزرای محترم اسبق همکار بودند با سرپرست وزیر جدید نیز همکاری همه جانبه خواهند داشت و در راستای تغییر، تحول و انکشافات جدید تحت رهبری شما وظایف ملی و مسلکی شانرا صادقانه اجرا خواهند نمود. بعداً وزیر دفاع اسبق طارق شاه بهرامی در راستای اجراء در عرصه های مختلف در دوران خدمتش به حاضرین گزارش ارایه نمود.

متعاقباً مشاور شورای امنیت ملی ضمن معرفی اسدالله خالد بحیث سرپرست وزارت دفاع ملی به حاضرین گفت: با اوکسانی صلح خواهد شد که واقعاً برای تامین صلح اراده قوی و ملی داشته باشند، کسانی که بخاطر منافع دیگران جنگ می نمایند با عکس العمل جدی ما مواجه خواهند شد. تعریف دشمن واضح است هر کی در مقابل نظام مشروع و قانونی و مردم ما مسلحانه مبارزه نماید، قانون اساسی کشور را رعایت نکند دشمن دولت و مردم ما پنداشته می شود. و در مقابل دشمنان نظام استعمال قوه حق مشروع ماست.

خوشبختانه در مدت کم کاری های زیادی در سطوح مختلف وزارت دفاع اجرا گردیده است که برای من، رهبری دولت و مردم افغانستان مایه خرسندی می باشد.

با در نظر داشت قاطعیت و شخصیت کاری آقای اسدالله خالد رهبری حکومت

وحدت ملی و شخص رئیس ج.ا.ا. و سرقوماندان اعلی قوای مسلح تصمیم گرفتند تا موصوف در این برهه حساس تاریخی کشور به عنوان سرپرست وزارت دفاع ملی معرفی گردد. توقع ما و رهبری دولت از آقای خالد این است که جنگ باید مدیریت شود، در جلوگیری از تلفات ملکی توجه اعظمی صورت گیرد. از ثبات کشور، سر و مال مردم حفاظت صورت گیرد. در حالیکه به نماینده گی از رهبری دولت به شما موفقیت آرزو می کنم. می خواهم خاطرنشان سازم که موفقیت شما موفقیت دولت جمهوری اسلامی افغانستان است.

در اخیر سرپرست وزارت دفاع ملی ضمن ایراد سخنانی گفت: با استفاده از فرصت از حسن اعتماد رهبری دولت ج.ا.ا. سپاس و قدردانی می نمایم که مسئولیت بزرگ ملی را در این لحظات حساس کشور به عهده من گذاشته اند. از بارگاه الله متعال استدعا دارم که در این آزمون سترگ برای من، همکاران و تیم کاری ام توفیقات مزید در عرصه خدمت عنایت فرماید. تعهد ما خدمت به وطن و مردم افغانستان است.

منسوبان اردوی ملی از حالت دفاعی باید به حالت تعرضی بگذرند هدف ما بعد از این اجرای حملات تهاجمی بالای مخفیگاه های مخالفین خواهد بود.

همانطوریکه در بین تروریستان و دشمنان وطن خوب و بد وجود ندارد کسی که جنگ می خواهد، موجب کشتن افغانها می گردند و بخاطر منافع بیگانه ها وطن ما را تخریب می نمایند و منافع پیشرفت کشور ما می گردند از همین جا برایشان خطاب می کنم! که با همه قدرت و امکانات به آنها جواب دندان شکن خواهیم داد. زیرا

ما دیگر در حال مدافعه نه خواهیم بود. بلکه (سرمی زنییم و سنگرمی گیریم) نکات چند در برنامه کاری من موجود است که موارد آنرا در سطح داخل وزارت دفاع ملی و برخی موارد آن خارج از آنرا احتوا می نماید، بعد از یک ارزیابی دقیق تصامیم در مورد تقرر کادرها بر مبنای لیاقت، تجربه، و تخصص صورت خواهد گرفت.

اولویت من در راستای اکمالات، تدارکات، ایجاد تسهیلات و فراهم آوری نیازمندی های سربازان، بریدملان و افسران که در خطوط مقدم فعالیت های محاروبی قرار دارند خواهد بود.

آقای خالد در ادامه گفت: احوال سربازان و همه منسوبانم را در هر کجایی که باشند خواهیم گرفت. اولویت دوم حفظ وحدت ملی در همه سطوح که خوشبختانه موجود است ما کوشش خواهیم نمود که آنرا انکشاف، تداوم و قویتر سازیم. و سوء استفاده از آنرا به هیچ کس اجازه نخواهیم داد. وحدت ملی و رعایت احترام همه اقوام افغانستان در جایش، ما از دیدگاه ملی و اندیشه ملی که داریم به نقشه و جغرافیای افغانستان که فراتر و در فوق همه قرارداد باید فکر کنیم.

اولویت دیگر ما انتقال به موقع شهدا، مجروحین و توجه خاص به معلولین و فامیل های شهدا خواهد بود.

توقع من از همه منسوبان قرارگاه از جنرال تا به قدمه های مختلف این است. که وظایف شان را بر مبنای گزارشات سمبولیک سلاید ها و پرنسنت کاغذ های رنگه تمرکز ندهند که به آن ضرورت نداریم. عمل می خواهم، عمل می خواهم و عمل.

دگروال محمد نعمان «هاتفی»

د ملي دفاع سرپرست وزير فارياب ولايت ته د خپل سفر په ترڅ کې د ياد

ولايت امنيتي وضعيت له نږدې څخه وارزوه

چې دخدای (ج) په مرسته او د خپل ولس په ټينګ ملاتړ سره به د دغې لارې په اوږدو کې د دښمنانو او تروريستانو ځالي ړنگي او له منځه یوسو.

د ملي دفاع سرپرست وزير د خپلو خبرو په ترڅ کې د جګړه ييزو عملياتو په ترڅ کې د بشر د حقونو رعايت او د ملکي وګړو د مرګ ژوبلې د مخنيوي په هکله ټينګار وکړ، هغه په خپلو خبرو کې وويل: که چيرې وسله وال مخالفين د خلکو او د افغانستان دولت غږ (د سولې غږ) ته لبيک ونه وايي، نو ډير ژر به د دفاعي او امنې ځواکونو لخوا وځپل شي.

د ملي دفاع سرپرست وزير زياته کړه، د فارياب امنيت او پرمختيايي برنامې د حکومت په مهمو او لومړنيو برنامو کې قرار لري او د هيواد د دفاعي او امنيتي ارګانونو درهبري د لومړيتوبونو څخه دي، وروستني بريالي عمليات چې د دښمنانو په موضوعگانو ترسره شول هغوی ته يې ډيره درنه مرګ ژوبله وراړولي ده او دغه ډول عمليات به په راتلونکي کې هم دوام ولري.

« احمدي »

منسوبينو سره وکتل، د ايثار (۱۰) جګړه ييزو عملياتو لاسته راوړني چې په پايله کې يې د هيواد دسولې او امنيت دښمنانو ته درنه مرګ ژوبله اوښتې وه، وستايل. د ملي دفاع وزير په فارياب ولايت کې د يوه ستر چاپيز عمليات خبر ورکړ، ويې ويل: د ميمني اندخوی د لوی لارې ستونزې حل کوو او د فارياب اوسيدونکو ته ډاډ ورکوو چې د يادې لارې د امنيت د ټينګښت له پاره مناسبې لارې چارې اوبشپړ ځواک شتون لري،

د ملي دفاع وزارت سرپرست وزير اسدالله خالد په داسې حال کې چې د غوڅ ملاتړ عمومي قوماندان جنرال اسکات ميلر او د سيمه ييزو ارګانونو رئيس متين بيګ يې ملتيا کوله، د امنيتي وضعيت د ارزونې په موخه د هيواد شمال لويديځ زون فارياب ولايت ته سفر تر سره کړ. د ملي دفاع سرپرست وزير په دغه سفر کې د ياد ولايت والي، د دفاعي او امنيتي ارګانونو مسولينو او په دغه ولايت کې ميشت د ملي اردو

معاون جدید تامینات تکنالوژی و لوژستیک توسط سرپرست وزارت دفاع

ملی به همکاریش معرفی گردید

محفل که به همین مناسبت به اشتراک اسدالله خالد سرپرست وزارت دفاع ملی، سترجنرال محمد شریف یفتلی لوی درستیز قوای مسلح، دگر جنرال اقبال علی نادری معاون تعلیمات و پرسونل، دگر جنرال هلال الدین هلال معاون استخبارات ستراتژیک، عده‌یی از معاونین و روسای وزارت دفاع ملی، ستردرستیز و برخی از قوماندانان قطعات مرکز تدویر یافته بود، با تلاوت آیات چند از کلام الله مجید و پخش سرود ملی کشور آغاز یافت. بعداً امر تقرر معاون جدید تامینات تکنالوژی و لوژستیک توسط رئیس منابع بشری بشرح ذیل قرائت گردید. به اساس پیشنهاد شماره (۵۲۶) مورخ ۱۳۹۷/۱۰/۲ وزارت دفاع ملی و بتاسی از حکم شماره (۲۱۹۷) مورخ (۱۳۹۷/۱۰/۹) مقام عالی ریاست ج.ا.ا و امریه نمبر (۳۲۶۸) مورخ ۱۳۹۷/۱۰/۱۸ وزیر دفاع ملی تقرر محمد نعیم حقل فرزند کاتب در بست فوق رتبه بحیث معاون تامینات تکنالوژی و لوژستیک وزارت دفاع ملی منظور است. دگر جنرال ارکانحرب غلام سخی احمدزی معاون اسبق تامینات تکنالوژی و لوژستیک گفت: بخش لوژستیک در تمام دنیا یک بخش پرچالش می باشد با استفاده از فرصت از رهبری وزارت دفاع ملی و ستردرستیز و همه مسئولین و منسوبین اردوی ملی نهایت سپاس و قدردانی می نمایم که طی مدت سه سال با من نهایت همکاری و از هر نوع حمایت دریغ نورزیده اند. طی این مدت کوشش شده که وسایط زرهی، تکنیکی، انتقال مواد اعاشوی و در نهایت همه امکانات لوژستیکی در قدمه های مختلف قطعات و جزوتام های اردوی ملی اکمال گردد. به اندازه توان آنچه در بساط فکری و کاری من بود انجام دادم. بعداً لوی درستیز قوای مسلح با ایراد سخنانی گفت: اردو یک تشکیل مصرفی

نمایم با همه توان و امکانات اطمینان میدهم که با تیم کاری ام در خدمت فرد منسوبان اردوی ملی که در خطوط مقدم جبهه فعالیت های محاروبی را اجرا می نمایند، قرار خواهم داشت. متعاقباً سرپرست وزارت دفاع ملی گفت: تغییر و تبدیلی در ارگانهای ملکی و نظامی یک اصل است و از گذشته ها ادامه دارد. طی چند روز محدود که آمده ام از کار کردها و برخورد نیک آقای احمدزی سپاسگزار هستم و خاطرات نیک شان نزد همه منسوبان اردوی ملی مانده گاراست. در شرایط جنگی قرار داریم و با سیستم های کار میکنیم که به کار بیشتر نیاز دارد. به آقای جنرال احمدزی وعده میدهم که با مشوره رئیس جمهور در تقرر مجدد شان اقدام خواهیم نمود. آقای حقل از شما و تیم کاری تان در این برهه حساس توقعات زیاد وجود دارد، منابع کافی داریم وقیودات هم در نحوه مصرف و شفافیت آن داریم. تا به موارد لازم به مصرف برسد. شما باید کوشش کنید و حتی از کوشش هم زیاد تر در مورد عرضه خدمات بیشتر و بهتر برای پرسونل تا در میداین نبرد موفقیت ها و دست آورهای خوب داشته باشیم.

هاتفی

است که منابع را مصرف می کند. چون اردو به تجهیز، تسلیح، عرضه خدمات لوژستیکی، دفاع از استقلال و تامین امنیت ضرورت دارد بنا همه نیازمندیها به منابع متکی می باشد و یا به عباره دیگر هرگاه خواسته باشیم قابلیت ها را در اردو ایجاد کنیم باید به مصرف منابع وامورات لوژستیک اتکا نماییم. با اغتنام از فرصت از خدمات شایسته، ظرفیت سازی و حمایت قطعات اردوی ملی در هر نوع شرایط از آقای احمدزی به نمایندگی از رهبری ستردرستیز و همه منسوبان اردوی ملی سپاس و قدردانی می نمایم. سیستم تدارکات یک سیستم معلق و پیچیده است، تمرکز حجم وظایف، مبارزه با فساد و انجام کار های موثر در این راستا که جوابگوی نیازمندی های پرسونل قطعات و جزوتام های اردوی ملی را در حضر و سفر داشته باشد کار دوامدار و مستمر می خواهد که در این عرصه برای آقای محمد نعیم حقل معاون جدید تامینات تکنالوژی و لوژستیک آرزوی موفقیت می نمایم. سپس معاون جدید تامینات تکنالوژی و لوژستیک ضمن ایراد صحبت گفت: از اعتماد رهبری دولت و سرپرست وزارت دفاع ملی مبنی بر تقرر سپاسگزاری می

جلسه ارزیابی و نتیجه گیری عملیات محاربوی نصرت ۱۳۹۷ و آغاز کمپاین پلان عملیاتی خورشید در سوق و اداره ملی نظامی ستر در ستیز دایر گردید

اردوی ملی افغانستان و نیروهای دفاعی امنیتی اظهار قدردانی نموده گفت تامین امنیت انتخابات پارلمانی، محافظت از پروژه های مهم اقتصادی کشور، راه ترانزیتی لاجورد، حفظ دستاورد های پلان عملیاتی خالد، گسترش حاکمیت دولتی، برقراری امنیت در شاهراه های بزرگ و تامین امنیت ها و پروژه های ستراتیژیک سر قوماندانان عالی قوای مسلح، تخریب مواضع مقاومت، مخفی گاه های دشمن به ویژه تخریب کشتزارهای خشخاش، جلوگیری از قاچاق مواد مخدر و وارد نمودن ضربات قوی هوایی وزمینی که منجر به کشته شدن برخی حلقات رهبری و تشکیلات نظامی طالبان و داعشیان گردیده از جمله وظایف خطیر منسوبان ما بود که طی عملیات نصرت اجرا گردیده است.

لوی درستیز قوای مسلح افغانستان در مورد تطبیق جدی اهداف کمپاین پلان عملیاتی خورشید و آمادگی های لازم برای تطبیق آن در سال جدید ۱۳۹۸ تاکید نمود افزود: صلح آرمان ملی ماست، سعی خواهیم کرد تطبیق برنامه دولت افغانستان و زعامت سیاسی کشور در تطبیق برنامه های صلح نقش ملی خویشرا انجام دهیم و هرگاه از هر نام و آدرسی بالای مواضع منسوبان ما مسلحانه حمله صورت گیرد و موجب شهادت یا و مجروحیت منسوب ما گردد آنگاه ضربات قوی بر پیکر مخالفین وارد خواهیم نمود.

محمد زبیر عارف

قومانندانان قطعات در اجرای عملیات محاربوی نصرت سپاس و قدردانی می نمایم. دشمن در سال روان با طرح پلان جامع به هدف سقوط برخی ولایات و ولسوالی ها و با حمایت برخی حلقات استخبارات منطقه تصمیم اجرای فعالیت های تخریبکارانه وسیع را داشت که با مدیریت سالم شما و قوماندانان قطعات نتوانستند اهداف شانرا تطبیق نمایند. زیرا نهاد های دفاعی و امنیتی ما در حفظ امنیت و اسقرار صلح و ثبات کشور همیشه مساعی لازم را انجام داده اند. و در تطبیق عملیات های موثر و دفع هر نوع پلان شوم دشمنان مردم افغانستان از هیچ نوع سعی و تلاش دریغ نورزیده اند.

لوی درستیز قوای مسلح در ادامه از سهم فعال همه منسوبان اردوی ملی، موفقیت ها و دست آوردها و فعالیت های مثمر در چوکات کمپاین پلان عملیاتی نصرت در جریان سال ۱۳۹۷ از تمام منسوبین

این جلسه تحت ریاست سترجنرال محمد شریف یفتلی لوی درستیز قوای مسلح کشور به اشتراک روسا و قوماندانان قطعات مرکزی برگزار شد. ابتدا، تمام قوماندانان قطعات مستقل مرکز، معاونین و روسای ستردرستیز و سایر مسئولین اردوی ملی افغانستان گزارشات اجرائات فعالیت ها، دست آورد ها، کاستی ها و برخی چالش های که در تطبیق کمپاین پلان عملیاتی نصرت ۱۳۹۷ موجود بود بلنوبه گزارشات مفصل شانرا ارایه نموده و از آماده گی های لازم جهت حمایت، اجرا و تطبیق کمپاین پلان عملیاتی خورشید در سال جدید ۱۳۹۸ اظهار اطمینان نمودند.

بعداً سترجنرال محمد شریف "یفتلی" لوی درستیز قوای مسلح افغانستان، ضمن اتحاف دعا به ارواح شهدای راه آزادی به خصوص شهدای اردوی ملی کشور گفت: با استفاده از فرصت از سهم فعال و سوق و اداره سالم رهبری ستردرستیز و

بریدملان تخنیک هوائی قوماندانی اکادمی هوائی افسران جوان

سند فراغت بدست آوردند

اکادمی هوایی گفت: افسران و محصلین عزیز امروز برای من جای نهایت خرسندی است که در چنین محفلی شرکت می‌نمایم و شاهد فراغت شما جوانان از یک دوره تعلیمی مهم و کورس ابتدائی تخنیک هوائی هستیم، فراغت شما از این دوره تعلیمی پایان کار نه بلکه آغاز کار است برای ادامه آموزش و تکمیل سطح دانش و ارتقاء ظرفیت های مسلکی الی قدمه تخصص کوشش و تلاش بیشتر را باید انجام دهیم. زیرا قوای هوایی به تخنیکران هوایی نیاز مبرم داشته حضور شما مبین جلوگیری از حوادث درهوا را تضمین می‌نماید. و دراین راستا اقدامات لازم در داخل و خارج از کشور صورت خواهد گرفت تا برنامه های تعلیمات و تحصیلات پیشرفته بالای منسوبین ما تطبیق گردیده، توانائی های مسلکی آنها درخصوص بکارگیری تکنالوژی مدرن تجهیزات پیشرفته ارتقاء یابد تا منسوبان ما با فرا گیری مهارت‌های بهترو قویتر از حاکمیت و ارزش های ملی کشورشان دفاع مطمئن نمایند.

در اخیر محفل با توزیع تصدیق نامه ها به فارغان خاتمه یافت.

آمریت امور عامه قوای هوائی

بعداً قوماندان اکادمی هوایی ضمن ابراز خوش آمدید به مهمانان گفت: رهبری، استادان، پرسونل اداری این قوماندانی

۱۲۳ تن از بریدملان قوماندانی قوای هوایی اعم از اناث و ذکور بعد از فراگیری تعلیمات اساسی در مسلک

همیشه سعی و تلاش نموده اند تا شرایط بهتر تعلیمی و تحصیلی را برای ارتقاء ظرفیت های فرزندان اصیل این سرزمین که در صفوف نیرو های هوائی کشور شامل میشوند مساعد سازند.

سپس دگروال ارکانحرب جمال الدین (سراج) مدیر تعلیم، تربیه و دوکتورین قوماندانی عمومی قوای هوائی پیرامون چگونگی جلب و جذب و تعلیم و تربیه جوانان در قوای هوائی به حاضرین معلومات ارایه نموده فراغت آنها را یک دستاورد بزرگ دانست.

سپس دگر جنرال محمد شعیب پیلوت قوماندان عمومی قوای هوائی ضمن قدر دانی از کوشش و تلاش های رهبری، استادان و مسئولین اداری قوماندانی

تخنیک هوائی با سپری نمودن شش ماه تعلیمات عملی و نظری به رتب پرکمشری از قوماندانی اکادمی هوائی افسران جوان فارغ و وارد مراحل بعدی تعلیمات مسلکی گردیدند.

محفلیکه به همین مناسبت در تالار کنفرانس های قوماندانی اکادمی هوائی افسران جوان به اشتراک دگر جنرال محمد شعیب (پیلوت) قوماندان عمومی قوای هوائی، دگروال نقیب الله (ورور) قوماندان اکادمی هوائی افسران جوان، رهبری اداری و تدریسی، افسران و محصلین دایر گردیده بود ابتدا محفل با تلاوت آیات ملکوتی قرآن عظیم الشان و نشر سرود ملی کشور آغاز گردید

د دولسم، څوارلسم اوليسانس درجه له (۳۸۰) تنه فارغينو څخه د

سويه ازموينه واخيستل شوه

زون د بيلا بيلو (كونړ، نورستان، لغمان اوننگرهار) ولايتونو د دولسم، څوارلسم او ليسانس درجه فارغينو پکې گډون کړی و، چې له وروسته به د ملي اردو په لیکو (قطعاتو او جزوتامونو) کې د دوهم بریدمن (افسر) په توگه فارغ اوگران هیواد او هیوادوالوته به د

د ۲۰۱۱ سیلاب قول اردو په تعلیمي کنډک کې د ختیځ زون د دولسم، څوارلسم اوليسانس درجه له (۳۸۰) تنه فارغينو څخه د ملي اردو په سن هارس اکاډمۍ کې د شمولیت په موخه د سويه ازموينه واخيستل شوه

یاده ازموينه د ۲۰۱۱ سیلاب قول اردو په تعلیمي کنډک کې د ۲۰۱۱ سیلاب قول اردو قوماندان ډگر جنرال محمد زمان «وزیری» په مشرۍ، د قول اردو درستیزوال برید جنرال ارکان حرب میراسدالله «کوهستانی» په ختیځ زون کې د جلب جذب قوماندان ډگروال محمد همایون، د قول اردو ارشد بریدمل رفیع الله «عرب»، د بنوونی او روزنی مدیر ډگروال رحمت الله «مومند» او د قول اردو قرارگاه د یو شمیر منسوبینو تر څارنی لاندې واخيستل شوه. په دغه ازموينه کې په ټولیزه توگه (۳۸۰) تنه د ختیځ

دې جملې څخه به د قول اردو له سهمیه سره سم ممتاز فارغین د ملي اردو سن هارس اکاډمۍ ته جذب شوی چې د (۱۸) میاشتو نظری او عملی زده کړو څخه خدمت جوگه او په دندو وگمارل شی.

د ۲۰۱۱ سیلاب قول اردو درسنیو دفتر

د ۲۰۳ تندر قول اردو سویل ختیځ زون سل بستریز روغتون کې د روغتیا په هکله اتم علمي سیمینار تر سره شو

پر لاره اچولو دمسلکي دانش سطحه لوړولو ته ډیره پاملرنه و اړوي. د تندر قول اردو قوماندان همدا رنگه زیاته کړه زه د ۲۰۳ تندر قول اردو قوماندان په توگه د سل بستریز روغتون قوماندان ته د ټولو منسوبینو په استازیتوب ډاډ ورکوم چې زه ستاسو ترڅنګ ولاړ او هغه خدمتونه چې د طبابت په برخه کې امنیتي ځواکونو او ټولو هیوادوالو لپاره سرته رسوئ د هغو په برخه کې موږ همکار او ستاسو هر ډول ستونزې اورو او دحل لار به ورته پیدا وو.

په پای کې د ستردرستیز د صحي قوماندانی مرستیال لخوا د ۲۰۳ تندر قول اردو قوماندان ته د سل بستریز روغتون له کارکوونکو سره د بڼې همکارۍ کولو په ویاړ ستاینلک ورکړ شو. مراسم په هیواد کې د تلپاتې سولې او امنیت د ټینګښت په دعایې سره پای ته ورسیده.

جګړن محمد فاروق (روشنمل)

پراساس دتوکمیزو اوژبنيو توپيرونو پرته دانسان په خدمت کې واوسي داړمندانو غوښتنو ته لیک

وایي او ددې په ځواکي د خوانو طبيبانو تخصصي پوهې د اوچتولو په لاره کې سرطبابت کولې گامونه پورته کړي. د نوي طب د انکشافاتو څخه د خبروای لپاره د مطالعي پراگرامونو

مراسم چې له همدې امله د تندر قول اردو سل بستریز روغتون د کنفرانسونو په تالار کې جوړ شوي

وو، د ۲۰۳ تندر قول اردو قوماندان د نظامي علومو ماسټر الحاج تورنجنرال دادان(لونگ)، د ستر درستیز د صحي قوماندانی مرستیال بریدجنرال پوهندوی دوکتور شیرشاه(احمدی)، د احصائیه چارو مدیر دوکتور نثار احمد رحیمی، د سل بستریز روغتون سرپرست ډگروال شاهدالله (اکبری)، بهرنیو همکارانو، د سل بستریز روغتون ډاکټرانو او یوشمیر افسرانو، بریدملانو گډون درلود.

مراسم د الهی کلام قرآن اعظیم الشان د څو مبارکو آیتونوپه تلاوت پیل وریسي د ۲۰۳ تندر قول اردو قوماندان د سیمینار گډونوالو ته د بڼه راغلاست ترڅنګ د تندر قول اردو سل بستریز روغتون طبيبان مخاطب کړه او ورڅخه یې و غوښتل چې طبابت د سپیڅلي مسلک د بنسټ

تیم های فوتبال قوماندانی لوای حمایه ستر در ستیز و سره میاشت با اجرای مسابقه دوستانه وارد میدان سبز گردیدند

تیم های فوتبال منسوبان قوماندانی لوای حمایه و امنیت اخیراً با اجرای مسابقه دوستانه در مقابل تیم سره میاشت به مصاف هم رفتند. مسابقه فوتبال که در میدان سبزغازی استادیوم بین تیم های فوتبال لوای حمایه و سره میاشت برگزار گردیده بود بازی با هیجان زیاد تماشاچیان هر دو طرف آغاز گردید. که در دقایق نخست گول اول توسط زمری بازی کن مستعد لوای حمایه به ثمر رسید.

در اوج هیجانات تماشاچیان فرهاد اندر بازی کن موفق تیم لوای حمایه توانست در دقایق ۲۵ مسابقه گول دوم را وارد دروازه حریف نماید.

گول سوم نیز در دقایق اول بعد از آف تایم توسط فرهاد اندر دروازه تیم سره میاشت را باز نمود. که در نتیجه تیم قوماندانی لوای حمایه توانست سه در مقابل صفر برنده اصلی مسابقه گردد.

جگرن عبدالمالک

۲۹ تن از افسران دوره یازدهم اکادمی سنهارس از مکتب توپچی سند فراغت بدست آوردند

محفل که به همین مناسبت با اشتراک پوهیالی دگروال محمد قاسم «جمال» قوماندان مکتب توپچی دگروال گدا محمد «بدخش» مدیر پلان گذاری مکتب توپچی مسئولین تدریسی واداری، افسران و بریدملان آن قوماندانی دایر گردیده بود ابتدا

مراسم با آیات چند از کلام الله مجید و پخش سرود ملی کشور آغاز گردید.

سپس قوماندان مکتب توپچی طی صحبتی فراغت افسران را برای شان تبریک گفته افزود: جای مسرت است که امروز شاهد فراغت ۲۹ تن از افسران جوان نخبه وبا استعداد هستیم که بعد از سپری نمودن یک دوره تعلیمات شش ماهه مسلکی که بطور عملی ونظری اساسات صنف توپچی بالای مداومین تطبیق گردیده است سند فراغت بدست میآورند. جا دارد از زحمات متداوم استاتید و مسئولین اداری در این راستا سپاس و قدر نمایم.

شما میدانید که مسلک توپچی یک صنف اساسی و حاکم میدان محاربه است. قدرت آتش و مانور سلاح توپچی در فعالیت محاروبی نهایت موثر، روحیه ومورال دشمن را تضعیف می نماید. توقع من این است آنچه را آموختید با سایر همقطاران تان نیز شریک سازید.

در اخیر محفل با توزیع تقدیرنامه ها وتصدیق نامه به فارغان واستادان به پایان رسید.

آمر امور عامه مکتب توپچی

تورن عبدالجلیل

په ننگرهار کې پنځه ويشت داعش او طالب وسله وال، د سولې له بهير

سره يو ځای شول

د جهاد نه بلکې د پرديو په خاطر کړې ده. دا په داسې حال کې ده چې ديني عالمان د افغان حکومت پر وړاندې د وسله والو مخالفينو پېل شوي جگړه نا مشروع گڼي او پر وسله والو غږ کوي، چې له افغان وژني لاس واخلي.

مولوي حبيب الله جلال ابادي، چې په دې اړه جوړ شويو مراسمو کې گډون کړی و، په خپلو خبرو کې وسله وال د سولې پروسې سره يوځای کېدو ته وهڅول او ټينگار يې وکړ، چې نور دې د قرانکریم له احاکمو سر غږونه نه کوي.

۲۰۱۱ سيلاب قول اردو
درسنیودفتر

وري. شستي گل چې په جابر مشهور دی او اچين او هسکې ميني ولسواليو کې د داعش ډلې يو ځایي مسنول و، وايي وروسته له هغه چې په دې پوه شو، چې د داعش فعاليتونه د هيواد په زيان دي؛ نو د سولې لار يې خپله کړه.

نوموړی په دغه ډله کې د ټپيانو د انتقال او د ځنگلونو د عوايدو د راټولولو مسنول و، هغه وايي، د داعش جگړه تر ډیره د کانونو او ځنگلونو له عوايدو مخته وړل کېږي. د وسله والو طالبانو يوځای شوی سرگروپ ورپېښمېن چې د هسکې ميني ولسوالۍ اوسيدونکی دی، وايي د پنځلس کسيز گروپ قوماندان و؛ خو وروسته له شپږو کلونو په دې پوهېده، چې دوکه شوی، جگړه يې

ننگرهار ولايت ملي امنيت رياست په هلو ځلو په ياد رياست کې ۱۶ وسله وال طالبان سولې بهير سره يو ځای او همدا راز ۹ داعش وسله وال خپلو يو شمير وسلو سره تسليم شول. يادو وسله والو مخالفينو د ننگرهار ولايت په اچين، هسکې ميني، پچيراگام، خورياتو او غني خپلو ولسواليو کې دولت ضد فعاليتونه ترسره کول، چې له ډلې يې د دوو قومندانو په گډون ۱۶ وسله وال طالبان او د يو قومندان په گډون ۹ نور داعش وسله وال د سولې پروسې سره يوځای شول.

يوځای شويو وسله والو پر خپلو کړنو پېښماني وپنودله او يادونه يې وکړه، چې داعش او طالب دواړه ډلې د پرديو د گټو لپاره جگړه مخته

به ارزش (۱۶۲۵۴۰۰) افغانی مواد خوراکی به ورثه شهدا

و معلولین اردوی ملی مساعت شد

رهبری وزارت دفاع ملی و ستردرستیز قوماندانی فرقه ۱۱۱ پیاده کابل به سلسه مساعت های همیشگی به خانواده های شهدا، معلولین و نیازمندان اردوی ملی با فرا رسیدن فصل سرمای زمستان اخیراً تعداد (۱۵۱۵) بوجی گندم ۶۰ کیلوئی به ارزش (۱۶۲۵۴۰۰) افغانی توسط هیئت اعزامی آن قوماندانی تحت سرپرستی دگروال عبدالصبور آمر عقیدتی و فرهنگی فرقه به وارثین شهدا توزیع گردید. آمر عقیدتی و فرهنگی فرقه ضمن ایراد سخنان خطاب به ورثه شهدا مراتب سلام ها و تمنیات نیک رهبری وزارت دفاع ملی، ستردرستیز و قوماندانی فرقه ۱۱۱ پیاده کابل را به آنها ابراز نمود.

جگرن رحمت الله " کوهستانی

دلجویی از وارثین شهدای اردوی ملی را بازتاب میدهد و از جانبی هم بالای روحیه و مورال همه منسوبان اردوی ملی

یادبود از شهدان و ارج گذاری از فداکاری ها و جان نثاری های آنان مستلزم آنست که این برنامه نیک

تاثیرات مثبت را ایجاد نموده قابلیت های محاروبی ما را ارتقاء می بخشد، به تاسی از هدایت و مواظبت دایمی

وانسانی در اولویت کاری ما قرار داشته باشد. و همیشه از آنها مواظبت صورت گیرد زیرا اجرای این امر از یک دیدگاه

وظایف و نقش ستراتژیک وزارت دفاع ملی

ترتیب کننده:
تورن جمال الدین «نظری»

همانطوریکه در جهان معمول است اردو مسؤولیت و رسالت واقعی دفاع از کشور، حفظ تمامیت ارضی، نگهداری از حاکمیت ملی، صیانت استقلال و حراست از ارزش های معنوی کشورها را به عهده دارد. اردوی ملی مثل وحدت ملی و نمایانگر عزم و اراده آهنین کافه ملت افغانستان بوده و از شرکت متوازن تمام اقوام ساکن وطن واحد ما تشکیل گردیده و تلاش عظیم صورت گرفته تا این اردو دارای انگیزه و روحیه کاملاً ملی و اسلامی بوده و به مقتضیات یک نظام دموکراسی وفق داشته و جز از عقیده به خداوند (ج) خدمت به وطن و اجرای صادقانه وظیفه تمایل دیگر نداشته باشد، اساس موفقیت کاری وزارت دفاع ملی و ستردرستیز مبنی بر نظارت موثر امور حسابدهی، شفافیت و عدم فساد متمرکز میباشد که خوشبختانه با در نظر داشت اصول فوق الذکر اکنون اردوی ملی افغانستان از اعتماد و احترام مردم و جامعه بین المللی برخوردار است.

وظایف و نقش ستراتیژیک وزارت دفاع ملی

- حفظ استقلال، تمامیت ارضی، حراست از نوامیس و ارزشهای ملی و اسلامی، احیای مجدد و احراز موقف شایسته و با اعتبار افغانستان در مجامع منطقوی و بین المللی و حمایت از قانون اساسی کشور.
- از بین بردن شورشیان و تروریسم در افغانستان و مبارزه علیه افراطیت و بنیادگرایی.
- تامین نقش قانون، عدالت اجتماعی و فرهنگ ضد فساد.
- حمایت از بازسازی و انکشاف ملی.
- در حمایت از این نقش و با در نظر داشت اهداف ملی نظامی، وظایف ستراتیژیکی وزارت دفاع ملی افغانستان منجیت قاعده هرم سکتور امنیت کشور، در روشنی قانون اساسی و سایر قوانین مربوط در راستای تامین منافع ملی، اهداف امنیت ملی و پاسخگوی به تهدیدات در عرصه های آتی خلاصه میگردد:
- سرکوب شورشیان مسلحانه در افغانستان.
- مبارزه علیه القاعده و تروریسم.
- تامین امنیت، حمایت از تنفیذ قانون، رعایت حقوق بشر و ایجاد یک محیط سالم.
- ارتقای قابلیت های استخباراتی اردوی ملی و تامین هماهنگی با ارگانهای کشفی و استخباراتی قوتهای امنیتی داخلی و نیروهای امنیتی بین المللی در افغانستان.
- ایجاد و جابجا نمودن قوتهای اضافی اردوی ملی در کشور (از لحاظ کمیت و کیفیت) به منظور تامین امنیت با توجه به سطح تهدیدات امنیتی و استفاده موثر

منابع درین راستا.

- حمایت از پولیس ملی، قوای سرحدی و نظم عامه در وضعیت های خاص و اخذ مسئولیت سوق و اداره قوتهای امنیتی هنگام که کنترل تهدیدات و بحرانات از توانایی پولیس ملی تجاوز نماید.
- حمایت از پروسه خلع سلاح گروپ های مسلح غیر قانونی (DIAG).
- حمایت از سایر وزارت خانه ها و نهاد های دولتی در جلوگیری از زرع و ترافیک مواد مخدر در داخل کشور.
- رسانیدن کمک به اهالی ملکی در حالات اضطراری، آفات طبیعی و غیر طبیعی و سایر بحرانات در صورتیکه ایجاب نماید و ایفای نقش جهت جلوگیری از بحران ها و کنترل وضعیت اضطراری.
- ایفای نقش موثر در حفظ امنیت شاهراه های عمده مواصلاتی به منظور جلوگیری از مسدود شدن آن در حالات اضطراری.
- تقویت و انکشاف مناسبات نظامی دو جانبه و چندین جانبه با ممالک شامل ناتو و ممالک همسایه در هماهنگی با وزارتخانه ها و سایر نماینده گی ها.
- تامین هماهنگی و تشریک مساعی با ارگانهای امنیتی کشور و قوماندانی حمایت قاطع از طریق مراکز هماهنگی ایجاد شده بمنظور تامین بیشتر امنیت و ثبات در کشور و جلوگیری از تلفات و ضایعات ملکی.
- حمایت از پروسه بازسازی و انکشاف ملی.
- رعایت حقوق بشر، تامین عدالت اجتماعی، ایجاد محیط سالم و تقویت فرهنگ ضد فساد.

دگروال امان الدین

ریاست پروگرام سازی بمنظور ایجاد انکشاف یک نیروی منظم نظامی که ما را برای رسیدن به اهداف ملی و نظامی قادر سازد عرضه خدمات می نماید

عمومی سه گانه بخش و سایر مدیریت ها و پرسونل مربوطه و شانزده واحد ادارات بودجه ساز وزارت دفاع ملی و ستردرستیز تنظیم و با ارایه توجیحات دقیق و همه جانبه نیازمند یهای خویشرا با در نظر داشت بودجه ورعایت برنامه افس به منسوبان قرارگاه، قطعات و جزواتم های اردوی ملی و موسسات تعلیمی و تحصیلی عرضه خدمات می نماید.

هدف ریاست پروگرام سازی بمنظور ایجاد انکشاف یک نیروی منظم نظامی که ما را در رسیدن به اهداف ملی نظامی قادر سازد بادر نظر داشت ارتقای ظرفیت های محاروبی و مسلکی، جذب کامل بودجه دفاعی جهت ارتقای قابلیت های دفاعی در مطابقت با پروگرام های اردوی ملی مساعی لازم را انجام میدهد.

نتیجه کار و فعالیت ریاست پروگرام سازی بمنظور رفع تمام نیارمندی های منسوبین وزارت دفاع ملی و ستردرستیز در تمام شرایط زمان و مکان در نظر گرفته باعث ایجاد قابلیت دفاعی کشور و مردم افغانستان خواهد گردید.

دفاع ملی جهت رشد و انکشاف قابلیت های لازم در سطوح مختلف اردوی ملی موارد ذیل را انجام می دهد:

پروگرام سازی چیست؟ عبارت از جمع فعالیت ها و ترکیبی از عناصر جهت بدست آوردن یک قابلیت است.

رسیده گی در تقسیم بندی پروگرام سازی به تنظیم نیروی بشری و اشخاص متخصص و مسلکی و افراد حرفوی نیاز دارد که روی این اصل در تشکیل وزارت دفاع ملی یک ریاست بنام پروگرام سازی تحلیل و ارزیابی ایجاد گردیده است که این ارگان در اصلاح امورات پروگرام سازی ارایه پالیسی های مشخص در سطوح مختلف وزارت دفاع ملی و ستردرستیز را با در نظر داشت ورعایت تمام قوانین در امور پروگرام سازی و ساختارهای مهم همکاری می نماید.

ریاست پروگرام سازی به استناد چهار سند معتبر ستراتیژیک وزارت دفاع ملی، دایرکتیف ۷۱-۲ و پالیسی تنظیم اداره قوتها کار کرد های خویش را پلانگذاری می نماید. و در هماهنگی خوب با مدیریت های

موجودیت همه صنوف در رشد و ارتقای کیفیت اردو رول مهم دارند و همه مساعی در یک کلمه خلاصه میگردد تا در عرصه ارتقاء قابلیت های محاروبی و ظرفیت های مسلکی منسوبان اردوی ملی تدابیر لازم را انجام دهیم، زیرا اردوی قدرتمند، باروحیه و انگیزه میتواند این گله بار دشوار جنگ را موفقانه سپری و قله های پیروزی را فتح نماید.

بدون شک نیروهای دفاعی و امنیتی ما با گذشت هرروز مصمم تر، با اراده قوی و انگیزه حب وطن از افغانستان آزاد و سربلند در میادین مختلف نبرد در برابر دهشت افگنان و جنگ افروزان موفقیت و پیروزی را کسب نموده، از تمامیت ارضی، استقلال ملی و مقدسات شان حراست و پاسداری می نمایند به همین منوال به همه کشور های جهان ثابت ساختند که افغان ها قادر به دفاع از وطن و ارزش های ملی شان هستند و جای شک نیست که با گذشت هر روز اعتماد و باور مردم افغانستان نسبت این نیروها بیشتر گردیده است.

بدین ملحوظ ریاست پروگرام سازی معاونیت ستراتیژی و پالیسی وزارت

به ادامه گذ شته:

ارتباط مخابره در تعرض

نویسنده: برید جنرال محمد تواب "محبی"

و یا قطعات فرستاده می شوند مد نظر گرفته شود.

۶- در اثنای فعالیت فرقه یا قول اردو جهت محاصره دشمن ارتباط تشریک مساعی با جزوتام های بزرگ که در محاربه جهت محاصره اشتراک داشته باشند نظربه هدایت قرارگاه ما فوق تاسیس می شود.

۷- برای این مقصد یک فریکانس ایکه در تکنیک مخابره بنام فریکانس ملاقات یاد می شود به عین نام های کود برای هرفرقه یا قول اردو و اشارات مخصوص برای قطعات تعیین می شود.

جهت شناختن دستگاه های بیسیم در شبکه بیسیم مذکور پارولا مخصوص تثبیت می شد.

اردو و یا فرقه تدابیر ذیل را اجرا می نماید.

- ۱- امور اخذ راپورها را از کشف هوای به طور دوامدار تامین و تنظیم نماید.
- ۲- تدابیر لازم را جهت تامین ارتباط تشریک مساعی جزوتام های بزرگ یا قطعات مادون بین خود با قطعات همجوار قوای فرود آورده شده کماندو، قوای هوای و قطعات ایکه به استقامت

خصوصیات تاسیس ارتباط مخابره در اثنای محاربه به مقصد محاصره کردن

وامحای دشمن

در اثنای محاربه جهت محاصره و امحای دشمن محاصره شده باید ارتباط قوماندان و قرارگاه با قطعات ایکه ضربه ها را از استقامت جبهه و هم چنان به جناحین و عقب جبهه دشمن وارد می کند تامین گردد.

در عین آن تامین ارتباط مخابره با قطعات ذیل اهمیت بزرگ را دارا میباشد.

۱- با قطعات و جزوتام های کشف.
۲- با قطعات که مانور احاطه از یکطرف و دو طرف را اجرا می کند و با قطعات ایکه در جبهه خارجی محاصره فعالیت می کند (جبهه خارجی محاصره آنست که از رسیدن کمک به قوای دشمن به قوای محاصره جلوگیری می نمایند).

۳- با قطعات و جزوتام های بزرگ میکانیزه و قوا فرود آورده شده یا کماندو که ضربه ها را مقابل عقب جبهه دشمن وارد می کنند.

۴- با قطعات همجوار و قطعات دیگر ایکه به استقامت جبهه ما فعالیت می کند.

در اثنای تاسیس و تامین ارتباطات، در اثنای محاربه جهت محاصره و امحای دشمن محاصره شده مدیر مخابره قول

در قرارگاه های تمام قطعات و جزوتام های بزرگ که در استقامت های رو برو فعالیت می کند وسایط بیسیم تعیین شده در وضعیت اخذ فریکانس ملاقات بطور دوامدار باید فعالیت کند.

علاوتاً ارتباط تشریک مساعی قطعات و جزوتام های بزرگ که به استقامت های روبرو فعالیت می کند توسط داخل شدن

جبهه فعالیت می کند مد نظر بگیرد.

۳- تدابیر لازم جهت مبارزه با پارازیت رادیوی دشمن اتخاذ گردد.

۴- احتیاط قوی قوا و وسایط مخابره را بدست داشته باشد و تجدید آن را مراقبت کند.

۵- تخصیص دستگاه های بیسیم برای افسران ارتباط که به جزوتام های بزرگ

دستگاه های بیسیم در محلات قومانده این جزوتام ها به شبکه بیسیم تشریک مساعی قول اردو یا فرقه مربوط تامین می شود .

در صورت ایکه وضعیت محاربوی امکان بدهد بین جزوتام های بزرگ که به استقامت رو برو با همدیگر فعالیت می کند تبادل افسران ارتباطی با دستگاه های بیسیم اجرا شده و ارتباط بیسیم به اصول استقامت های بیسیم تاسیس می شود .

جهت ارسال اشارات شناختن قطعات و جزوتام های پیشرانده شده که به استقامت های همدیگر فعالیت می کند از وسایط اشاره دار مخابره نیز استفاده میگردد .

اشارات شناختن نظر به امر قرارگاه ها ایکه محاصره دشمن را تنظیم می نماید تثبیت میگردد .

۸. ارتباط تشریک مساعی جزوتام بزرگ که در جبهه داخل محاصره فعالیت می کند با جزوتام های بزرگ که در جبهه خارجی فعالیت می نماید توسط بیسیم تشریک مساعی که از طرف قرارگاه مافوق تنظیم می شود تامین میگردد .

ارتباط سیمدار و تیلیفونی بین جزوتام های بزرگ مذکوره به طور مستقیم یا از راه مراکز مخابره قرارگاه های مافوق تاسیس میگردد .

۹. در اثنای امحای دشمن محاصره شده ارتباط بیسیم زیاد تر استعمال میگردد .

جهت تامین ارتباط سیمدار و تیلیفون ستالایت قطعات محاصره شده دشمن و تاسیس مراکز معاونه مخابره در حلقه مذکور مفید است .

در صورت لزوم وسایط ارتباط رادیوئی تیلیفونی برای تاسیس حلقه مذکور همچنان استعمال شده میتواند .

۱۰. ارتباط تشریک مساعی با قوای فرود آورده شده توسط شبکه بیسیم تشریک مساعی که از طرف قرارگاه های مافوق تاسیس میگردد تامین می شود . به شبکه بیسیم مذکور دستگاه های بیسیم قطعات و جزوتام های بزرگ قوای فرودآورده شده و دستگاه های بیسیم مفرزه های پیشرانده شده و قطعات و جزوتام های که از استقامت جبهه تعرض می کند داخل می شوند . اساسات بکاراندختن و ترتیب فعالیت در شبکه بیسیم مذکور به مدیران مخابره قطعات و جزوتام های تشریک مساعی کننده قبل از قبل حاضر می شود .

در صورتیکه قطعات دوست که از استقامت جبهه تعرض می نمایند به منطقه فعالیت محاربوی قوای فرود آورده شده داخل می شوند ارتباط بیسیم تشریک مساعی علاوه تاسیس مداخله متقابل دستگاه های بیسیم جزوتام های بزرگ لازمه تامین شده میتواند .

به غرض تامین ارتباط تشریک مساعی با قوای فرودآورده شده طیارات و هلیکوپترهای ارتباطی و همچنان طیارات محاربوی استعمال شده میتواند .

خصوصیات تاسیس ارتباط مخابره در

اثنای تعرض مقابل دشمن ایکه با

احضارات مختصر به مدافعه گذشته باشد.

۱- در اثنای تعرض به مقابل دشمن ایکه بعد از احضارات مختصر به مدافعه گذشته ارتباط مخابره در موعد محدود در شرایط شق کردن مدافعه دشمن از حال

حرکت یا احضارات هجوم در مدت کوتاه تاسیس میگردد . از وسایط بیسیم ، ستالایت تیلیفونی ، وسایط سیار ارتباط زیاد استفاده میگردد .

ارتباط سیمدار در اثنای شق کردن مدافعه دشمن با احضارات هجوم در مدت کوتاه تاسیس میگردد .

درین صورت در اثنای توسعه تعرض ارتباط سیمدار به اصول محور تاسیس میگردد .

در اثنای شق کردن مدافعه دشمن از حال حرکت ارتباط سیمدار در قطعات و جزوتام های بزرگ قاعدتاً تاسیس نمی شود .

در اثنای تقرب قطعات دوست به ساحه مدافعه که بعد از احضارات مختصر ایکه دشمن به آن بعد از احضارات مختصر گذشته است مدیر مخابره قطعه و یا جزوتام بزرگ باید .

A. توجه خاصی را به تامین فعالیت لاینقطع فعالیت قوماندان و قرارگاه قطعات و جزوتام های بزرگ با مفرزه های پیشرانده شده و قطعات و جزوتام های کشف و هم چنان تامین اخذ راپورهای کشف هوائی مبذول نماید .

B. احتیاط قوا و وسایط مخابره را جهت استعمال در توسعه سریع تعرض حاضر کند .

C. امور کشف و وسایط مخابره و اراضی را تنظیم کند .

بعد از گرفتن قرار اجرای شق ساختن

ساحه مدافعه که به آن دشمن بعد از

احضارات مختصر گذشته است از حال

حرکت از طرف قوماندان و مدیر مخابره

جزوتام بزرگ باید

و غایه قوماندان در خصوص تامین سوق و اداره نایل گردند. یعنی اگر تمام پلان ها و پروگرام های درسی طور عملی و نظری بالای پرسونل تطبیق شود از حفظ و مراقبت تجهیزات و وسایط مخابره آگاهی کامل موجود باشد پیروزی در حضر و سفر نصیب آنها خواهد بود.

ثانیاً! قوماندان قطعات و جزواتم ها اگر به صنف مخابره توجه نداشته باشند مواظبت از پرسونل و توجه به حفظ و مراقبت وسایط صورت نگیرد، اشخاص مسلکی مخابره به وظایف متفرقه استعمال گردد و به عوض آنها غیرمسلکی ها تعیین شود در فرجام صنف مخابره ضعیف و قابلیت تامین ارتباطات جهت سوق و اداره قوت ها به تدریج از بین خواهد رفت و زیرا بدون مخابره محاربه ممکن نمیباشد.

ادامه دارد

وارد کرده می شود. اجرا سریع مانور با قوا و وسایط مخابره به مقصد تامین سوق و اداره در اثنای تبدیل گروپ بندی قطعات دوست و توسعه موفقیت قطعات و جزواتم های پیشرانده شده اهمیت زیاد دارد.

قابل یاد آوری است که تامین و تاسیس ارتباطات مخابراتی در تعرض و مدافعه یکی از وظایف اصلی صنف مخابره میباشد از اجرا سریع مانور قوا و وسایط مخابره، از احتیاط قوا، و ارتباطات تذکر بعمل آمد این ها هر کدام بحث های کلان تکتیکی صنف مخابره میباشد که اولتر از همه حصول و دست آورد های فوق الذکر مربوط به مدیران مخابره قطعات و جزواتم های اردوی ملی قوماندان کندک ها، تولی ها و بلوک های مخابره میگردد که در پیشبرد تعلیم و تربیه مسلکی مخابره مساعی خویش را به خرچ دهند تا بتوانند به مقاصد خود

A. ارسال سریع تعلیمات محاروبی را برای قوماندانان قطعات و جزواتم های بزرگ توسط تمام وسایط مخابره تامین نماید.

B. اصلاحات لازمه را به سیستم ارتباط مخابره نظر به قرار قوماندان وارد بیاورد.

C. تاسیس سریع ارتباط مخابره را از محلات سوق و اداره جدید التاسیس تامین نماید.

D. تدابیر لازم را جهت تامین ارتباط مخابره در اثنای انکشاف موفقیت قطعات و جزواتم های پیشرانده شده و گذشتن به تعقیب دشمن را مدنظر گرفتن.

E. در اثنای شق کردن مدافعه دشمن از حالت حرکت جهت تامین سوق و اداره قطعات از ارتباط ایکه قبل از تقرب به خط پیشترین مدافعه دشمن تاسیس گردیده بود استفاده می شود.

نظربه تدقیق وظایف جزواتم ها به سیستم ارتباط مخابره اصلاحات لازم

معلومات راجع به سلاح هسته ای

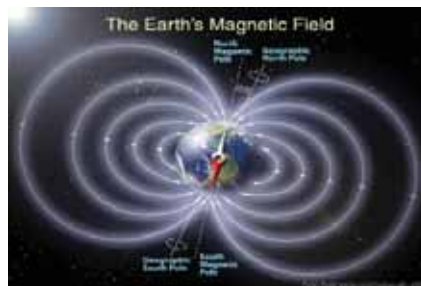

ترتیب کننده:
پوهیالی دگروال عبدالشکور (حکیمی)

گرد و خاک رادیو اکتیف

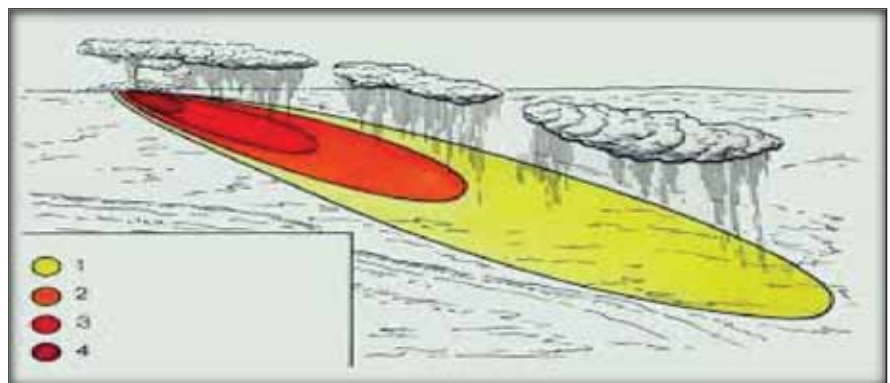
انفجار هسته ای مقدار زیاد مواد رادیو اکتیف را بشکل چره ها درخود داشته

آمدن امپلس الکترومقناطیسی میشود. پلس الکترو مقناطیسی انفجار هسته ای در اتمسفر و طبقات بالایی آن باعث بوجود آمدن ساحات الکترو مقناطیسی دارای طول موج طویل از ۱ الی ۱۰۰۰ اضافه از آن میشود.

تاثیرات پلس یا امواج الکترو مقناطیسی بالای ار گانیزم:

امواج الکترو مقناطیسی باعث بلند رفتن ولتاژ بلند در شبکه برق شده، شبکه

کمپیو تری را فلج نموده و سایر وسایل و دستگاه برقی نیز از کار می افتند.

میباشد و در استقامت حرکت این ابرمواد رادیو اکتیف از آن سقوط میکند که آن اراضی، وسایط تخنیکی، تحکیمات، تاسیسات ملکی، نظامی، مواد خوراکه، حاصلات و سر درختی، علفچرها و منابع آبی را آلوده میسازد.

امپلس الکترومقناطیسی

حرکت غیرمتوازن و غیرمساویانه چارجهای الکترونیکی درهوا باعث بوجود

تاثیرات امواج الکترو مقناطیسی بالای جنین تاثیرات امواج رادیویی بالای مغز انسانها و حیوانات: علمای فزیک در بریتانیا ثابت کرده اند که امواج الکترو مقناطیسی فرستاده ویا اخذ شده توسط تیلفون همرا قادراند کچالو را چپس کنند، آنها با عبور از سلول عصبی حجرات سلول عصبی را خشکانده باعث بروز سرطان مغزی میشوند.

وسایل مبارزه در مقابل این سلاح وجوانب تخریبی آن:

❖ تابلیتهای ضد تشعشعات رادیاسیونی (۱ - RC) مقاومت وجودرا درمقابل تاثیرات اشعه های ایونایز کننده بالا برده و مشکل تداوی کلینیکی مریضان مبتلا به مریضی شعاعی را سهل میکند. برای پرسونل نیم ساعت قبل از داخل شدن به ساحه آلوده با مواد رادیو اکتیف این تابلیت ها توزیع میشود. وتاثیرات محافظه کننده این تابلیتها حد اوسط از ۶ الی ۷ ساعت می باشد.

❖ به اثر فعالیت ویا عبور طولانی از ساحه آلوده توصیه میگردد این عملیه تکرار شود. استعمال مکرر آنها مرتبه

مثبت :

- ❖ ایجاد فضای ترس و وحشت میان نیروی بشری ملکی و نظامی
- ❖ وارد نمودن تلفات سنگین به دشمن
- ❖ از بین بردن قدمه عقبی و اهداف ستراتیژیک دشمن ، محدود ساختن ساحه فعالیت و ایجاد مشکلات در فعالیتهای دشمن
- ❖ تعیین سرنوشت جنگ و وادار نمودن دشمن به تسلیمی

- سوم در طول سه شبانه روزیا (۷۲) دستکش رابری
- ساعت مفید و مؤثر نمی باشد. تحکیمات عمیق گرمیتیک مجهزبا

- منفی:
- ❖ غیر قابل استفاده ساختن منابع، اراضی، سلاح و تجهیزات، مواد خوراکی، حاصلات، تحکیمات، تاسیسات و غیره
- ❖ کمکهای اولیه
- ❖ کمک نمودن به پروسه غیر ملوث ساختن

- ❖ توزیع تابلیتهای (RC-1)
- ❖ تخلیه و انتقال کشته شده گان ، مجروحین ، و ، مصدومین از ساحه آلوده
- ❖ کمک به حفظ سلامتی پر سونل

سیستمهای تصفیه هوا

وسایل مقابله در مقابل استعمال سلاح هسته ای وسایط آلوده با گرد و خاک رادیو اکتیف در معرض این انجن ریاکتیف فعال شده قرار میگیرند و از آلوده گی پاک میشوند. وسایل مقابله شستشوی وسایط ، البسه ، مالزمه و غیره با آب تحت فشار در محل معین.

- وسایط زرهی گرمیتیک برای پر سونل
- واهالی زنده باقی مانده . جوانب مثبت و منفی سلاح هسته ای

- ماسک و یا رسپیراتور
- یالان رابری
- موزه رابری

چپ نوشته شده و پهلوئی آن مقیاس نقشه نیز نوشته میباشد. مانند Afghanistan 1:100000
 ۴- نمبر سلسله Series number : نمبر سلسله ترکیبی است از حروف و اعداد و یا یک عدد چهار رقمی که حروف و اعداد مذکور مطابق مقررات خاص که تقریباً جنبه بین المللی دارد انتخاب میگردد. نمبر سلسله در گوشه سمت راست کنار بالائی و گاهی نیز در گوشه سمت چپ کنار پائین نقشه نوشته میشود.

۵- نمبر طبع Edition Number : نمبر ویرایش (طبع) معمولاً در حاشیه بالائی و همچنان در سمت چپ کنار پایانی نقشه نوشته میشود. بطور کلی نمبر طبع معرفی کننده عمر نقشه میباشد. نمبر طبع بزرگتر نشان دهنده نقشه جدید و نمبر طبع کوچکتر نشاندهنده نقشه چاپ سابقه میباشد. به همین جهت نقشه های که نمبر طبع آن بزرگتر است حاوی اطلاعات کاملتر و

معلومات حاشیه وی نقشه

Marginal information

تهیه کننده: پوهنمل دگروال «افندی»

میگردد. ولی نمبر ورق نقشه های پوششی مملکت به اساس دستورالعمل ها و قوانین وضع شده بین المللی و موافقتنامه های بین المللی انتخاب میگردد.

۳- عنوان سری و مقیاس: به پوشش کامل از یک منطقه (مانند افغانستان) که طی یک دوره نقشه های آن منطقه تهیه میگردد، عددی عنوانی داده میشود که به آن عنوان سری نقشه گفته میشود. این عنوان همچنین به آن نقشه های که برای مقاصد مشترک تهیه میگردد نیز داده میشود. عنوان سری در خارج چوکات شمالی طرف

معلومات حاشیه وی عبارت از مجموعه اطلاعات و توضیحات است که بصورت نوشته و یا شمه در خارج چوکات نقشه جهت معلومات و استفاده موثر استعمال کننده درج بوده و عبارت اند از:

۱- نام نقشه Sheet name : قاعدتاً نام بزرگترین منطقه موجود در نقشه و یا برجسته ترین عارضه موجود در نقشه به عنوان نام نقشه انتخاب میگردد و در خارج چوکات بالائی (شمالی) نقشه در قسمت وسطی تحریر میگردد.

۲- نمبر ورق نقشه Sheet Number : نمبر که در نقشه نوشته میشود به اساس دستورالعمل ها و قانونمندیهای خاص یک کشور تدوین و انتخاب

نام نقشه	نمبر ورق نقشه	نمبر سلسله	نمبر طبع
KĀBOL	U611S	1-NGA	2886 DARI
AFGHANISTAN 1:100.000	WGS 84		

عنوان سری و مقیاس

نقشه مذکور به اساس سیستم تقسیم بندی

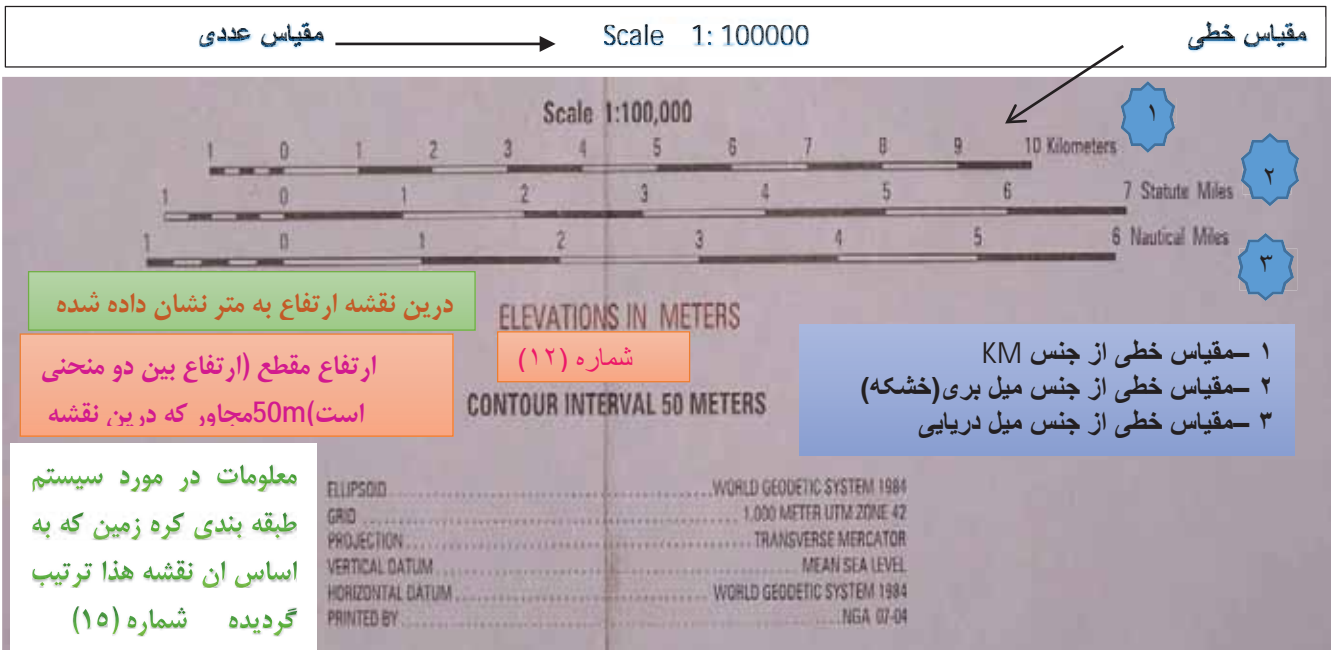
جهانی جغرافیایوی سال ۱۹۸۴ طبع گردیده

boundaries : معمولاً در نقشه های ۱:۱۰۰۰۰۰ و بزرگتر از آن و همچنین نقشه های مقیاس ۱:۱۰۰۰۰۰۰ از شمه سرحدات برای نمایش وضعیت خطوط مرزی اعم از ملی و بین المللی

این راهنما عبارت از جدول است که طرز کنار هم قرار دادن و اتصال نقشه ها را نشان میدهد. این راهنما در نقشه های ۱:۱۰۰۰۰۰ و بزرگتر از آن از چند مربع مستطیل تشکیل شده است که

بیشتر نسبت به نقشه با نمبر ویرایش کوچکتر است مانند NIMA 7- یعنی اینکه هفتمین بار توسط نمایندگی نقشه های دفاعی طبع گردیده .
۶ - مقیاسات عددی و گرافیکی

شکل (۲)

استفاده میشود و محل آن در حاشیه پایین نقشه است. نمایش این شمه اختیاری بوده به همین جهت در اکثر نقشه های بزرگ مقیاس که فاقد خطوط سرحدی هستند ویا تهیه کننده نقشه نسبت بعضی ملحوظات سیاسی رسم خطوط سرحدی را لازم نمیداند شمه خطوط سرحدی موجود نمیباشد.

جدول راهنمای تعیین مختصات Grid Reference Box : این جدول (بکس) در واقع راهنما برای

نحو تعیین مختصات بوده و محل آن در حاشیه پایین نقشه میباشد. (ش-۳)

۱۰- راهنمای اشارات و علائم Legend : راهنمای اشارات مخصوصه

وضعیت نقشه ها را نسبت به یکدیگر نشان میدهد. معمولاً تعداد این مستطیل ها (۹) عدد بوده و نمبر هر ورق نقشه به ترتیب در داخل هر یکی از آنها نوشته شده است.

۸ - شمه سرحدات Index to

۲۸۸۴	۲۹۸۴	۳۰۸۴
۲۸۸۵	۲۹۸۵	۳۰۸۵
۲۸۸۴	۲۹۸۴	۳۰۸۴

Representation Fraction and Graphic Scale : مقیاسات در

وسط حاشیه پایین نقشه تحریر و ترسیم گردیده و نشان میدهد که یک واحد روی نقشه به چند واحد اراضی مطابقت میکند. معمولاً مقیاس گرافیکی (خطی) را به واحد های مختلف اندازه گیری مانند متر، کیلو متر، یارد، میل بری و میل بحری توسط رسم دو خط موازی و مستقیم نشان میدهند. از هر دو نوع مقیاس (عددی و گرافیکی) در اندازه گیری مسافت استفاده بعمل میاید.

۷ - راهنمای اتصال نقشه ها : Adjoining Sheets Diagram

توپوگرافی در سمت چپ پایین نقشه جابجا گردیده و هدف از ان شنایی استفاده کنندگان از علایم و اشارات است که در متن نقشه بکار رفته است .

۱۱ - شمه انحرافات Declination diagram : منظور از شمه انحرافات آگاهی از درجه انحراف میان شمال جغرافیایی، شمال مقناطیسی و شمال شبکه است . در نقشه های مقیاس ۱:۱۰۰۰۰۰ و بزرگتر از آن محل این شمه در حاشیه پایین نقشه بوده و در نقشه های مقیاس کوچک مانند ۱:۲۵۰۰۰۰ و کوچکتر از آن به عوض

شمه به توضیح مختصری اکتفا میشود مانند اینکه (انحراف شبکه شرقی بوده و مقدار آن ۲ درجه و پانزده دقیقه است).

۱۲ - گرافیک تعیین میل یماج : بکمک این گرافیک میل یماجها از جنس درجه و همچنان فیصدی میل بکمک دو سوزنه تعیین میگردد . شکل (۴)

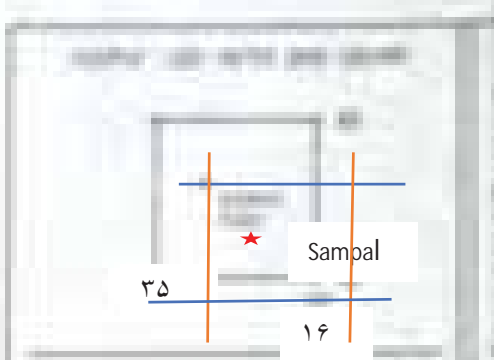
۱۳- ارتفاع منحنیات (ارتفاع مقطع) Contour Interval : معلومات مربوط به ارتفاع بین دو منحنی مجاور در وسط حاشیه پایین نقشه بوده و هدف از آن

آگاهی از فاصله قایم بین دو منحنی مجاور میباشد .

مانند (منحنیات بعد از ۱۰ متر گذشاندن شده)

۱۴- توضیح در باره سیستم تصویر Projection note : نوع سیستم تصویر در واقع یکی از اساسی ترین خصوصیات هر نقشه است . توضیح مربوط به سیستم تصویر توسط یک جمله بشرح ذیل در کنار پایین نقشه درج میگردد :

ادامه دارد

ابتدا دیده شود که نقشه مربوط کدام زون کره S زمین است . اگر کابل باشد (زون ۴۲) ردیف

سپس دیده شود نقطه سمپل که میخواهیم کوردینات نمونه انرا تعیین نمایم در کدام یکی از مربعات صد کیلو متری قرار دارد . کابل در مربع ۱۰۰ کیلومتری (WD) قرار دارد .

بعد از آنکه نمبر زون (۴۲) و حرف ردیف (S) را مشخص نمودیم ، ساحه صد کیلو متری که هدف در آن موقعیت دارد در یافت مینمایم یعنی (کابل WD) 42SWD

قیمت ضلع چپ مربع که هدف (نقطه سمپل) در آن قرار دارد یادداشت میگردد . یعنی (۱۶)

بالاخره در فعالیت پنج قدمه یی بالا کوردینات نقطه سمپل (ستاره) را دریافت نمودیم

EXAMPAL : 42SWD1635

این یک جدول است که در آن نحوه تعیین کوردینات قایم نشان داده شده ابتدا باید نمبر زون و حرف ردیف گرفته شود بعد حروف مربعات صد کیلو متری (مانند WD) تحریر گردیده و سپس کوردینات نقطه سمپل گرفته میشود

شکل (۳)

ماده تاریک یا معمای کیهان

تهیه کننده: پوهنیار دگروال عبدالخبیر "رویین"

توجهی بیشتر از آن مقداری است که از نور این کهکشان‌ها استنباط می‌شود. در خوشه گلوله، مشاهدات همگرایی بیانگر آن اند که بیشتر کتله که موجب همگرایی می‌شود از کتله باریونی منتشرکننده اشعه ایکس مجزا است. در سال ۲۰۱۲ از مشاهدات همگرایی در کشف یک رشته ماده تاریک بین دو خوشه کهکشان‌ی استفاده شد که توسط شبیه سازی های کیهانی پیش بینی شده بود. یک تیم بین المللی از دانشمندان به انتشار نقشه های جامعی از دینامیک ماده تاریک در جهان ماحول پرداخته اند. ماده تاریک بسیار عجیب و راز آلودی است که تقریباً یک بر چهارم حصه حساس ترین دستگاه های نجوم هم قادر به مشاهده این ماده نیستند، زیرا نوری منتشر نکرده و مانع انتشار نور نیز نمی شود. دوکتور فلورنت لسلاک نویسنده ارشد از مؤسسه کیهان شناسی و جاذبه دانشگاه پورتسموث انگلیس گفت،

تاریک به شمار میروند، زیرا در این کهکشانها نسبت ماده مرئی به ماده تاریک به طور غیر معمولی پایین است و ستاره گان پرنور کمی در مرکز آن ها قرار دارند که اگر چنین نبود مشاهدات منحنی چرخش ستاره گان بیرونی با مشکل مواجه می شد.

مشاهدات همگرایی جاذبوی خوشه های کهکشان‌ی امکان تخمین مستقیم کتله را براساس تأثیر آن بر نور کهکشان های پس زمینه (کهکشان های بنیادین و اولیه)، فراهم می کند. توده های عظیم ماده (تاریک یا معمولی) از طریق جاذبه موجب خم شدن نور می شوند. در خوشه هایی مانند ابل ۱۶۸۴ (این خوشه کیهانی در صورت فلکی سنبله قرار دارد و یکی از بزرگترین خوشه های کهکشان‌ی شناخته شده است. این خوشه به دلیل کتله عظیم آن مثل یک ذره بین عمل می کند و نور در اطراف آن خم می شود) مشاهدات همگرایی تأیید می کنند که میزان ماده موجود به میزان قابل

بیشتر شواهد مربوط به ماده تاریک از مطالعه حرکت کهکشان‌ها حاصل شده اند. بسیاری از این حرکتها به نظر می آید که نسبتاً یکنواخت اند، بنابراین طبق قضیه ویریال، انرژی جنبشی کل باید نصف انرژی پیوند جاذبوی کهکشان‌ها باشد. هر چند که از نظر تجربی انرژی جنبشی مشاهده شده بسیار بیشتر است. به بیان دقیق تر، اگر فرض کنیم که کتله جاذبوی موجود در آنها ناشی از ماده مرئی موجود در کهکشان‌ها است، ستاره گانی که از مرکز کهکشان دور اند، سرعت هایی به مراتب بالاتر از آنچه قضیه ویریال پیش بینی می کند، دارند. شکل گرافیکی منحنی چرخش کهکشان‌ی که سرعت چرخش بر اساس فاصله را نمایش می دهند، با استفاده از ماده قابل رویت به تنهایی قابل توضیح نیستند. این تفکر که ماده قابل رویت تنها بخش کوچکی از خوشه را تشکیل بدهد، درست ترین راه توضیح این مسأله است. نشانه ها بیانگر آن است که کهکشانها عمدتاً از یک هاله (ابره) تقریباً کروی از ماده تاریک با تمرکز بیشتر در مرکز آن تشکیل شده اند و ماده قابل رویت مانند یک دیسک (قرص) در مرکز آن قرار دارد. کهکشان‌های کوتاه با درخشش سطحی کم، منابع اطلاعاتی مهمی برای مطالعه ماده

امری غیر قابل دسترس تلقی می شد. دسترسی به این اطلاعات در بررسی های کهکشانی، درهای جدیدی را برای ارزیابی اعتبار مدل های نظری در زیر سایه مشاهدات باز می کند.

نتیجه گیری:

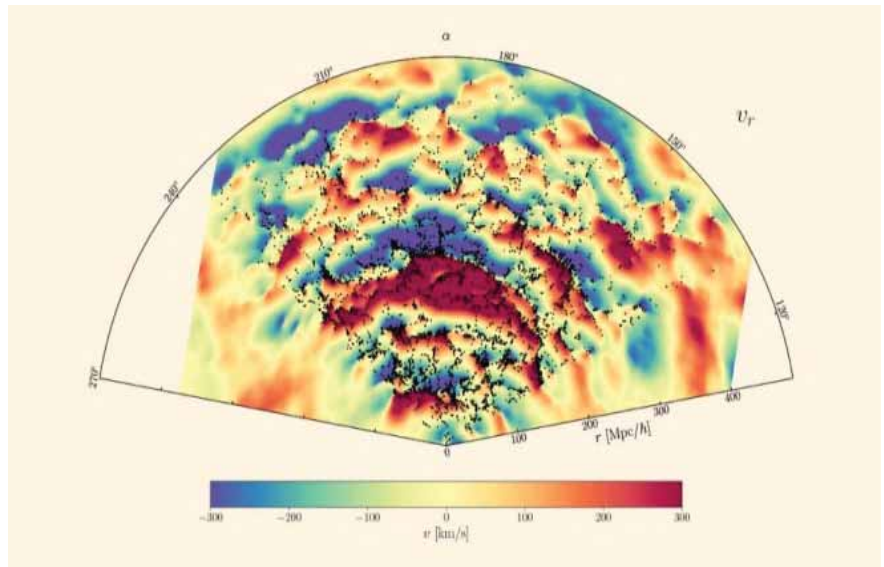
از بحث فوق به این نتیجه میرسیم که کائنات با همه داشته هایش یک خلقت فرا پژوهشی برای ساکنین آن به حساب می آید. اما نباید دست بالای دست نشست و تنها با خیال پردازی ها و ابهامات حیات را خاتمه دهیم. این درس به ما می آموزاند که به هر اندازه که علم، دانش و فهم را در ارتباط به داشته هایمان افزونی دهیم، هنوز هیچ کاری نکرده ایم. با وصف این همه پیشرفت ها، در جهانی که پیدا شده ایم، از ما هنوز هم خواهان شناسایی خویش است.

منابع و مأخذ:

- ۱- پوهاند محمد یاسین - استرونومی - سال ۱۳۹۵
- ۲- پوهاند عبدالرشید (عزیز) - فزیم اتم و هسته - سال ۱۳۹۲
- ۳- Halliday, Resnick, Walker - FUNDAMENTALS OF PHYSICS - Part 5 - 8th E - 2008
- ۴- سایت های انترنتی گوگل و علمی و تحقیقاتی Big Bang

تکامل ماده تاریک را به تجزیه و تحلیل های تصویری کیهان به نمایش می گذاریم. روش مورد استفاده ما با دقت بسیار بالایی

از آنجا که ماده تاریک با نورعمل متقابل ندارد و هیچ نوری منتشر نمی کند، توزیع و تکامل آن بطور مستقیم قابل مشاهده نیست. وی و

نقشه برداری آسمانی دیجیتال اسلون برای ماده تاریک

میادین سرعت و مقدار کثافت را تخمین می زند. در این روش، تعداد جریان های ماده، تغییر شکل و واژگونی عناصر سیال اندازه گیری می شوند. این کارها قبلاً غیر قابل دسترس تصور می شد. نقشه های جدید ماده تاریک، آسمان شمالی را تا فاصله دو میلیارد سال نوری تحت پوشش قرار می دهند. دوکتور لسرک گفت: بکارگیری روش فاز-فضا (phase-space) طیف وسیعی از اطلاعات را در اختیارمان قرار می دهد.

این اطلاعات قبلاً فقط در مشاهدات به تحلیل و بررسی رسیده بود و

همکارانش از دانشگاه فنی مونیخ، موسسه اختر فزیک پاریس، موسسه لاگرانژ پاریس، دانشگاه ایلینویز و دانشگاه پورتسموث به تجزیه و تحلیل معلومات گرد آوری شده در طی سال های ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۸ پرداختند.

بررسی و معلومات نقشه برداری آسمانی دیجیتال اسلون (SDSS) به تصاویر رنگه از یک بر پنجم حصه آسمان دست یافته و طیف آن بیش از ۹۰۰ هزار کهکشان را در بر می گیرد. تیم پژوهشی از یک مجموعه ابزارهای تحلیلی خاص استفاده کرد. محققان بیان کردند که ما توزیع و

امداد رسانی و از بین بردن عواقب استعمال سلاح کشتار جمعی در محاربه

ترتیب کننده: پوهیالی دگروال احمد ضیا (مختار)

اهداف و تاسیسات مختلف النوع را که به اثر انفجار سلاح های کشتار جمعی تخریب شده باشند نیز میتوان به کته گوری های ذیل تقسیم نمود:

- ۱- تخریب مکمل اهداف و تاسیسات
- ۲- تخریب شدید // // //
- ۳- تخریب خفیف // // //
- ۴- تخریب قسمی // // //

در محاکمه وضعیت اوضاع را پور استیشن مترو لوژی یعنی (درجه حرارت، رطوبت، نوعیت باد، سرعت باد و استقامت باد و فشار اتمسفر) در نظر گرفته میشود.

اقدامات و تدابیر دفاعی در مقابل عواقب استعمال سلاح های کشتار جمعی

عبارت از مجموع تدابیر است که از طرف فرماندانان تمام قدمه ها ترتیب و تنظیم شده و توسط قوای تمام صنوف به مقصد تجدید سریع قابلیت محاربوی قوتها و فعالیت قدمه عقبی، تامینات عقبی، تامینات موفقانه فعالیت محاربوی از طرف آنها، نجات پرسونل و رسانیدن به مصدومین و مجروحین اجرا میشود و شامل موارد ذیل میشود:

- ۱- کشف منابع آلودگی هسته ای، کیمیاوی و بیولوژیکی
- ۲- فعالیتهای نجات دهنده، تدابیر معالجوی، تخلیه وی و تطهیر مخصوص جزواتامها.
- ۳- تجدید راه ها جهت مانور قوتها و

از استعمال سلاح های کشتار جمعی را میتوان به کتگوری های ذیل تقسیم بندی نمود:

- ۱- مصدومیت شدید
- ۲- مصدومیت کشنده
- ۳- مصدومیت نهایت شدید
- ۴- مصدومیت شدید متوسط
- ۵- مصدومیت خفیف

تلفات قوای جاندار از اثر استعمال سلاح های کشتار جمعی را میتوان به دو گروپ تقسیم کرد:

- اول - بدون باز گشت
- دوم - قابل تداوی

وسایط تخنیکی ای که به اثر انفجار مهمات سلاح های کشتار جمعی تخریب شده باشند به دو گروپ تقسیم میشوند:

- ۱- کاملاً از بین رفته
- ۲- قابل ترمیم و احیا مجدد

با پیشرفت های علمی و تکنالوژیکی در عصر حاضر محاربات نیز به شکل مدرن آن با استعمال سلاحهای کشتار جمعی پیشرفته و مدرن، تکنالوژی نوین پیشبرده میشود، که استعمال چنین سلاح ها عواقب وخیم، تلفات سنگین و خسارات بزرگ را در قبال دارد، که برای از بین بردن آن باید بلانها، تدابیر و دستورالعمل هائی در دست داشت تا با استفاده از آن بتوانیم تاثیرات استعمال سلاح های کشتار جمعی را تقلیل داده، قدرت رزمی نیروی بشری نظامی و ملکی را حفظ و برای از بین بردن عواقب و جوانب تخریبی این نوع سلاح ها دست به کار شد.

محاکمه وضعیت حادثه

حین از بین بردن عواقب استعمال سلاح های کشتار جمعی تدابیر احیای مجدد و باز سازی بصورت دسته جمعی اجرا میشود، که عبارت میباشد:

از احیای مجدد قدرت رزمی و فیزیکی قوا جاندار، توقف تخریبات بعدی و تلفات ناشی از استعمال این سلاح ها، ترتیب اجرا، وقت اجرا، و حجم این کارها، بازگشت امور یومیه زنده گی به حالت عادی آن، باید با در نظر داشت اطلاعات و راپور های دقیق، محاکمه درست وضعیت، تعداد تلفات، مقدار ضایعات و تخریبات صورت گیرد.

مصدومیت نیروی بشری ناشی

❖ کمکها به بهبود حال تا رسیدن ویا انتقال به مراکز درمانی خصوصیات امدادگر یا کمک رسان شخص کمک رسان نیازی به اطلاعات طبی یا پرستاری ندارد همه افراد می توانند با آموختن کمک های اولیه و انجام کمکهای صحی و به موقع باعث جلوگیری از مرگ حتمی مصدومین ویا ازدیاد و شدت یافتن عوارض مختلف گردند.

❖ اوصاف یک امداد گر یا کمک رسان
❖ امداد گر باید سرعت عمل داشته و در هر حادثه به سرعت از وضع بیمار و نوع حادثه اطلاعاتی کسب نموده و اقدام به نجات بیمار نماید.

❖ دهر حادثه خونسردی خود را حفظ نموده و با آرامش دست بکار شود.

❖ به روحیه بیمار توجه نموده و سخنانش تسلی بخش بوده و رفتارش

صورت وارد نمودن ضربات هسته ای، کیمیاوی و بیولوژیکی توسط قطعات دوست بالای دشمن احتمالی، مطلع ساختن پرسونل از آلوده گی های رادیو اکتیفی، کیمیاوی و بیولوژیکی، اتخاذ تدابیر ضد اپید می و حفظ الصحیه ای و یا وقایوی در قطعات و جزواتامها، بر ملا ساختن و بررسی عواقب استعمال سلاح های کشتار جمعی از طرف دشمن، تامین امنیت پرسونل که در ساحه آلوده، تخریب شده، حریق شده، و یاساحه از بین بردن عواقب استعمال اسلحه کشتار جمعی را در ساحه تخریب شده وظیفه محاربوی را انجام میدهند، و ایجاد پناه گاهها برای اهالی ملکی در محلات کارو مسکونی.

توزیع کیتهای انفرادی برای مقابله در مقابل استعمال سلاح های کشتار جمعی برای پرسونل و همچنان توزیع

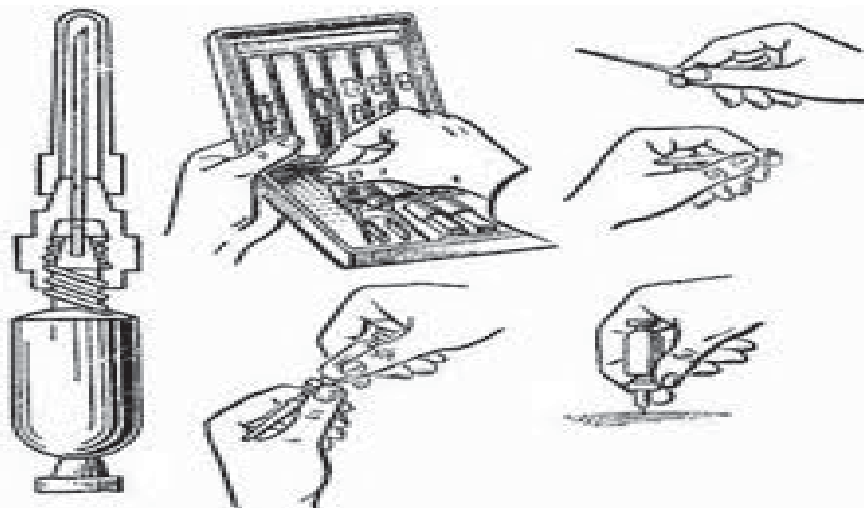
اطفائیه حریق ناشی از انفجار هسته ای.

۴- دیزاکتیویشن، دیگازیشن و دیزنفکشن سلاح، وسایط، مواد و بی ضرر ساختن آب.

۵- تدابیر مجادله یا امراض ساری در ساحات آلوده گی بیولوژیکی غرض انجام وظایف فوق الذکر به قوتهای انجنیری، خدمات صحیه و تخنیکی وظیفه داده میشود.

اقدامات و تدابیر دفاعی از تاثیرات استعمال سلاح کشتار جمعی شامل اقدامات و تدابیر جمعی تکتیکی و مخصوصی میباشد که بخاطربه حد اعظم کاهش دادن تاثیرات استعمال سلاح های کشتار جمعی دشمن بالای نیروی بشری و حفظ قدرت محاربوی قوای جاندارو انجام درست وظیفه محاربوی انجام میشوند. این اقدامات از طرف قوماندانان، آمرین قطعات و جزواتامهای نظامی ویا مسوولین بخش دفاع ملکی (کمیته های حالات اضطراری در بخش CBRN) سازماندهی و پیشبرده میشوند. این اقدامات شامل موارد ذیل میباشد:

(تیت نمودن قطعات، جزواتامها، وسایط تخنیکی، وسایط محاربوی تا مصافات لازمی و معین، تغییر متداوم محل اقامت و موقعیت آنها در اراضی، مجهز ساختن محل موقعیت جزواتامها با مواضع و تحکیمات مستحکم انجنیری، موضع های مستحکم، بلندآژها، پناه گاهها)، تهیه راه های مانور، استفاده از خواص ستر و اخفا اراضی، آگاه ساختن پرسونل از احتمال استعمال سلاح های کشتار جمعی توسط دشمن احتمالی، ویا در

اطمینان بخش و توام با دلسوزی می باشد.

❖ در کارش وارد بوده ویا اصول کمکهای اولیه آشنا باشد و بداند که در هر حادثه به چه نحو باید عمل کند.

وسایل تحفظی شامل این تدابیر میباشد.

❖ کمکهای اولیه شامل موارد ذیل است:

❖ نجات وزنده نگهداشتن شخص مصدوم یا بیمار

❖ جلوگیری از شدت یافتن عارضه

سایر فعالیت ها:

✓ نیروهای اردوی ملی افغانستان احتمالاً ملزم به حمایت از فعالیت های گسترده میباشند:

• حکومتداری موقت. مقامات محترم ولسوالی و ولایتی در کنار نیروهای پولیس مسئول حکومتداری میباشند. جایکه بی ثباتی در ساحه عاری از سلطه حکومت افزایش پیدا کند، و یا مقامات دولتی ولایتی و ولسوالی دارای اقتدار ناکافی باشند، پس شاید یک عملیات امنیتی به رهبری اردوی ملی افغانستان جهت حمایت از حکومتداری موقت، لازم باشد. موضوع کلیدی این امر ایجاد سلطه، برقراری نظم و احترام برای روند های مرتبط سیاسی و سپس واگذاری هر چه زودتر این امر به مقامات بومی، میباشد. شکل و فعالیت دقیق نهاد های حکومتداری و وسعت هر نوع همکاری نظامی در سطح سیاسی افغانستان تعیین خواهد گردید. در یک رویکرد جامع، لوی درستی (به حیث قوماندان نظامی - ستراتیژیک) رهنمود درباره حکومتداری موقت (به شمول اهداف مرتبط و همکاری نظامی به آن) را که روی آنها توسط رئیس جمهور، شورای امنیت ملی و سایر موارد قابل تطبیق توسط نهاد های

به ادامه گذشته:

همکاری و هماهنگی

های ستراتیژیک ملکی /

نظامی در افغانستان

ترتیب کننده:

پوهنمل دگروال بسم الله «رامکی»

مربوطه (مانند اداره مستقل ارگانهای محل) موافقت صورت گرفته است، به قوماندان سطح عملیاتی خود فراهم خواهد ساخت. • احیای خدمات اساسی: درعواقب فوری یک رویداد فاجعه بار و یا آفات طبیعی، یا یک عملیات نظامی، شاید ادارات ملکی عاجز از انجام واکنش سریع و یا عملیات کاملاً مصئون باشند. احیای مجدد زیربنا و خدمات حیاتی در حیطه ابزار موجود به دست نظامیان بیافتد. احتمالاً هدف دوگانه باشد:

○ فراهم نمودن حمایت برای نیازمندان، و پیوستن حمایت جمعیت مدنی.

خدماتی که مهم به نظر میرسند مربوط به شرایط و نیاز های مردم میباشند. این خدمات شامل حفاظت و یا مراقبت صحی، ایجاد دوباره سیستم ترانسپورتی و فراهم نمودن آب آشامیدنی و سایر ضروریات، میشوند. در صورت بدتر شدن وضعیت امنیتی، ارگان های غیر نظامی بخاطر بازسازی احساس مسئولیت نمایند. حتی در این موارد، این خیلی بهتر است تا ارتباطات از قبل پلان شده با وزارت های ملکی که مسئولیت زیربنا سازی و حالات اضطرار را دارند، داشته باشیم.

عملیات های همکاری ملکی / نظامی افغانستان

همکاری های ملکی نظامی :

هماهنگی و همکاری در حمایت از ماموریت میان قوماندانان اردوی ملی افغانستان در تمام سطوح و مسئولین ملکی بشمول مردم عام و مسئولین محلی و نیز نهاد های بین المللی، و سازمان های غیر دولتی میباشد.

تطبیق همکاری های ملکی / نظامی.

✓ کارکنان بخش همکاری های ملکی نظامی در قوماندانی های مربوطه شان کاملاً منسجم شامل بوده و دیدگاه وسیع در مورد قوماندانی شان داشته و اجازه

دارند تا فعالیت همکاری های
ملکی / نظامی و پروژه ها را در
ساحه عملیاتی شان هماهنگ
سازند.

فعالیت های همکاری های ملکی /
نظامی یک بخش عمده پلان های
قوماندانان اردوی ملی افغانستان
را تشکیل داده، به وظیفه آنها
کمک نموده و مرتبط با تطبیق
تمام ستراتیژی و رسیدن به نتیجه
نهائی همانا ثبات و پایداری می
باشد.

✓ اردوی ملی افغانستان تلاش
خواهد کرد تا فعالیت های
مسئولین ملکی را در رسیدن به
نتیجه مطلوب توافق شده و
مشترک حمایت و پشتیبانی نماید.

✓ فعالیت های همکاری های
ملکی نظامی منجبت پروژه ها یا
سایر فعالیت های انکشافی به
هدف انتقال مسئولیت به نهاد های
ملکی مسئول یا مسئولین محلی در
زمان مناسب اجرا می گردد.

هدف و غایه همکاری های ملکی /
نظامی:

هدف و غایه همکاری های ملکی
نظامی تعامل میان مسئولین نظامی
و ملکی در محیط جامع جهت
حمایت پلان قوماندانان نظامی می
باشد. بطور کامل، تمام مسئولین
جهت رسیدن به یک هدف
مشترک کار خواهند نمود اما

در تمام سناریو های قابل تصور،
قوماندانان بصورت فزاینده نیاز به
در نظر گرفتن عوامل سیاسی،
اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی،
دینی، محیطی و انسانی هنگام
پلانگذاری و اجرای اوپراسیون
های شان دارند.

برعلاوه، قوماندانان بدانند که
ساحه تحت اوپراسیون در
برگیرنده حضور تعداد کثیری از
مسئولین ملکی با قیمومیت،
اهداف، شیوه ها، اصول، ساختار
ها، نقش و دیدگاه های شان بوده
که ممکن تاثیرات خود را بالای
اوپراسیون ها یا برعکس داشته
باشد.

متن و سند فعالیت های همکاری
های ملکی / نظامی به اساس
ماهیت بحران یا عملیات فرق
خواهد کرد.

جائیکه امکان نداشته باشد، این
تعامل اطمینان خواهد داد که
فعالیت ها جهت حمایت هر پلان
تا حد ممکن هماهنگ گردیده اند.
این امر دخالت یا تقابل غیر عمدی
را میان مسئولین کاهش می دهد.
این تعامل ممکن در برگیرنده
فعالیت های هماهنگی، همکاری،
حمایت دوجانبه، پلانگذاری و
تبادل منسجم معلومات مشترک و
نیز تحت پوشش قرار دادن
تعهدات سیاسی باشد اما به آنها
محدود نمی باشد. این کار در
برگیرنده اردوی ملی افغانستان،
حکومتداری محلی و ملی و
مسئولین ملکی می باشد.

✓ پس منظر: همکاری های ملکی
نظامی بالای تمام انواع عملیات
های نیروهای ملی امنیتی و دفاعی
قابل اجرا می باشد.

مخبره یك صنف اساسی است كه ارتباط قوماندان را با قدمه های مختلف جزواتم تامین، سوق و اداره سالم فعالیت های محاروبی را سرعت می بخشد

مخبره یو اساسی ټولگی دی، چې د قوماندان اړیکې د جزواتم له بیلا بیلو قدمو سره ټینګوي او جګړه ییزو فعالیتونو ته چټکتیا وربخښي

صحبہ منجیت یک صنف اساسی با عرضه خدمات صحی، تداوی و معالجه پرسونل اردوی ملی در حضر و سفر رسالت مسلکی خویشرا انجام داده احضارات و قابلیت های محاربوی پرسونل و جزواتم را ارتقاء می بخشند

صحبہ دروغتیایی خدمتونو دیو اساسی بولگی په توگه، په حضر او سفر کې د ملي اردو منسویینو روغتیایی خدمت خپل ملي او مسلکی رسالت گڼي او د ملي اردو پرسونل جگړه ییزو او مسلکی وړتیاو ته وده او پراختیا ورکوي

د نويو الوتکو په هکله د غوره تصميمونو په لټه کې

ليکونکی: د هوايي قواوو متقاعد ډگروال پوهنمل الحاج محمد انور «لودين»

اول کلاس له ميدانونو سره چې د بتونې شريدونو درلودونکي وي. دغه ډول شريدونه په هوائی ډگرونو کې ۲-۳ کيلومتره اوږدوالی لري د اوسنيو عصري الوتکو د ناستی او الوتنی لپاره کارول کيږي، د زمکو په مسکونی برخو کې د لويو پراختياوو درلودونکي شريدونه نشي رامنځته کيدای. د دغه کار لپاره بايد ډير لوی هوائی ډگرونه او له هر ډول زمکنيو موانعو څخه پرته منځته راوړل شي. يعنی هوائی ډگر د بنا په د ننه کې نه بلکه له بنا څخه بهر جوړ شي. چې هغو ته د ورتلولپاره يو ډول ترانسپورتي وسايطو ته هم اړه درلودل کيږي، د الوتکو انجينران او طراحان دغه معضلات بڼه درک کوي او داسی الوتونکی وسايط منځته راوړي چې د زمکې پر مخ د هغوی منډو واټنو نه کم وي او د يو شمير الوتکو وسايطو لپاره د ناستی او الوتنی ځانگړی طريقی را منځته کوي.

موږ پر دې پوهيږو چې د الوتکو وزرونه متحرکی برخي لري چې د الوتکو د الوتنو برداشت قوه زياتوي او د حرکت چټکتياوي نی کمی (البته د ناستی او الوتنی په وخت کې) او الوتنی په وخت کې الوتکی ته دا امکان ورکوي چې ډير ژر له زمکې څخه پورته شي. د الوتکو د سپرونو په څنگ کې برک کوونکی جوړښتونه هم لري، د الوتکو په عرابو کې داسی بريکونه ځای لري چې له برک کوونکو سپرونو سره چې د الوتکو په بدنو او وزرونو کې ځای لري گډه مساعی لري. او په يو شمير ډيرو الوتکو کې له برک کوونکو پراشوتونو څخه کار اخيستل کيږي.

طراحانو چې انجونه دی ته اړ کړی دی چې برک کوونکی نقش هم ولوبوي. له

علم او تکنالوژي ثابتې کړی ده چې کيدای شي داسی الوتکی منځته راوړلی شي چې دهغو مخصوص جوړښتونه د الوتکو د اداره کول بی له افقی سپرونو څخه ترسره شي. دغه ډول الوتکی د لکې د برخي د نه درلودونکو په نوم ياديږي. د دغه ډول الوتکو لومړنی طراح د لکې د برخي نه درلودونکی الوتکی چې د پارابول بڼه یی درلوده او مثلث شکلې وی، جوړی کړی.

اوس په الوتکو کې د عرابو برخه ترخپرنی لاندی نیسو. بايد ياده نی کړو چې د (ماژايسکی) لومړنی الوتکه چې عرابوته نی د کراچي بڼه ورکړل شوی وه جوړه کړه، چې بيا وروسته په هوانوردی کې داسی الوتکی جوړی شوی چې د شا د برخي تير نی درلوده چې بيا د مخکنی برخي تيرونه منځته راوړل شول. د الوتکو د ناستی او الوتنی په وخت کې هغه الوتکی چې د مخکنی برخي تيرونو درلودونکی وی په زمکه باندی په ډير استواريت سره حرکت کوي او دا ځکه چې د دغسی الوتکی د وزن اساسی برخه مخکنی برخه ده او د دغسی الوتکی د ثقل مرکز هم د هغی له اصلی عرابو څخه مخکی ځای لري. ټولی هغه قوی چې الوتکی مخ په وړاندی بيانی دهغوی حرکتونه اداره کوي او کين او پنی لوريو ته دهغوی له تاويدو څخه مخ پنی کوي. په دی کې د بایسکل ډوله عرابو په هکله يادونه کيږي. مخکنی او عقیبی عرابی يوه د بلې په مقابل کې د بایسکل غونډی واقع وي. دغه ډول شاسی په ډيرو درندو الوتکو کې چې (۱۰۰) ټنه او ياله دی نه زیات وزن لري ډير بڼه فعالیت کوي.

په هر صورت کې الوتکی چې دهر ډول عرابو در لودونکی له هوائی ډگرونو سره نه شلیدونکی اړیکی لري په تيره د

په اوس وخت کې وزر لرونکی الوتونکی وسايط په هوانوردی کې بنسټيز رول لوبوي، د الوتنی د چټکتيا د زياتولو لپاره د الوتکو د وزرونو برخي ته تغيير ورکړل شوی دی. له مستطیل شکلې بڼی څخه نی آيرودینامیکی تير ماننده بڼی ترلاسه کړی دی.

د الوتنی د کشش د قوی د زياتولو لپاره راز راز چاری موجودی دی، دغیر له چټکتيا څخه د لوړو چټکتيا و درلودونکی الوتکی د کوزونکو خوځنده سپرونو بر علاوه د الوتکو دبدنی مخکنی برخه هم خوځنده جوړه شوی ده، چې د الوتکی د راكوزيد په برخه کې فعالیت کوي چې دغه حالت د الوتکی د ټیټی سطح معقریت زياتوی او برداشت قوه زياتوي.

په يو شمير الوتکو کې له بدنی سره د هغو د وزرونو اتصال له د ورخوړونکو بسته کاریو څخه کار اخيستل کيږي، چې په دی توگه له بدنی سره د وزرونو د اتصال زاويه لوئیدلی شي، چې په پایله کې نی د وزرونو د برداشت قوه زياتيږي او دا دهوا جريان سرحدی طبقه تر ادارای لاندی راځی او دا کار د هوا د سرحدی طبقی د دور خوړلو زيبينلو له لاری تر سره کيږي، چې په پایله کې بی له وزرونو سره دهوا تماس نیولو جريان او د هوا د جريان له شلیدونکی حالت څخه مخنیوی کيږي. د الوتنی په وخت کې د الوتکی د وزرونو تيرماننده حالت ته تغيير ورکول کيږي. د الوتنی په لوړه چټکتياو کې د الوتکی دغه ډول وزرونه دهغی تنی لوری ته ورنبردی کيږي او په کمی چټکتيا ووی بېرته خپل لومړنی حالت ته ورگرزی، په دی توگه د الوتکی د الوتنی د چټکتيا په انډول دهغی آيرودینامیکی اوصافونو ته تغيير ورکړل شي.

قطر کی د کم فشار د ساحی په لور ترخیرنی لاندی نیسو. د کتلی د بقا قانون پربنسټ د رقیقی فضا په برخه کی باید چټکتیا دغبر له چټکتیا څخه زیاته وی ترڅو چی د تیریدونکی گاز کچه له مقطع څخه په یوه ثانیه کی حفظ شی.

دهوا جریان په داسی لوله کی چی قطر نی(300) ملی متره وی(200) متره په یوه ثانیه کی دی نو ولی د الوتکی مدل چی د لولی په کاری برخه کی په هیڅ شی پوره تریلی ندی خپل موقعیت ساتی او له لولی څخه نه راوژی او نه تیت او پرک کیږی.

په دغه برخه کی کوم شی دعلم او پوهنی مرستی ته وردانگلی دی. دا جوته شوه چی هغه یو مقناطیس دی چی د الوتکی مدل محکم ساتی، بلکه د برداشت قوه هم اندازه کوی دغه حلقوی مقناطیس چی د لولی په کاری برخه کی واقع دی دا امکان هم رامنځته کوی چی مخکنی د مقاومت قوه هم اندازه کړی.

په هر صورت د آیرودینامیکی پوهانو لپاره دغه آزمایستونه چی په آیرودینامیکی لوله کی تر سره کیږی هم قانع کوونکی ندی او هغوی دی ته اړ شول چی اړونده مسایل په نویو طریقو سره حل و فصل کړی. هغو فیصله وکړه چی دهوا جریان د لولی په داخل کی ونه خوځوی او برعکس ترخیرنی لاندی جوړښت د ساکنی هوا په مقابل کی په حرکت راولی. (په ۱۳۵۰- کیلومتره په یوه ثانیه کی چی دغه اندازه دغبر د چټکتیا له څلورڅلو سره برابر ده. خو دغه چټکتیا د الوتنی په بلکه په دڅیرونکی وسپنیز خط چی ۱۰ کیلو متره اوږدوالی لری ترلاسه شوی ده.

د زمکی پر مخ د دغو څیړنو په نتیجه کی پوهانوته دا امکان ورتلاسه کیږی چی متعدد حالات چی الوتونکی وایسټ د الوتنی په وخت کی له هغو سره مخامخ کیږی او د الوتنی چټکتیا دغبر له چټکتیا څخه زیاته وی ترخیرنی لاندی راولی.

نوریا

جریان لپاره د آیرودینامیکی لولو نومی بنی باید منځته راوړلی شی څه ډول وشول چی دغه دهوا د جریان دغه عظیمه چټکتیا تأمین شی؟

دا خبره جوته ده چی د اوبو جریان د سین د بستر په تنگه برخو کی دبراخو برخو په انډول ډیره چټکتیا لری. همدارنگه دهوا جریان په تنگو تنگیو کی د پراخو تنگیو په انډول زیاته چټکتیا لری. په دی توگه د(برنولی) قانون په خپله په طبیعت کی په بربنده توگه ثابتیږی.

دا قانون داسی څرگندونه کوی دهوا د جریان چټکتیا په ورو مقطعو کی د لویو معطونو په انډول زیاته وی.

که چیری لوله د وړوکی کیدونکی قطر په توگه جوړ شی، په دغه صورت کی په ځانگړو شرایطو کی دهوا جریان کیدای شی په لور چټکتیا وو سره پرمخ بوزو او وروسته له دی چی دغه لوله پراخه شی د جریان چټکتیا کمیږی د(لووال) په نوم انجینر د ځانگړی بنی سوپلو اختراع کړی ده د(لووال) سوپلو عبارت له داسی لولی څخه ده چی لومړی سرکی نی مقطع لویه او بیا د کمکی مقطع په مخ په وړاندی تللی ده او بیا وروسته بیا لویه شوی وه، د دغی سوپلو په تنگی برخی کی دهوا جریان خپله چټکتیا زیاتوی دغه چټکتیا څرنگه چی جوته شوی ده د غبرله چټکتیا څخه ټیټه ده.

که چیری د سوپلو په خروجی برخه کی دهوا فشار کم وی د هغی د خولی برخی څخه په دغه صورت کی د سوپلو په تنگ ترینی برخی کی که دهوا جریان دغبر له چټکتیا سره مساوی وی، په خروجی برخی کی هغه دغبر له چټکتیا څخه لوړیږی او دا ځکه چی دهوا د جریان ذرات دهوا رقیقی ساحی ته ورداخلیږی چی هغه چټکتیا د زیاتولو قابلیت لری.

ممکن داسی ښکاره شی چی د(لووال)په سوپلو کی دهوا جریان د(برنولی) قانون غلط ثابت کړی خو داسی نده، د برنولی قانون دغبر له چټکتیا څخه د لوړو چټکتیا لپاره هم د تطبیق وړدی.

اصلی مطلب دا دی چی موږ صوتی خوځښتونه د لووال د سوپلو په کمترین

دی امله له ځانگړو جوړښتونو څخه گټه ترلاسه کیږی او د کشش قوه دی ته اړ باسی چی برک کوونکی نقش ولوبوی.

دالوتنی په وخت کی د کشش قوه الوتکی ته چټکتیا ورکوی خو د ناستی په وخت کی په برک کوونکی قوی بدلیږی، همدارنگه د الوتکی له هوائی ډگر څخه د جکیدو په وخت کی د(نوشین) په ښار کی یو نمایش تر سره شه چی هغه د یادونی وړ دی: هغه ښکلی الوتکه چی دهمدغه وطن جوړوه وه دهوائی ډگر په اخری برخه کی ولاړه وه، نابیره نی له وروستی برخی څخه یوه نارنجی رنگه شعله وبریبیدیده چی پایله نی دالوتکی له زمکی څخه راساً پورته کیدل وه او له څو ثانویو څخه وروسته نی د آسمان په لور ارتفاع نیول پیل کړل، دغی منظری د تماشاایانو په ذهنونو کی یوه عجیبه پېښه منځته راوړه. دغه کار دهغه راکتی تسریع کوونکی په واسط ترسره شه کوم چی د دغی الوتکی د لکی په برخه کی واقع وه، یعنی دالوتکی د بدنې په وروستی برخه کی ځای پرځای شوی وه.

د دغسی تسریع کوونکو په واسط الوتکه کولی شی له مخصوصو ستندونو څخه راساً هوا ته پورته شی. دغه ډول د غبر له چټکتیا څخه د لوړو چټکتیا و درلودونکی الوتکی راساً له خپل ولاړ ځای څخه هوا ته پورته کیږی.

همدارنگه بی پیلوته الوتونکی وسایط هم له دغه ډول پورته کوونکو وسایطو گټی ترلاسه کوی.

د تحقیقاتی د نورو لارو په تعقیب: دنویو لاسته راوړنو لپاره له پوهانو سره آیرودینامیکی لابراتوارونه څیړنیز انستیتوته، د الوتنو استیشنونه او اړونده لابراتوارونه او پایگا وی مرستی کوی.

کله چی طراحان دغبر له چټکتیا سره نږدی او مساوی چټکتیا سره مخامخ شول، د دی ضرورت نی احساس کړ چی د څیړنو په برخه کی غوره تغییرات رامنځته کړی. د دغو څیړنو لپاره ضروری شرایط باید د الوتکو د نویو جوړښتونو دمنځته راوړلو له لاری منځته راوړل شی. د هوا د زواکمن

نویسنده: سیدشمس العارفین سادات

استرداد مجرمین در اسناد بین الملل و حقوق جزای افغانستان

به ادامه گذشته:

سال ۱۴۵۳ م که تاریخ فتح قسطنطنیه توسط ترکان عثمانی می باشد ادامه می یابد بعضی علمای تاریخ ختم قرون وسطی را تاریخ کشف امریکا توسط کرسٹیف کولمب یعنی سال ۱۴۹۲ می دانند در قرون وسطی استرداد انکشاف می یابد چنانچه درین عصر تعداد معاهدات استرداد بین کشورها بیشتر می شود بطور مثال در ۱۱۷۶ بین هانری دوم شاه انگلستان و گیوم پادشاه اسکاتلند یک معاهده استرداد به امضاء می رسد که در آن هر دو شاه تعهد می کنند که به دشمنان شخصی یکدیگر کمک نخواهند کرد و اگر دشمنان شخصی آنها از یک کشور به کشور دیگر پناهنده شوند دوباره به کشور اولی برگردانیده خواهند شد.

همچنان در سال ۱۳۰۳ معاهده دیگری بین شاه فرانسه فیلیپ لوبل و ادوارد سوم پادشاه انگلستان به امضاء می رسد که در این معاهده نیز هر دو شاه قبول می کنند که دشمنان شخصی آنها اگر از یک کشور به کشور دیگر پناهنده شوند باید دوباره به کشور اولی برگردانیده شوند.

۳- استرداد در قرون جدیده
قرون جدیده از سال ۱۴۵۳ م یعنی

کشف شده است و این معاهده در واقع صرف در مورد مجرمین سیاسی می باشد نه در مورد مجرمین عادی.

دوم- در حقوق روم قدیم یک قاعده وجود داشت که بنام قاعده ریمیسو یاد می شود که به معنی سپردن تسلیم نمودن و اعاده کردن یک جرم واقع می شد مجنی علیه اعضای فامیل مجنی علیه ی اعضای قبیله و مجرم اعضای فامیل اعضای قبیله و طایفه مجنی علیه حق داشتند که از مجرم اعضای فامیل اعضای قبیله و طایفه مجرم انتقاد بگیرند ولی قاعده ریمیسو این انتقاد گیری را محدود ساخت بدین معنی که این قاعده حکم می کرد در صورتیکه مجرم توسط فامیل قبیله و وابستگان مجرم به فامیل قبیله و طایفه مجنی علیه سپرده میشد درین صورت انتقام گیری محدود و منحصر به شخص مجرم می شود و مجنی علیه وابستگان مجنی علیه حق ندارند غیر از مجرم سایر وابستگان مجرم انتقاد بگیرند این قاعده ریمیسو در واقع اولین شکل استرداد را تنظیم نموده است.

۲- استرداد در قرون وسطی
قرون وسطی از سال ۴۷۶ م آغاز و تا

الف: تاریخچه استرداد در اعصار مختلف تاریخی اینک چگونگی استرداد در ادوار مختلف تاریخی بحث می نمائیم.

۱- استرداد در قرون اولی
آغاز قرون اولی بنا بر عدم موجودیت اسناد معلوم نیست ولی می توانیم بگوئیم که قرون اولی از زمان زندگی بشریت در کره زمین آغاز و تا سال ۴۷۶ میلادی ادامه داشته است. ۴۷۶ م در واقع تاریخ سقوط امپراطوری روم بدست بربرها می باشد از نگاه تاریخی در قرون اولی استرداد به شکل ابتدایی وجود داشت و این موضوع را ما به دو دلیل ذیل ثابت ساخته می توانیم.

اول- در قرون اولی در سال ۱۲۷۸ ق.م یک معاهده بین المللی بین پادشاه مصر رامسیس دوم و هاتوسیلی پادشاه هیتی به امضا رسید که به اساس آن هر دو پادشاه شاهان متعهد شدند که با دشمنان همدیگر کمک و معاونت نکنند و اگر دشمنان آنها از یک کشور به کشور دیگر پناهنده شوند، کشور دوم باید آنها را دوباره به کشوری اولی اعاده و استرداد نماید. این در واقع اولین معاهده استرداد است که تا امروز

تاریخ فتح قسطنطنیه بدست ترکها آغاز سال و تا سال ۱۷۸۹ م که تاریخ انقلاب کبیر فرانسه است دوام می کند در قرون جدیده موضوع استرداد هنوز هم توسعه می یابد یعنی قرون جدیده نه تنها معاهدات دو جانبه هم راجع به استرداد بین کشور ها به امضاء می رسد و به این ترتیب دامنه استرداد وسعت می یابد.

۴- استرداد در عصر حاضر

عصر حاضر از سال ۱۷۸۹ آغاز تا کنون ادامه دارد در عصر حاضر موضوع استرداد هنوز هم انکشاف می کند غالباً نظر به دو دلیل ذیل می باشد:

اول اینکه در عصر حاضر تعداد دولت های مستقل زیاد می شود بخصوص تعداد زیادی از کشور ها مستعمره بعد از جنگ جهانی دوم به استقلال می رسند و معاهدات استرداد را با سایر کشور ها منعقد می نمایند که به این ترتیب تعداد معاهدات استرداد زیاد تر می شود. دوم اینکه در عصر حاضر قوانین مدون و خاصاً قوانین جزائی مدون در بسیاری از کشور ها بوجود می آید مثلاً: در فرانسه، قانون مدون جزائی در سال ۱۸۱۰ و قانون مدون مدنی در سال ۱۸۰۴ وضع می گردد.

ب- تاریخچه استرداد در اسلام برای نخستین بار میان مسلمان و کفار قریش در سال ششم هجری پیمان صلح موسوم به (پیمان صلح حدیبیه) به امضاء رسید. از جمله مسایل مشمول این پیمان استرداد

بود. در تاریخ اسلام این نخستین پیمانی بود که میان پیغمبر (ص) و قبیله قریش شد. در آن زمان مسلمان نبودند بسته شد. در این پیمان طرفین یعنی پیغمبر و قریش حاضر شدند که سمت های خود را اعم از الهی و بشری کنار بگذارند و نمایند هر یک از طرفین به نام خود و پدر خود خوانده شود. نماینده مسلمان محمد بن عبدالله و نماینده قریش سهیل بن عمرو. متن این صلح نامه یا پیمان این طور آمده است: (محمد بن عبدالله با سهیل بن عمرو توافق کردند که آتش جنگ به مدت ده سال خاموش بماند و در این مدت مردم آسوده باشند و به یکدیگر آسیبی نرسانند. هر کس از قریش بدون اذن ولی خود نزد محمد بیاید، محمد او را به قریش باز گرداند و هر کس از محمد نزد قریش بیاید قریش او را بر نمی گرداند. ما دشمنی خود را آشکار نمی کنیم، دزدی و خیانت هم روا نمی داریم. هر کس می خواهد به پیمان محمد بپیوندد آزاد است و هر کس می خواهد با قریش هم پیمان باشد او هم آزاد است.) این پیمان گذشته از عقد صلح ده ساله قرار داد استرداد نیز بود اما استرداد یک جانبه. بعد در آیه دهم سوره الممتحنه این پیمان فسخ شد.

گفتار دوم- منابع استرداد

همگام با روند جهانی شدن و تبدیل این جهان نا پیدا به دهکده کوچک جهانی دیگر نمی توان ملتها را جدا از هم تصور کرد و منافع آنها را مجزا از

هم دیگر بررسی کرد. با پیشرفت تکنالوژی بموازات آن مجرمین و طریقه های ارتکاب جرم نیز به پیشرفت های قابل توجهی دست یافتند، امروز دیگر نمی توان تنها در جغرافیای ملی بدنبال مجرمین باشیم، بلکه به سیستم صحیح، دقیق و منظم ضرورت است تا از یکطرف از فرار مجرمین جلوگیری شود، و از سوی نیز نباید منافع و حقوق اساسی افراد نادیده گرفته شده و مهم تر از همه ترتیبات استرداد طوری اتخاذ شود که به حاکمیت و استقلال سیاسی دولتها لطمه وارد نیاید.

اولین و مهم ترین منبع استرداد، معاهدات بین المللی می باشد، اکثر کشورهای جهان در کنار معاهدات با سایر کشورها در سطح ملی دارای قانون استرداد نیز می باشند، که در صورت موجودیت ابهام و یا خلا در مواد معاهدات دو جانبه و یا چندین جانبه منقعهه با دول، از احکام این قوانین استفاده اعظمی را برده اند. علاوه بر این قوانین مسائل مربوط به طرز العمل و اصول اجرای استرداد مجرمین نیز تنظیم می شوند.

- معاهدات بین المللی
- قوانین داخلی کشور ها
- اصول عمومی حقوق
- عرف و عادات بین المللی
- شرط معامله متقابل

ادامه دارد

سیر دولت‌ها در تاریخ، جامعه مدنی و حقوق بشر

دگروال خاڠرنوال محمد داد «بدخشی»

منبع اصلی درآمد خویش را از طریق غیرمشروع به آن مشروعیت بخشند و پول های ناپاک و کثیف خویش را پاک سازند. گرچه این جرم یک معضل جهانی محسوب می شود، که در سطوح وسیع جهانی فعالیت دارند که حقوق جزا معاصر در سطح جهانی به این جرم رسیده گی لازم میدارد یکی از وظایف حقوق جزا را در بردارد.

حافظ:

جویبار ملک را، آب روان شمشیر توست
تو درخت عدل بنشان بیخ بدخواهان بکن
موضوع بحث دیگری از بین رفتن
عنصر قانونی حالات تبرئه کننده.

حقوق جزا حالات تبرئه کننده را عبارت از حالاتی میداند که موجودیت آنها در شرایط خاص و ویژه یا با خصوصیات غیر قانونی در یک عمل انجام گرفته باشد و عمل انجام شده اجرا را از بین ببرد که این تعریف را حقوق دانان بدان قایل شده اند، اگر این حالات به خصوص وجود نمی داشت و چیزی پیش نیامد، عمل انجام شده جرم شمرده محسوب میشد اما بحث حقوقی اینست که در مورد موجودیت این حالات عمل انجام شده بحیث اجرای یک حق و یا ایفای یک وجوبه یا وظیفه تلقی میشود قانون چگونه برخورد

اقبال لاهوری:
هوشم برد ای مطرب، مستم کند ای ساقی
گلبانگ دل آویزی از مرغ سحر خیزی
تعریف تظہیر پول از نظر دوکتورین
حقوق:

گرچه در خصوص ریشه اصطلاح پول نظریات گوناگون و مختلفی از طرف دوکتورین حقوق ارایه گردیده است اما برخی معتقدند، ریشه این بحث به مالکیت خشکه شویی ها توسط مافیای برمی گردد.

اما دوکتورین حقوق معاصر این را میدانند و معتقدند که این ریشه به قدرتمندان بسیار پر قدرت مافیایی جهانی بر میگردد.

حقوق جزای معاصر به دهه نخست قرن ۲۰ میدانند. زمانی که گروه های بزرگ از جنایتکاران مبالغ زیاد و عظیم پول نقد را از طریق، قمار، قاچاق، اخازی ها و غیره راه های نامشروع بدست آوردند.

آنها به دنبال تحصیل بانک های تجارتي مشروع در کشورها هستند، تا از طریق این راه و شیوه درآمدهای نامشروع خود را مشروع سازند، حتی رشوه خوران بزرگ از این طریق و شیوه با اخفای ماهیت پول بدست آورده غیرقانونی را قانونی سازند، تادریافت

نویسنده مضمون به این باور است، اگر ملت ها به فکر تغییر حالت کشور خود باشند جهان را تغییر میدهند، اخصاً جهان که سرشار از مواد خام در سرزمین شان دارند.

در گذشته تاریخ حقوق جزای عمومی موضوع تظہیر پول، تزریق دارایی غیرقانونی در اقتصاد جهان بشریت وجود نداشت و مطرح بحث حقوق هم قرار نگرفته بود، زمانیکه در دهه ۱۹۲۰ یعنی هنگامیکه یکی از کارمندان مالی عضو مافیای محلی در شهر شیکاگو ایالات متحد آمریکا با خریداری چند ماشین لباس شویی اتومات دست زد و آنها را انجام داد، که در مقابل خدمات انجام شده برای هر شی در آن عصر فقط پول نقد پرداخت میشد، سیستم بانکی هنوز رویکار نشده بود، هر کس در برابر خدمات انجام شده پول نقد را نمی پرداخت دادوستد روزمره که شامل حقوق و جایب میگردد صورت نمیگرفت که امروز ما در همان عصر قرار داریم، موصوف به اداره مالیاتی مقداری پول کثیف و ناپاک را به پول های تظہیر شده خود اضافه نمود و پول را پرداخت نمود همان شد که دولت آمریکا متوجه این امر گردید و بررسی را آغاز کرد.

مینماید

بحث را که قانون برسر موجودیت حالات تبرئه کننده عنصر قانونی برای موجودیت یک جرم دارد، و عنصر لازمی هم میداند اما از بین می‌رود جای سوال است؟ که حقوقدانان به دو کتگوری این عنصر را مورد مطالعه قرار داده اند. کتگوری اول: عوامل اویژکتیف (آفاقی) یا ذهنی عدم مسولیت .

کتگوری دوم: عوامل سوپژکتیف (انفسی): یا عینی عدم که بنام عدم انتساب دادن جرم آنرا یاد میکنند. اینجاست که این دو حالات باعث از بین رفتن مسولیت مرتکب جرم میگردد در حقیقت پدیده جرمی را در دو حالات بطور ذهنی و عینی مورد مطالعه قرار میگیرد.

بحثی که بسیار مهم است عوامل عدم انتساب دادن جرم یا عوامل سوپژکتیف عدم مسولیت در مورد اشخاص مانند جنون و بحث اکراه که به جبر بالای شخص اقرار گرفته شود، یا جبر بالای او تعمیر گردیده باشد صرفا مسولیت شخص را این عوامل در نزد وی وجود دارد از بین میبرد. این بدان معناست شریک شخص دیوانه را مسول مرتکب جرم دانسته اند و تحقیق هم به اکراه گرفته شده مسوجب مجازات قانون قرار میگیرد، چنین حالات عوامل اویژکتیف عدم مسولیت نه تنها شامل عدم مسولیت مرتکب میگردد بلکه مسولیت دیگران را نیز از بین میبرد. میراز عبدالقادر بیدل :

دلیل کاروان اشکم، آه سرد را مانم اثرپرداز داغم، حرف صاحب درد را مانم اما این موضوع را در سه حالات مورد

مطالعه قرار میگیرد:

اول: حالت استعمال حق

دوم: حالت ایفای وظیفه

سوم حالت دفاع مشروع

چهارم: بر علاوه سه حالات رضایت مجنی علیه را باید مورد مطالعه قرار گیرد

اول: استعمال حق: در ماده ۵۴ ارتکاب عمل جرمی در حالات آتی استعمال حق شمرده میشود:

۱- در حالت تادیب پدر، معلم به اولاد و شاگرد مشروط بر اینکه تادیب در حدود احکام شریعت و قانون صورت گرفته باشد.

۲- در حالات اجرای عملیات جرایمی و یا سایر معالجات طبی مشروط بر اینکه مطابق اصول فنی حرفه طب به رضایت مریض و یا ولی یا نماینده قانونی وی صورت گرفته باشد اجرای عملیات جرایمی در حالات عاجل ازین حکم مستثنی است.

۳- در حالت اجرای بازیهای سپورتی مشروط بر اینکه در حدود قواعد و اصول قبول شده سپورتی صورت گرفته باشد، و سایر چیزها هم وجود دارد که که ما در مجله گذشته بیان کردیم .

وهم در حالت ارتکاب جنایت یا جنحه مشهود به منظور گرفتاری متهمین جرایم مذکور و ترتیبی که در قوانین مربوطه تنظیم قانون جزای افغانستان این مطلب را در فصل چهارم اسباب اباحت در مواد ۵۳ الی ۶۴ خویش تحت عنوان اسباب اباحت پیشبینی کرده .

قسمت دوم: ایفای وظیفه: ماده ۵۵ ارتکاب عمل جرم در اثنای وظیفه ای

که مامور دولت به حکم قانون به احکام آن مکلفیت داشته باشد جرم شمرده نمیشود.

ماده ۵۶: ارتکاب عمل جرمی در حالات آتی ایفای وظیفه شمرده میشود:

۱- در حالاتی که از مامور موظف مطابق به احکام قانون با داشتن حسن نیت را در اثنای وظیفه صدور یافته باشد یا اینکه عقیده نماید که اجرای آن از جمله صلاحیتهای قانونی وی است.

۲- در حالتی که به موجب تعمیر اوامر مقامات ذیصلاح که از اطاعت او اوامر آنها به حکم قانون مکلفیت داشته باشند صدور یافته باشد و یا اینکه عقیده داشته باشد تعمیر اوامر مقامات ذیصلاح از جمله وجایب قانونی وی است.

۳- در هر دو حالت مندرج این ماده مامور موظف مکلف است ثابت نماید اعتقاد وی راجع به مشروعیت عمل جرمی ناشی از اسباب معقول بوده، و ارتکاب آن بعد از رعایت لازم صورت گرفته است، اما اگر مامور به حکم قانون اعتراض بر اوامر مقامات ذیصلاح نداشته باشد به هیچ وجه از اثر ارتکاب عمل جرمی مندرج فقرات (۱) و (۲) این ماده مجازات نمیگردد.

میراز عبدالقادر بیدل: رفیق وحشت من ، غیرداغ دل نمی باشد در این غربت سرا ، خورشید تنها گرد را مانم با وجود یکه ما روی موضوع در گذشته بحث داشتیم اما به ارتباط سلسله بحث لازمی است تا ذکر بعمل آید .

ادامه دارد

کسانیکه صلح را نمیخواهند باید با آنان

به زبان خودشان صحبت کرد

و برعکس ارجحیت دادن به مذاکره با بیرونی‌ها، این مسئله را واضح ساخت که شماری بازیگران جنگ و صلح در افغانستان بسیار و گروه طالبان صرف ابزار اند.

بنابراین هر اندازه که به شمار بازیگران جنگ و صلح در افغانستان افزوده شود، به همان اندازه دیدگاه‌های متفاوت، این روند را پیچیده‌تر خواهد ساخت، اما این مردم افغانستان اند که بار گران جنگ را بالای شانه‌های خود حمل میکنند و هر روز شاهد از دست دادن عزیزان شان اند و این را میدانند که طالبان هیچگاهی از آدرس مردم افغانستان نمایندگی کرده نمیتوانند و هرگز در فکر آبادانی و آرامی این سرزمین نیستند، صرف در پی تطبیق اهداف بیرونی‌ها می‌باشند و بس.

بدین ملحوظ کسانی که به تشدید جنگ و خشونت پافشاری میکنند، باید با آنها به زبان خودشان صحبت صورت گیرد و آنانی که منافع مردم افغانستان را در صلح می‌بینند باید با آنان از در مذاکره و منطق صحبت نمود.

انیس

گروه طالبان دستخوش یک سلسله و ناهنجاری‌های بیرونی گردیده است.

مردم افغانستان از این که هر روز بالاتر جنگ‌های تحمیلی و نیابتی، عزیزان شانرا از دست میدهند، به مذاکرات صلح به دیده امید می‌نگرند و با یک عالم خوشبینی این روند را تعقیب میکنند، اما با تاسف باید گفت که این طالبان و حامیان آنان است که هر گاهی امید مردم را به یاس و ناامیدی مبدل میسازند. از اینرو مردم درد دیده و زجر کشیده افغانستان به مذاکرات ابوظبی و همچنان به مذاکرات جده خوشبین بودند و طوری میپنداشتند که کشورهای اثر گذار در این نشست‌ها خواهند توانست، روند مذاکرات را سرعت بخشند، اما رد مذاکرات رو در رو با هیئت مذاکره کننده حکومت

روند مذاکرات صلح و تمرد گروه طالبان از مذاکرات رو در رو با هیئت حکومت، این مسئله را واضح میسازد که این گروه و حامیان شان، عامل اصلی بن بست مذاکرات صلح و ادامه جنگ در افغانستان میباشد.

هرچند جنگ‌های تحمیلی و نیابتی هجده سال گذشته در افغانستان نه تنها ریشه در منطقه دارد، بلکه سرخ این جنگها از مرزهای منطقه پافرا تر گذاشته و اکنون ابعاد پیچیده را به خود گرفته است، اما اگر کشورهای همسایه، منطقه و جهان به یقین به این جنگی که احتمالاً تشدید و ادامه آن باعث تقابل جدی قدرتهای منطقه و جهان میگردد، مصرانه تلاش به ختم و یافتن راه حل آن، انجام ندهند بلاشک این آتش افروخته شده، روزی دامن آنان را نیز فرا خواهد گرفت.

علی‌رغم آن که گفته میشود اجماع ملی، منطقوی و جهانی در آوردن صلح افغانستان شکل گرفته، اما دیده میشود که با گذشت هر روز، همانگونه که جنگ ابعاد پیچیده به خود گرفته روند مذاکرات رو در رو صلح نیز میان دولت افغانستان و

مشعل ادب

د ادب کلبی

د وطن محبت

د وطن په محبت باندي قسم خورم
چي د خان له غمه زيات د وطن غم خورم
د وطن د شرف سپر یم نه وېرېږم
که د تورو گوزارونه دم په دم خورم
دا خوږې غوړې گولۍ دې وي د نورو
د وطن دفاع کي زه گولۍ د یم خورم
کفن نه غواړم، د ژوند جامو کي درومم
د جنت باغ کي مېوې رقم رقم خورم
یم پرېږد بي ننگۍ له خورا کونو
په غیرت گتلی شی به ولي کم خورم
د وطن د اعتلا تېری یم ځکه
لکه گل هره شپه څاڅکي د شبنم خورم
زه هغه یم چي تل ننگ په وطن خورمه
هغه نه یم چي رشوت سود او سلم خورم
چي په سر مي د وطن خدمت منلی
څه پروا ده که خپل سر لکه قلم خورم

گل پاچا الفت

ای مام وطن

جان و تن من باد فدای وطن من
آری به فدای وطنم جان و تن من
جان چیست؟ ز جان بهتر و شیرین تر و خوشتر
گر زانکه مرا هست، فدای وطن من
آمید که هر روز جوان تر شود از پیش
این کشور دیرینه و ملک کهن من
ای مام وطن، تا به ابد هیچ نباشد
جز زمزمه عشق تو زین پس سخن من
پروانه صفت مهر تو سوزد پر و بالم
ای شمع رخت، روشنی انجمن من
با واژه پاینده وطن در جریان است
گر قطره خونی ست روان در بدن من
خواهم ز خدا «فخری» دل داده شیدا
پاینده و جاوید بماند وطن من
فخر عظمی ارغون

دا زمونږ زیبا وطن

دا زمونږ زیبا وطن ، دا د پلرو غور زمونږ
دا وطن مو خان دی ، دا افغانستان دی

دا دمینی کور زمونږ ، دا د پلرو غور زمونږ
نه ورکوو چالره ، دا د سترگو تور زمونږ
نه دی د بل چا وطن ، دا دی د شیرشاه وطن
دا وطن مو خان دی ، دا افغانستان دی

دا وطن دی خان زمونږ، دا وطن ایمان زمونږ
وایي په خاپوړو کي، داسي ماشومان زمونږ
دا مو د بابا وطن، دا مو د دادا وطن
په مونږ باتدي ډیر گراندی، دا افغانستان دی

خار یي له سیندونو شم ، خار یي له ډاگونو شم
خار یي له خوړونو شم ، خار یي له دی غرونو شم
دا زمونږ اشنا وطن ، درد له مو شفاء وطن
زرگی می پرې روښان دی ، دا افغانستان دی

دا وطن زیارت زمونږ، دا وطن نعمت زمونږ
دا وطن په دی دنیا، دی لکه جنت زمونږ
دا وطن صفا وطن، زړه د ایشیا وطن
ژوندون د ملنگی جان دی، دا افغانستان دی

آفتاب حسن

بنمای رخ که باغ و گلستانم آرزوست
بکشای لب که قند فراوانم آرزوست
ای آفتاب حسن برون آدمی ز ابر
کان چهره مشعشع تابانم آرزوست
گفتی ز ناز بیش مرنجان مرا برو
آن گفتنت که بیش مرنجانم آرزوست
زین همهران سست عناصر دلم گرفت
شیر خدا ورستم دستانم آرزوست
دی شیخ با چراغ همی گشت گرد شهر
کز دیو و دد ملولم و انسانم آرزوست
گفتند یافت می نشود گشته ایم ما
گفت آنکه یافت می نشود انم آرزوست
مولانا

عشق وطن

عشق و امید و روح و وجودم وطن بود
خاکش بروز مرگ مرا پیر هن بود
هر واژه ام ز خاک وطن لعل میشود
انگشتی پر ارزش ی کلک سخن بود
هر کس که دست جور بسویش کند دراز
گورش میان سنگ و تن اش بی کفن بود
قر بانیان عشق به عهدش ستاده اند
روز نثار سر به کفی مرد و زن بود
اجداد ما به سینه ی این خاک خفته اند
از خون شان شقایق ی در هر چمن بود
آن شاعری که عشق وطن نیست دردلش
بلبل نخوانمش همه زاغ و زغن بود
«ظفر»

د خیال وزرې

زما دخيال نيبلى وزرې كړي
لكه چې الوزي ايلبند ته ورځي
زما ددنگو غرونو دنگي كوچي
ستا دخورو زلفو كمند ته ورځي
دنظر تار كره دبنو په ستنو
چي مي زخمي زرگي پيوند ته ورځي
دومره دي بند په بند ، په بند ترلی
لكه اسير خپله كمند ته ورځي
سرتير ته پته ده چې چيرته اوسي
اوري ايلبند مې ميوند ته ورځي
عبدالوهاب سرتير

لور چنار

داسې گل شوي چې گلزار درپسي گوري
د بلبلو يو کتار درپسي گوري
ته چې هسکه غاړه تېره په گودر شي
جگ نېستر او لور چنار درپسي گوري
د سرو شونډو لال دي پت گرځوه ياره
پري وپريزمه، بنامار درپسي گوري
خدايزو ستا زړه به په چا پسي درزيږي
زما سترگي په دي لار درپسي گوري
د قاف غره کي يي پيدا نه کړي جانانه
هېواد تللی ننگرهار درپسي گوري
هيواد شیرزاد

د آزادي پتنگ

پام كوه هر گوره چي طواف نه لاس وردار نشي هوش كوه پتنگه چي ډيوې خني كنار نشي هيڅكله خطا په چل و ول دكوم اغيار نشي هيڅكله جدا له خپلي شمعي له رخسار نشي خير دي خدايرو خير دي كه ستي له خپلي شمعي شوي ليا به په لاس درشي كه خالي له بلي طمعي شوي ډيردي په دي مينه كي اجرone راحتونه ستا نشته په دي ليار دزري هومره زياتونه ستا خو ځله خو واري دي بڼكاره امتحانونه ستا گوري دا ثبات استقامت دي دوه غبرگ ورونه ستا تل رسي مطلب ته سري خپل استقامت سره دا توره ملگري ده هميش ملي وحدت سره اي د آزادي پتنگه تل دا چورليدل كوه تل له خپلي بڼكلي محبوبا نه زاريدل كوه دغه دي مطلب دي دي هدف ته رسيدل كوه تل په آزادي باندي دخان قربانيدل كوه څنگه چي مزه كوي ليلاد خپل مجنون سره غږ د آزادي كي رنگ رنگ مزي خوندونه شته دغه پاكه مينه كي رښتيا بڼكلي سيلونه شته دغه دلروبا سره نور هر راز راحتونه شته دي سره له هري ډوي مينه الفتونه شته څوك چي شيدا شوي له فطرته دي ليا باندي نه جوړيزي خدايرو غير له دي بله دوا باندي

امان الله سيلاب ساپي

راز خوشبختي

راز خوشبختي من خفته در قلب من است تو كجا مي گروي قلب من اين وطن است خاك مادريزادي، خانه اجدادي اين وطن ارثيه پشت در پشت من است هيچ ابرقدرتكي مرد تسخيرش نيست زن اگر ته مينه، مرد اگر ته متن است گريه ها كرده وطن، تاب آورده وطن مام پر درد وطن مادري شيرزن است قلب من خانه من، خانه زخم به تن خسته ام از جاني كه گرفتار تن است من به مرگ آگاهم، مرگ را مي خواهم هم وطن ها راهم، دشمن آتش زدن است امير

هواي وطن

ز جان خویش کنم پرورش بقای وطن همیشه ورد زبانه بود دعای وطن به واژه کی بتوانم ستایشش ای دل بخون خویش نویسم سخن برای وطن ز آب و خاک شریفش نهال جانم رست همیشه در سر من می زند هوای وطن دیاری غربت اگر امدم ز مجبوری نمی رود زدلم قیمت و بهای وطن به اعتلای وطن هر نفس شوم دلشاد مباد آنکه بود ضد اعتلای وطن ز قله های بلندش چنان سر افرازم به اهتزاز بود تا فلک لوای بوطن اگر چه عده یی دزدان زمردش بردند هزار معدن ی دیگر بود غنای وطن کسیکه که حب وطن در دلش نمیگنجد زبون و زار بود در صف ی وفای وطن حسین گونه شوم کشته با سر افرازی بروز رزم ی یزیدان به کر بلای وطن (ظفر) چو حب وطن در دلی بود دایم هزار اجر دهد بهر او خدای وطن

غزل لیکم

کله کله خو راخه چي غزل لیکم ستاد حسن په کپسه چي غزل لیکم دغزل په هریو بیت کی می ستانوم دی ځکه دومره په مزه چي غزل لیکم میلمنی د بل په کور چي می هیر نه کړي لږپه یاد کی می ساته چي غزل لیکم دا زماغزل به وئی بڼکلی نه وي تل په بڼکلو بڼایسته چي غزل لیکم چي انخور دا ستاد حسن پکی راشي راشه کینه یوشیبه چي غزل لیکم خو بیتونه رانه پاتي دي نیمگري راسته شه دوباره چي غزل لیکم دومره ژر خو بیا دتللو تکل مه کړه شه ایساره څه موده چي غزل لیکم خامخا به می لیدلي وي د ورځي ای ملگرو کومه شپه چي غزل لیکم باورمه کړه، ژوند د ژمي مازیگر دی گوره نن په سره غرمه چي غزل لیکم نه یی نوم او نه یی خای شمه بشودلی (هاشمي) په گونگوسه چي غزل لیکم

سیدبیدیع الزمان (هاشمي)

علامه سید جمال الدین افغان دختیخی نړی ځلانده ستوری او د افغانستان ستر ملي او تاریخي شخصیت دی

لندن کې خبرې شوي چې ټوله محتوادانگريزانو د سياست په اړه وه او هم هغه مهال د يادې جريدي 1-2-2 گڼو کې د ايران سياست غنډل شوی دی.

دغه راز دده علمي او ادبي ليکني په اردو ژبه په کلکتې او حيدرآباد کې هم په (1865) م او په (1883) م کال کې په اردو او فارسي ژبو خپري شوي دي همدا ډول په ترکي ژبه (1870) م کابل او په (1892) م کال په استانبول کې هم مقالې خپري شوي او په دې توگه يې په نړيواله او سيمه ييزه کچه د سيدجمال الدين افغان ادبي، سياسي، اجتماعي او فرهنگي شخصيت څلولی دی، دافغانستان دغه ستر علمي، فرهنگي ادبي شخصيت دگران هيواد، په خاصه توگه د لوی ننگرهار او کونړ ولايت، بلکی د ټول افغانستان د خلکو لپاره ستر وياړ گڼل کېږي او تل به افغانان ددغه ستر او نابغه شخصيت علمي، فرهنگي او ادبي خدمتونه په ډير وياړ سره يادوي.

د افغانستان د مشهور ديني، روحاني، علمي او ملي شخصيت په توگه علامه سيدجمال الدين دسيد صفدر خان زوی او په خټه پښتون افغان دی، چې له نن څخه ۱۱۶ کاله پخوا يې په جلا وطنی کې له دې نړۍ څخه سترگی پټی کړی دی. علامه سيد جمال الدين افغان د ۱۲۵۴ هجري کال د ليندۍ (قوس) په مياشت کې دافغانستان د کونړونو ولايت په اسعدآباد کې په يوه روحاني کورنۍ کې وزیږيد. د سيد جمال الدين افغان پلار امير دوست محمد خان د دربار د مخورو او منلو کسانو له جملې څخه و. د سيد جمال الدين افغان نسب دحضرت علي کرم الله وجهه دزوی حضرت حسين (رض) ته رسيږي.

په کوچنوالي کې کله، چې په سيد جمال

دده ليکني په 1910 کال کې دسرمرحرو الشيخ محمد عبده په هڅه پاریس او قاهره کې په نوموړی جريده کې چاپيدلي، چې دسيد جمال الدين افغان له خوا داروپا، آسيا او افريقا دويښولو لپاره خپري ددی جريدي ۱۸ گڼې په پارس کې خپريدی شوي او بيا د فرانسې له خوا نوموړی جريده بنده شوه خو د يادې جريدي ټولی مقالې په 1333 کال کې په بيروت کې د يوې مجموعه په توگه چاپ شوي دي، بيا دغه مجموعي دمولانا عبدالله صافی او سمندر غورياني له خوا په پښتو او دری ژبو په کابل کې هم چاپ شوي ده، دغه راز د (تتمه البيان في التاريخ الاغان) دسيد جمال الدين افغان بل علمي او ادبي اثر په عربي ژبه په 1318 هجري قمري (1901 کال کې په قاهره کې چاپ شوه، بيا همدغه اثر په 1318 شمسي کال په پښتو او دری ژبو د مولانا محمد امين خوگياڼی له خوا و ژباړل شو او وروسته چاپ ته ورکړل شو چې وروسته بيا څو څوځلي نور هم چاپ شوي دي. دغه ډول دسيد جمال الدين افغان علمي او ادبي ليکني په انگريزي او عربي ژبو د ضياالخافين په نامه جريده کې هم په 1938 م کال په

دستر عالم، نابغه، فيلسوف او نړيوال شخصيت علامه سيدجمال الدين افغان فرهنگي، علمي او ادبي چوپړونه او خدمتونه د يادولو وړ دی چې اوس ټول افغانان پري زيات وياړی او ددغه افغان ستر شخصيت خدمتونه په زيات درنښت سره يادوي عربي پوه (محمد باشاالمخزومي دخاطرات جمال الدين افغان) په نامه په خپل اثر کې دغه راز په بغداد کې عالم عبدالمحسن قصاب او همدارنگه په ډيلي کې تاريخ پوه سيدميارزالدين رفعت قاضي محمد عبدالغفار، مصري عالم مصطفى عبدالرزاق، روسی عالم پليخانوف، تاجکی عالم حق نظروف او هم د افغانستان لويولیکوالانو عبدالحي حبيبي، محمود عثمان صدقي، مولانا محمد امين گياڼي، سيدقاسم ربښتيا، گل پاچاه الفت، خادم دکتور طبيبي، روهی، مولانا حبيب الرحمن مهدي قريشي، دکتور سعيد افغاني او هم ايراني ليکوال او علمي شخصيت ايرج افشار ايراني ليکلي چې سيد جمال الدين افغان دکونړ ولايت اسعدآباد له صفدر گڼ څخه دی. دغه راز په خپله سيد جمال الدين افغان هم په خپله ليکي چې «من سکنه کابل من اهالي الافاني السيد جمال الدين من سادات کثر» ميباشم. سيدجمال الدين افغان په هيواد او بهر کې يو شمير فرهنگي، عرفاني، ادبي او علمي اثار او ليکني کړي چې په بيلا بيلو هيوادونو کې چاپ او خپري شوي دي، دسيد جمال الدين افغان له دغوليکنو څخه د العروه الوثقي په نامه دسيد جمال الدين افغان دهغو علمي او ادبي اثارو څخه گڼل کېږي. چې دزياتو لوستونکو او مينه والوپام يې خائنه راورولی دی او لوستلو ته يې هڅوي، دالعروه الوثقي لا انفاصام لها په نامه

الدین کی دنیو غ علامی رابنکاره شوی، پلاری هیغه د دوی کلی ته نژدی دحضرتانو دینی مدرسې ته، چې دکامی (د شیرگر) په سیمه کې واقع وه، ولیږه، څه موده هلته د دینی علومو په زده کړه بوخت شو او ورپسې دخپل پلار په ملتیا پلازمینی کابل ته راوړل شو. دلته سیدجمال الدین د وخت له مشهورو افغانی عالمانو څخه داسلامی علومو په څنگ کې دطب منطق، فلسفې او نظامی مسانلو زده کړه هم وکړه، سید جمال الدین دعلومو په برخه کې تر دې ورسیده، چې ډیرو اړوندو استادانو سید ته له تدریس ورکولو څخه عاجزو. سیدجمال الدین په زمیتوب کې هندوستان ته ولاړ او دینی او عصری علوم یې نورهم تعقیب اوزده کړل، ورپسې حجاز ته ولاړ او یو کال په عربی نړی کې وگرځیدو. په کال ۱۲۷۳ هجری کې مکې معظمی ته ولاړ او په حج دبیت الله شریف مشرف شو او بیا بیرته خپل پلرنی ټاټوبی افغانستان ته راغی، له دې سفرونو څخه نوموړی ته یو فکر پیدا شو، چې څنگه وکولای شي، چې خپل هیواد او نور اسلامی هیوادونه د انگریزی استعمار پرضد را بیدار کړی او دژغورلو لارې چارې یې کومې دي. هماغه وو، چې خپلې عملي هڅې یې په دې لاره کې پیل کړې. دا وخت د امیر دوست محمد خان زوی امیر محمد اعظم خان د افغانستان پاچا او سید جمال الدین ته یې د سلاکار دنده پرغاړه ورکړه. ورپسې کله، چې امیر شیر علی خان د دوهم ځل لپاره پاچا شو، سید جمال الدین یې له اعظم خان سره د وتراو په تور دانگریزانو په اشارې او لمسوني له هیواد وتلو ته اړ کړ، کله چی سیدجمال الدین، هیواد پرېښوده د خپل افغانستان دپرمختگ او سوکالی په اړه یې ټول وړاندیزونه او پلانونه امیر شیر علی خان ته وروسپارل او له امیر سره یې خدای په امانی وکړه. سیدجمال الدین لومړی هند ته ولاړ، هلته یې (ردعلی الدهرین یا ناتورالیزم) په نامه څیړنیز اثر ولیکه چې طبیعت ته د رجوع دمسئلي په اړه و

چې په هغه وخت کې خلک له خدای پرستی څخه کفر ته تلل، سیدجمال الدین زیار وویست، چې دهند دمسلمانانو او هندوانو تر منځ نفاق ته د پای ټکی ورکړی او دهندی متجدد سید احمد خان سره یې یوځای دخرافاتو پر ضد تبلیغ کاوه. د بریتانوی هند حکومت سید جمال الدین کلکتی ته راوغوښت او په ۱۲۶۲ هجری کال کې یې بریتانیې ته تبعید کړ. نوموړي هم غوښتل، چې خپله مبارزه داستعمار په زړه لندن کې پرمخ بوزي. په لندن کې انگریزی دولتي مقاماتو غوښتل سید جمال الدین ته دسودان دپادشاهی دمقام په ورسپارلو دی قانع او غلی کړي، خو نوموړی انگریزانو ته ددې وړاندیز په ځواب کې وویل: «ستاسو دغه وړاندیز ماته دلالت ستاسو د پاگل توب په سیاسي چارو کې کوي آیا سودان ستاسو مال دی، چې پادشاهی یې ماته راکوئ؟ سودان د سودانیانو حق دی تاسو سوله خوښوونکی یاست، نو تاسو ته لازمه ده، چې دآیرلند ستونزې ته ورودانگي، چې له هره پلوه تاسو ته نژدی دی.» انگریزی دولت پریکړه وکړه دا وار د سیدجمال الدین هیواد نه وشړي، فرانسویان، چې هغه هم دانگریزانو سخت رقیبان وو، دسیدجمال الدین شخصیت ته متوجه شول او هغه ته یې په فرانسه کې دهستوگني او سیاسی فعالیت اجازه ورکړه. نوموړي هلته خپلې مقالې د روس او انگریز داستعماری سیاستونو په اړه لیکل نشرولې. د وخت د مصر او ترکیې پر حکومتونو یې کلکې نیو کې کولې، په دغه وخت کې د سیدجمال الدین یو بل همکار، چې محمد عبده نومیده، هم پاریس ته راغی. دوی دواړوپه ۱۲۶۳ هجری کال کې د(عروه الوثقی) دورځپانې لومړی گڼه په عربی او فرانسوي ژبو نشر ته وسپارله، چې په ډیرو هیوادونو کې دسیاستوالو د پام وړ وگرځیده. دانشریه په فرانسه کې لاس په لاس دخلکو په منځ کې د لوستلو لپاره گرځیده. نوموړی ورځپاڼه د اتلسو گڼو له نشر وروسته په کال

۱۸۸۳ زیږدیز کی مصادره شوله. وروسته دا جریده د سیدجمال الدین دشاگردانو په همت دیوه کتاب په بڼه چاپ شوله. سید جمال الدین ارزښتناکو کارونو څخه یو هم د ده علمی مناظره د یوه فرانسوی فیلسوف (ارنست رنان) سره دسورنون په پوهنتون کې د دین او فلسفې په باره کې وه. سید به ویل، «دینونه، چې په هر نوم وي یو بل ته ورته دي. د فلسفې او دین تر منځ هیڅ ډول پخلاینه نشته، ځکه دین انسان ته وزده کوي، چې عقیده ولري، لیکن فلسفه انسان له دین څخه راکزوي.» سید په ۱۸۸۶ زیږدیز کال کې بیرته لندن ته ولاړ او هلته یې د ایران پاچا قاجار له رسمی استازو سره مرکې وکړې او وروسته له هغې یې ایران ته د ورتگ بلنه ورکړه. سید په ۱۸۸۸ زیږدیز کال کې تهران ته ورسید. دسید په لومړنیو مرکو کې، چې د ایران له پاچا سره یې لرلې دایران عالمان دهغه پر تفکر راټول کړل. په دې مرکو کې سید په سپینو خبرو دایران دولتی مقامات په خان خاني تورن کړل او له ټولو ایرانی روڼ اندو او منورینو څخه یې وغوښتل، چې په یوه عمومی نهضت کې دانگریز داستعماری پروگرامونو پر ضد ملي پاڅون وکړي. همدا راز کوم وخت، چې سید قاجار په حرم سرای کې ډیرې بې نکاح بنځې ولیدلې، حرم یې مردود وباله. دغه ایرانی پاچا له سید څخه دبیلتون لار خپله کړه او په یوه پلمه یې سید آذربایجان ته ولیږه کله چې د روس دولتی مقامات باکو ته دسید په راتگ خبر شول دهغه هر کلی یې وکړ او له دې، چې دافغان پاچا محمد اعظم خان وزیر پاتې شوی و، هغه ته سیاسی پناه ورکړه. سید جمال الدین د روس له قیصر سره د نړیوال سیاست په باب اوږدې خبرې تر سره کړې او په ورځپاڼو کې یې د انگریز د استعماری سیاست، په ایران کې اداري فساد او د روس د استعماري کرنلارې، په افغانستان، ایران او هند کې تودو اوبو ته درسیدو په باره کې یې مقالې او یادښتونه ولیکل او خپاره یې

دعلامه سيد جمال الدين افغان په اړه له يادو واقعيتونو څخه داثابتيږي چي هغه دافغانستان دديرو زړه ورو،رون آندو، علمي، ملي، سياسي، او وياړلو شخصيتونوله پلي څخه گڼل كيږي او خپل گران هيواد افغانستان او خلکو ته يي ستروياړونه په برخه كړي او نه يوازي يي په افغانستان، بلكي دنړۍ په نورو هيوادونو كې هم دنړۍ دزيبيناكگرو، بنكيلاكگرو، نيواكگرو او استعمارگرو ځواكونو پر ضد دخلكو د ارادي غوښتنې، اسلام پالنې او وطن پالنې لور احساسات پريزاتو څپو او خو ځښتو راوستل او په دې برخه كې يي دخلكو دويښولو او پوهولو لپاره ريښتني خدمتونه سرته ورسول، چي خلك پري تل وياړي لكه چي دافغانستان مشهور شاعرگل پاچا الفت افغانستان ته له تركيې څخه دعلامه سيدجمال الدين افغان دجنازي د راوړلو پر مهال دغه علامه ته په خطاب كې څه ښه ويلي دي:

بي حسابه څاڅكي توي په بحروبرشي

له لكونو كرورونو يو گوهر شي

ميندي راوري ډير زامن ډير اولادونه

يو يادوه يي افلاطون او سڪندر شي

ډير يوهان ورته سر تيت په شاگردۍ

كړي

ډير شاهان يي په تعظيم مخي ته ورشي

هسي نوم هسي نشان يي شي په برخه

چي لوي فخر دملت او خپل تيرشي

دختخي نري نابغه او د عمل او نظر

اسلامي فيلسوف علامه سيد جمال الدين

افغان په دې نړۍ كې داستعماري واكمني

په دوره كې زموږ ددغي ادعا ثبوت يو

بل ژوندي مثال دي چي دنړۍ بنكيلا

كگرو، زيبينا كگرو، نيواكگرو او

استعمار گرو ځواكونو د افغانستان

دحماسه زيروونكي او هستوونكي

هيواد د رښتينو خدمتگارانو او واقعي

بچيانو دپينو غورځولو او بدناملو لپاره

له راز راز شومو توطيو او پاروونكو

تبليغاتي وسيلو څخه تل كار اخيستي دي

او تل به يي ياد د كاغذ پرمخ باقي پاتي

وي.

(شاوولي قرار)

درلوده او په استدلال به يي خبري كولي» خو د نورو دولتي حسودو او بڅيلو اراكينو د منفي تبليغ له كبله يي يو ډول نظر بند ژوند كولو.كوم وخت،چي دايران پاچا ناصرالدين شاه دسيد ديوه زده كوونكي ميرزاي كرماني په واسطه په قم كې ووژل شو،دسيد موقعيت په تركيي نور هم ورپسي كړيچن شو او ژوند يي ديو بندي په شان تيريده هغه وو،چي ۱۲۷۶ل/۱۸۹۷ ز كلونو ترمنځ د كب مياشتيپه اتلسمه نيټه د ۵۰ كلونو په عمر د سرطان د مرض له كبله يي خان حق ته وسپاره، ليكن يو شمير خلكو عقيده لرله،چي سيد ته يي زهر ورکړل او شهيد يي كړ او د تركيي داستانبول دمشايخو په جرگه كې خاورو ته وسپارل شو. اروا يي دى تل ياده اوبنده وي او لوى الله دې پخپلو پيروانو كې وشميري افغان شاهي دولت ۱۳۲۷ ل كال دتلى مياشتي پر اتلسمه دسيد مړى له تركيي څخه خپل گران وطن افغانستان ته راوړ او په درنښت سره يي دكابل په پوهنتون كې خاوروته وسپاره. محمود خان طرزي په خپل كتاب كې ليكي:«علامه سيد جمال الدين افغان دعرفان يو كان يا معدن و، هغه اووه مياشتي، چي ما له سيد سره تيري كړي داوياوو كلونو سياحت ارزښت لري...» اوس همدغه زمونږ گران محمود خان وه،چي شهزاده امان الله خان ته يي دسيد افكار تشریح كړل او غازي امان الله خان يي دې ته وهڅاوه چي تيري كوونكي انگريز ته بربنده توره په لاس ډگر ته ورو وځي او مبارزه ورسره وكړي او دخپل هيواد سياسي آزادي ورنه واخلي، نو ځكه دا ويلاى شو چي د تاريخي افغانستان داستقلال متفكر علامه محمود خان طرزي او داستقلال گتونكي اعليحضرت غازي امير امان الله خان دواړه دسيد شاگردان او په ۱۹۱۹ ز كال كې دافغانستان آزادي د علامه سيد جمال الدين افغان دتفكري زېږنده او په واقعيت كې دملي مبارز سيد جمال الدين دوو شاگردانو تبليغاتي مبارز و په پايله كې په لاس راغلى ده.

كړل سيد دسان پتربورگ په ښار كې د (معني او ميتافيزم برلاسي پرماترياليزم باندې) په باره كې منطقي بحثونه تر سره كړل، روسي ژبه يي يوازي په يوه اوونۍ كې په هغه كچه زده كړه چي په بحثونو كې يي نور ژباړونكي ته حاجت نه درلود...؟! سيد جمال الدين د روس قيصر قانع كړ،چي هغه ۵۰ ميلونه روس ميشته مسلمانانو ته قرآنكريم او نور ديني كتابونه چاپ كړي، سيد په پيتربورگ كې دميشنو قرغزي، ايراني او قفقازي ځوانانو پر روزني پيل وكړ،ليكن د روس دولت ډير ژر سيد له روسيې وشاړه. سيد د آلمان مونشن ته ولاړ او په ۱۲۶۷ ل كال كې اطريش ته مهاجر شو او په ۱۲۷۰ كال كې بيرته لندن ته ولاړ، په لندن كې يي د يوه مشهور هندي ليكوال ملكم خان سره په گډه د (ضيا الخافقين) په نامه په عربي ژبه د يوې ورځپاڼې په خپرولو پيل وكړ،خو د دوى نشريې مطالبو د انگريز گټي په ايران كې په خطر كې اچولي، انگريزانو دا ورځپاڼه د ۱۸۹۲ ز كال دمارچ په مياشت كې بنده كړه ورپسي په ۱۸۹۲ ز كال كې دعثماني تركيي پاچا سلطان عبدالحميد، سيد تركيي ته وروباله. استامبول ته په رسيدو يو جگپوړى افسر،چي دده له هر كلي كوونكو څخه و، له سيد جمال الدين نه وپوښتل: ستاسو اثاښه يا سامان او لوازم مو چيرته دي؟ سيدجمال الدين ورته وويل: د كاليو او كتابونو له صندوق څخه پرته نور څه نه لرم افسر خواهش وكړ دهغو ځاى ماته راوبناياست! سيد خپل لاس خپل ټيترته ونيو او وي ويل، دا زما د كتابونو صندوق دى او بيا يي اشاره خپلو اغوستو جامو ته وكړله او وي ويل دا زما د كاليو صندوق دى...؟! تركي دولت سيد ته دښوونې او روزني په وزارت كې داستاذ منصب وركړ مصاحفين يي وايي: «سيد مجرد و، عفيف النفسه و، لمونځ گذاره و، او تل به په او داسه گرځيده، لږ خوب يي كاوه، په ورځ كې يي يوازي يو ځل خوراك كاوه، قوې او چټكه حافظه يي

خطرات تخریبی الماسک را کمتر می سازد، از بین بردن برق گرفتن، محافظت پرسونل اشخاص که کار می کنند کمک می نماید. برق گرفتن چی میباشد؟ مثل این که پاهایت را روی فرش یا قالین بمالید و بعد یک شخص را لمس نماید.

➤ الماسک در چند ثانیه میتواند باعث جریان برق بزرگ گردد. ارت (گراوند) و خفه ساختن برق طریقه های میباشد که آسیب و صدمه ها را بر تجهیزات شما کاهش ببخشد

➤ افزایش ولتاژ تجهیزات بالاتر از حالت نورمال ولتاژ را تحمل مینمایند. معیاد کاربرد هروسویه که استفاده مینماید را کاهش میدهد.

➤ برای برقرار نمودن ولتاژ برق کافی به اجناس مهیا نمی شود بخاطر همین اجناس خاموش و روشن میشود. روی صفحه تاریک گردیده و سرخورنه روشن می گردد و بسیار کم قابل استفاده میباشد.

حفظ و مراقبت وسایل برقی

ترتیب کننده:
جگرن نجیب الله «رضایی»

➤ یک ارت موثر برقی حداقل یک پوزه خراب تجهیز را کنترل و جلوگیری از خرابی بیشتر می سازد. کم کردن خطرات تخریبی تجهیز از الماسک می سازد.

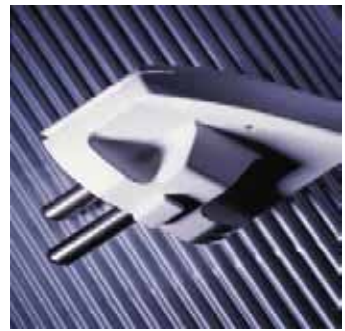
➤ از بین بردن برق گرفتن تا ترکیبات سیستم را از بین نبرد و محافظت از پرسونل و اشخاص که در بخش خدمات، ترمیم برقی، الکترونیکی و سیستم کامپیوتر کاری کنند کمک می نماید.

➤ ضعیفی (کمبودات یک توانایی را مقاومت می بخشد) پس ارت حداقل مداخله در تجهیز را کمک می نماید،

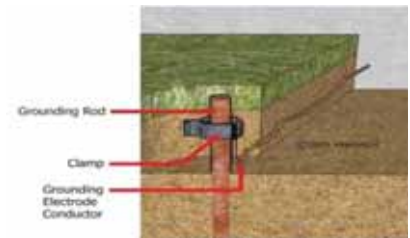
ارت: Ground

➤ ارت یک وصل کننده مستقیم الکترونیکی به زمین میباشد، که یک نقطه دقیق الکترونیکی یا ساکت برقی

را وصل می سازد.

➤ ارت الکترونیکی مهم میباشد بخاطر که این یک مهیا کننده مرجع سطح ولتاژ (بالقوه صفر یا بالقوه ارت) که مخالف تمام ولتاژ های دیگر در یک سیستم است و یا یک تعداد از سیخ های برای گراوند که در داخل زمین

کوبیده می شود میباشد.

برق ساکن:

➤ برق ذخیره شده چارجدار است. مانند مالیدن پاها باصخره، فرش و همچنان لمس کردن شخص.

➤ آهسته آهسته قدرت بدنی انسان را کم می سازد و برق از بدن خارج می گردد.

چرا این کودکان راجع میشود به اندازه ولتاژ بلند مانند ولتاژ بالای ۶۰۰ ولت چطور ولتاژ میتواند کشنده باشد؟ این امر وابسته به شدت جریان برق در مدار مقاومت داخلی مدار و مسیری که جریان برق در جسم جاری میگردد است گزارشات گذشته نشان میدهد که تکان ۲۴ وی دی سی کشنده بوده میتواند .

➤ دستگاه آرتی ۷۰۰۰ و دیگر تقویت کننده های برق ولتاژ بلند را تولید میکند هر مخابره که برق ای سی را

گرفته و به برق دی سی تبدیل مینماید قادر به تولید ولتاژ بلند است مبدل برق (پاورسبلائی) ۷۰۰۰ یو بی اف هم ولتاژ بلند را تولید میکند .

ادامه دارد

کاری باید توسط یک شخص مسلکی و دانسته بصورت درست صورت بگیرد و از طرز العمل درست باید استفاده گردد. در صورتیکه توجه و مراقبت جدی صورت نگیرد باعث صدمه، آسیب جدی و حتی باعث مرگ میشود. هیچگاهی لین ها، سرکیت های لچ و بدون عایق، سویچ بکس های داخل ساختمان و یا هرگونه ارتباطات الکترونیکی (برقی) را استفاده نه نمائید.

➤ بخاطر داشته باشید که منابع ولتاژ جریان بلند میتواند به همان اندازه که منابع ولتاژ برق بلند خطرناک است، خطرناک باشد و در بخش های مخابراتی در افغانستان مجموعاً منابع برقی ۲۲۰-۲۴۰ ولت برق استفاده میگردد که بعداً از ولتاژ مستقیم به ولتاژ غیر مستقیم که تجهیزات مخابراتی ضرورت دارند تغییر (تبدیل) میگردد، ولی هنوز هم دارای ولتاژ بلند میباشدند.

High Voltage Hazards خطرات

ولتاژ قوی:

➤ کدام یکی از این عامل بسیار مهم ارتباط دهنده شاک قوی میباشد؟
 ➤ شما شاید شنیده باشید برق که از بدن ما تولید میگردد یک عامل بسیار مهم است و این عموماً حقیقت دارد. وقتی ولتاژ بالا میرود جلد به یک حالت می رسد که جلد را از همین نقطه قطع نماید.

➤ در حالت موثر ارت برقی یک ذخیره کننده برق میباشد. معمولاً دارای یک لین آرت شامل یک سیخ می باشد Shop Wiring بخش ویرنگ کاری سیم کشی نامناسب بسیار معمول است که فقط به خاطر سیم کشی انجام شده است به اشتباه به این معنا نیست

چیزهای زمانی که وصل شوند این به آن معنا با این حال کار نخواهد کرد، خطر شوک الکتریکی و شکست ممکن است در اوایل از دستگاه های الکترونیکی جریان برق باعث مرگ میشود! منبع برق ابتدائی برای منازل در افغانستان ۲۲۰ یا ۲۴۰ ولت و ۵۰ هرتز برق متناوب میباشد. مقدار برقی که از طریق یک منبع ۲۴۰ ولت عبور می کنند، شدیداً خطرناک میباشد، در صورتیکه هنگام استفاده از لین های لچ توجه صورت نگیرد میتواند باعث صدمه و آسیب های شدید گردد تمام کار های الکترونیکی (برقی) و ویرنگ

اوسنی ټکنالوژي د پخوانيو خوبونو تعبیر

څخه ونه وځو، هغه تصويروي هيلي او اټکلونو د اوسنی ټکنالوژي سره پرتله کوو، غایب چې په لري واټن کې وو، هغې ته خپل غږ رسول بغير د وسايلو کوم شونی کار نه وو، په لرغوني زمانه کې يوازې د ليک په واسطه ټول کارونه ترسره کېدل، اسلامي ثقافت نه يوازې دا چې ددې کار لپاره يې بنسټونه ورغول او دې تصور ته يې د پرمختګ رېښتوني لاره هواره کړله، د اسلامي خلافت په پيل کې د ليکونو د ليردولو لپاره يو منظم سيستم رامنځته شو چې تر ننه په هغه بنسټونو عمل کېږي، يوازې په کړنه کې توپير راغلی، پخوا به يو ليک په ډبره او يا څرمن باندې ليکل کېده، او د انسان په واسطه به چې يا به په اوښ او يا آس سپور وو، هغه به يې د پوستې د يو منظم سيستم لاندې انتقالوو او اوسنی ټکنالوژي ته په پام اړولو تصور يې هم له پامه نه وو غورځولی د اسلام دوهم خليفه حضرت عمر فاروق (رضی الله عنه) چې د پوستې د نظام نوښتگر دی، يو روايت ترېنه کېږي چې په منبر يې خطبه لوستله يو ناڅاپي غږ يې وکړ: ((ای ملګرو! دغره خواته متوجه شئ، چې د بنمن درباندي د شاه لخوا حمله کوي))، هلته جنګېدونکي اصحابان چې وو د عمر فاروق غږ يې واورېد، هک پک شو، دده په وينا يې عمل وکړ، هماغه وو چې د بنمن د زورورې حملې نه په امان شو، دغه تصور موجود و خو په ديني امورو کې دا د حضرت عمر فاروق کرامت بللی شو، او د ټکنالوژي د تصور عملي کولو لپاره يې يو غوره

خواب ترلاسه کولو په موخه د کفترې ديو د ويښتانو ښاپيرو نومونه راوړل شوي، په ډېرو افسانو کې داسې راغلي چې کله د افسانې هېرو اړ شو چې خپل ځای ته درسېدو په موخه ديوې داسې لارې کار واخلي چې انساني ذهن ته څه ناڅه د منلو وړ وي، دلته افسانه ليکونو چې يوازې دهغې هيله نه وه، بلکې دهغه زمانې د ټولو وگړو غوښتنه وه چې داسې لنډه افسانې لارې ته لاس رسي ولري، نو ددې لپاره تعبیر داسې شوی چې هېرو به د ديو يا ښاپير چې دا دواړه يو خيالي تصوير او وجود يې د عمل په افق کې تټ ښکاري د ديو ويښتانو ته اور واچولو، ديو يا ښاپير به ددې خدمت ته راوړسېد، دلته موخه يوازې دهغه خيالي تصويرونو شتون دی چې عملي بڼه ورکول ورته شوني نه ښکاربېدل، ولي په همدې ډگر کې اسلامي پوهانو له خوا عملي کوټلي گامونه هم اوچت شوي چې ددې برخې بنسټ يې بللی شو، چې هغه تصوري او خيالي تصويرونو ته يې يو عملي بڼه ورکړه او هر څومره پرمختګ که منځته راځي دهغه بنسټونو يې تعمير ځکه بللی شو چې د اسلام مبارک دين تمرکز ټول په پوهه دی، اسلام خپل استازي حضرت محمد صلی الله عليه وسلم ته په لومړي وار د لوستو امر وکړ، همداراز خپل ټول پيروان يې پوهې ته رابلل، څرنگه چې د اسلام پيل په پوهه وو د ژند په هر ډگر کې په علم ولاړ بنسټونه ورغول چې د ټول پرمختګ نسبت ورته کېږي. ددې لپاره چې د موضوع

په معاصره زمانه کې چې انسان د ټکنالوژي له برکته د اسانتياوو په لورو ورو ولاړ دی، ورځ تر بلې پکې پرمختګ کېږي، اسانتياوې زياتېږي، چې دا کومه نوي خبره نه ده. زمانه د خپل لرغوني تاريخ په ترڅ کې د رنګارنګ اشخاصو او دهغوی د هيلو شاهده وه. زمانې د هر وخت سره د خلکو هيلو ته رنګارنګ غبرگونونه لرل، زمانې د خل اوږد ژوند په پراوونو کې د اوسنی ټکنالوژي چې نن سبا ترېنه موږ عملاً کار اخلو او استفاده ترې کوو، دهر وخت سره د هيلو يو تصور موجود و او ددې تصور د عملي کېدو لپاره ورځني رنګارنګ تعبیرونه شوي، لکه څرنگه چې د خپل اواز د چټکي رسوني لپاره يو تصور د خلکو په ذهن کې داوږدې مودې غزوني کولې د مقصود نفر د پوهاوي او بيرته دهغه د خواب لاسته راوړني او يا هغه پخپل حال خبرولو او خپلې مرستې ته د راغوښتلو لپاره دا يو شونی کار وو، ولي ددې کار د چټکتيا لپاره مختلف تعبیرونه شوي، ددې لپاره چې موضوع گونگه نه شي لږ به ددې موضوع ژورو ته ورکوز شو: د زمانې په بېلابېلو پراوونو کې انسان په دې هڅه کې وو، چې خپله غوښتنه په لنډ وخت کې ورسوي او په چټکي سره خواب ترلاسه کړي، چې ځينې افسانوي روايات تر ننه ژوندي پاتې دي، افسانوي دعوي د خپلې ادعا د ثبوت لپاره ځينې معقول دلايل راوړي، چې تعبیر ترېنه په بېلابېلو رنگونو او شکلونو شوی، په پخوانيو افسانو کې د خپلې غوښتنې د

هغه ټکي چې پر اساس يې موخي پيژندلې شي

خپل دريځ ته بدلون ورکړئ.

۵- همدا اوس اقدام وکړئ مور تر ډېره په خپل ذهن کې ستونزې را منځته کوو، کله چې د کومې موضوع په اړه اندېښنه لرئ، نو له ځانه وپوښئ، چې د هغې په تړاو کوم اقدام ترسره کولای شئ.

۶- په خپل ټول توان سره اړیکه ټینګه کړئ کله چې له افرادو سره اړیکه ټینګوئ، نو په یاد ولرئ، چې د خبرو اترو محور تاسو یاست، خپل ټیلیفون جیب کې واچوئ، د بوختونکو وسایلو له شر څخه ځان خلاص کړئ او یوازې غوږ ونیسئ.

۷- له ځان سره مینه وکړئ ستاسو په ذهن کې منفي خبرې ګرځي او دا درته وايي، چې نه شی کولای، خپلو خوبونو ته ورسېږئ، له ځانه سره مثبتې خبرې وکړئ او د خپلو چارو کنټرول په خپل لاس کې واخلي، په هرې منفي خبرې باندې پام ساتئ او دې ته ژمن شئ، چې هغه برخه به له سره ارزوئ.

۸- پولې مشخصې کړئ ښايي په ناڅاپي توګه له یوه شخص سره خبرې وکړئ، چې په غوره دوست او ملګري مو بدل شي، دا په دې مانا نه ده، له هر چا سره چې خبرې کوئ، غوره دوست مو دی. د خپل ژوند شخصي چارې له نورو سره مه شریکوئ.

۹- رېښتیني اوسئ اړیکې کولای شي، په چټکۍ سره ترینګلي او خرابې شي، په رېښتینولي او صداقت سره، په راتلونکي کې له هر ډول شخړې او ترینګلتیا څخه مخنیوی وکړئ. د پس انداز کولو او خپلو موخو ته د وخت د ځانګړي کولو په اړه رېښتیني اوسئ.

۱۰- لټون وکړئ په ژوند کې مو چا په تاسو کې انګېزه را منځته کړې ده، ترڅو وده وکړئ، مخ پر وړاندې ګام پورته کړئ او خپلې موخي وڅارئ؟ په دې برخه کې د پنځه غوره کسانو لېست ترتیب کړئ او یو ځل بیا له هغوی سره اړیکه ټینګه کړئ. د دې اړیکې په ارزښت باندې پوه شئ.

ژباړه: عطا محمد میاخیل

زده کړئ، چې د نورو له مرستې پرته هوسا او آرامه ژوند وکړئ، په یوازې توګه سفر وکړئ، کولای شئ، په خپل ښار کې یوه نوي ځای ته لاړ شئ، یا د اوونۍ په وروستی کې د رخصتۍ په موخه د ځان لپاره پروګرام جوړ کړئ، د یوې میاشتنۍ لپاره دا پروګرام ترسره کړئ، دا پروګرام ۱۰ برخې لري، چې تاسو کولای شئ، له همدا اوسه یې ترسره کړئ، ځان او خپل ژوند ته ښه والی ور وپېښئ، په دې میاشت کې، په دې باندې تمرکز وکړئ، چې د ژوند په ټولو برخو کې په یوه غوره فرد باندې بدل شئ. خپلې موخي وپېژنئ. له نورو او له خپل ځان سره خپله اړیکه کړئ پراخه کړئ، ترڅو بريالی شئ.

۱- خپله موخه پیدا کړئ آیا اوسنی ژوند مو ستاسو ارزښتونو ته انعکاس ورکوي؟ که چېرې داسې نه وي، نو باید له سره یې وارزوئ، چې چېرته یاست او غواړئ په کوم مقام کې واوسئ، له هغو خلکو سره ناسته پاسته وکړئ، چې په تاسو کې انګېزه را منځته کوي، ترڅو خپل د خوښۍ وړ مقام ته ورسېږئ.

۲- ځینې وخت له ځان سره یوازې شی زده کړئ، چې د نورو له مرستې پرته هوسا ژوند وکړئ، په یوازې توګه په سفر لاړ شئ. کولای شئ د خپل ښار له یوه نوي ځای څخه لیدنه وکړئ او د اوونۍ په وروستی کې د رخصتۍ په موخه د ځان لپاره پروګرام جوړ کړئ.

۳- پراخ او غوږېدلې تندي ولرئ له یوه نسل څخه بله څخه اخیستل، تل د شاوخوا خلکو له پېژندنې څخه آسانه کار دی. د بېلابېلو ټولنو له افرادو سره اړیکه ټینګه کړئ، کوم درسونه، چې له هغوی څخه یې زده کوئ، نو له کبله به یې حیران شئ.

۴- ژمن واوسئ په یوه نظریه او یا یوه غوښتنه کې پاتې راتلل، د ماتې نښه نه ده، که چېرې تاسو یو سر تمبه، ځان غوښتونکی او په خپله خبره ولاړ شخص یاست، په ډېرې لېوالتیا د نورو خبرو ته هم غوږ ونیسئ او د اړتیا په صورت کې

بنسټ دی، اسلام دا روحیه ورکړه چې انسان کولی شي په ډېر لږ وخت کې یو بل وګوري او ورسره خبرې وکړي، همداراز د الوتلو روحیه هم د بشریت لارښود کتاب قران عظیم الشان کې اشاره شوې چې د سلیمان (علیه السلام) تخت به د باد په ذریعه الوتلو، په دې لږ تم کېږو، او د سلیمان (علیه السلام) د تخت الوتل دا دهغه معجزه وه، ولې دانسانیت لپاره پکې ددې تصور د عملي کېدو الهام فکر موجود و، چې قران په یو بل ځای کې د اوسپنې په هکله ویل شوي چې اوسپنه کې یو لوی بحث دی او ډېرې ګټې پکې خوندي دي، همداراز د طیارې د جوړېدو لپاره چې دا تصویرونه راجمع کړي د انسان د الوتلو حقيقي تصویر ترېنه په لاس راځي؛ نو په پای کې دا ویلی شو چې دا څومره پرمختللي ټکنالوژي د اوسني عصر په واک ده، ددې ټولو تصویر په پخوانیو زمانو په اټکلونو کې موجود و. علامه سیدجمال الدین افغاني وايي: داوسني پرمختګونو تصویر په ضمني توګه په قران او سنت کې موجود و، ولې که په تفصیل سره ترې په همغه وخت کې بحث شوی وای، خلکو به پرې ملنډې وهلي وای، ولې اوس موږ دخپل سر په سترګو ګورو او ګټه ترې اخلو. دا یو تصادف نه بلکې ددې تصویر د زمانې په مختلفو پړاوونو کې په رنگارنگ شکلونو کې کېدلې، انګېزه خلق شوي، انسانانو د اړتیا له مخې د پخواني تصویر پر بنسټ د تجربو د لارې یوې لاسته راوړنې ته رسېدلې چې نن سبا ترېنه موږ عملاً ګټه اخلو.

فضل حق مراد

د کوچیانو ادبیات د یوه ساینسپوه له نظره

سر می خوشال خان لېسه پیدا کړې، هلته می سبک ویلی، اوس باختر پوهنتون کی د انجینري تر څنگ په امریکایي پوهنتون کی د ټافل آزمویني ته تیاری نیسم او غواړم چی هارورډ کی لوري زدکړي وکړم. ول پلار می په دوی کی ناتوایی لري او بیسواده دی خو زما د تعلیم خرڅی ته چی هر رقم وي پیسی پیدا کوي او را لپړي یی. چی داسی کیسی اورم نو د خوشالی تر څنگ می دی هیواد ته مظلومه هیله پیدا شي.

دا وگړي ډېر کړي خدایه! خو په دی نړدی ورځو کی یی د نوي نسل د روزلو د افکارو او پلانونو د وړاندې کولو په لړ کی، د کوچیانو ادبیاتو په برخه کی داسی یوه ټکی ته اشاره کړی ده چی: لکه د چا خبره «ټک او پتری» خبره یی کړېده. دا د ده د یاد پوست بشپړمتن دی:

«زموڼر نسلونو د مثبتې فکري ودې نه کولو یو ستر لامل دا هم دی چی زموڼو د ماشوم ادبیات تر اوسه له مینه ناکو کیسو، ترانو او سندرو ندي مالامال شوي. په کتابونو او کورونو کی زموڼو ماشومانو ته اوس هم د زمريانو او لېوانو د خناورتوب، کرکي او تبعیض کیسی کپړي، زموڼر سندري او شعرونه له جنسي لوړې بوغاري وهي، نړدی گرده ادبي نثرونه مو پر نرواکي او بنځه څپنه کی غوتې وهي. پداسی ادبي فقر کی له نوي نسل څخه د سریتوب څه تمه لري برخوداره؟»

می خیره کړه. په فیسبوک کی یی د سیاست په برخه کی ژبه ډیره تونده ده، خو ډیره اصلاحي او را ویښونکي بڼه لري. د

ډیری پوستونو مخاطبین یی خوانان دي چی دی یی په بورسونو خبروي، ورته هڅوي یی او د فورمو د ډکولو لاری چاری وربښی. ډاکتر تنها دومره د نوي نسل د روزلو لیوال دی چی بل ساری یی ما نه دی لیدلی. دا یی د نوي نسل د روزلو سره د مینې یوه بېلگه ده: «چی نن نه وم خوشاله نو کله به

»زموڼر نسلونو د مثبتې فکري ودې نه کولو یو ستر لامل دا هم دی چی زموڼو د ماشوم ادبیات تر اوسه له مینه ناکو کیسو، ترانو او سندرو ندي مالامال شوي. په کتابونو او کورونو کی زموڼو ماشومانو ته اوس هم د زمريانو او لېوانو د خناورتوب، کرکي او تبعیض کیسی کپړي، زموڼر سندري او شعرونه له جنسي لوړې بوغاري وهي، نړدی گرده ادبي نثرونه مو پر نرواکي او بنځه څپنه کی غوتې وهي. پداسی ادبي فقر کی له نوي نسل څخه د سریتوب څه تمه لري برخوداره؟»

لیکوالو حضراتو؛ دا چاره بدلول غواړي! «(ډوکتور محمد تنها) دا پاسنی خبری د کوچیانو د ادبیاتو په برخه کی د ډوکتور تنها نوی نظر دی چی ډیر تازه یی په خپله فیسبوک پاڼه کی لیکلی دی.

استاد ډوکتور محمد تنها د «هستوي فزیک» په څانگه کی پی اچ ډي (PhD) کړی ده او اوس په همدی برخه کی، د جرمني هیواد په یوه پوهنتون کی تدریس هم کوي، خو د نوي نسل د تعلیم په برخه کی په عملي او نظري بڼه داسی فعاله دی لکه چی ټول ماشومان، کوچیان او خوانان یی د خپلی کورنی غړي او یا خپل اولادونه وي.

د خپل مسلک، زدکړو، په تېره لوړو زدکړو په برخه کی یی علمی لیکنې په بی بی سي پښتو ویبسایت کی خپریږي. د لوړو زدکړو په برخه کی یی د څو علمی لیکنو سرلیکونه دا دی:

- د زدکړو په بهیر کی د باور بحران، له اوږده ځنډ وروسته بېرته څنگه لوړو زدکړو ته مخه کړو؟
- په کومه برخه کی باید لوړی زده کړی وکړو؟

ما پخوا هم د استاد ډوکتور تنها پر ژوند، علمی شخصیت او افکارو باندی، د ده د ډوکتورا د بریالی دفاع د خوبنی په پلمه یو مقاله لیکلی وه، چی تقریباً یو کال مخکی

لیکوالو حضراتو؛ دا چاره بدلول غواړي! تنها سره له دی چی ساینست دی، خو بیا یی هم په خپل دی پوست کی د خوشاله وم؟! د خپلوانو له ډلي مو یو خوان کورته راغلی وو، ول په ۱۴ کلنی کی له کلی یوازی را روان سوی یم او په خپل

پوهېرئ چې مطالعه مو روح خوښ ساتي؟!

چې په ټوله کې هرڅه وغواړئ نو په کتاب کې یې تر لاسه کولی شئ. همدا لوستنه ده چې انسان له تورو تیارو او د جهل له تورتمونو نه یې د رڼا لورې (طرف) ته راکش کوي. خو برعکس که لوستنه (مطالعه) ونه لرو، نو له پورته یادو شویو بښېګنو به یې برخې وو، چې په پایله کې به له ګڼ شمیر ستونزو او خنډونو سره به مخ وو، او د ژوند شپې ورځې به په تورو تیارو کې تېر وو، لوستنه نورې زیاتې ګټې لري، چې انسان ورته په خپل ژوند کې اړتیا لري، پوهان وايي: ترتولو ښه ملګری کتاب دی. یوه ټولنه هغه وخت نیکمرغه کیږي، چې ورځنۍ چارې یې د کتاب مطالعه وي. (سقراط) د انسان اندونه او انګیرنې په داسې ډول دي، چې شونې ده د یوه کتاب په لوستلو سره د انسان اندونه نوې

لارې وټاکي. همدارنګه کیدای شي یو کتاب د میلیونونو انسانانو برخلیک ته لارښوونه وکړي. (کارډیل) د کتاب پاتې د وزرونو په څیر دي، چې زموږ روح له نور او روښنایۍ سره یو ځای الوځوي.

پر یوه څه خبرېدلو یا کتاب په دقت سره وپلو ته لوستنه (مطالعه) وایي، چې مانا یې د تحصیل او درس ویل دي. خوښې هغه څه ده، چې انسان ورته تل اړتیا لري، په ژوند کې د ټولو انسانانو خوښې ګډه موخه ده، چې ټول یې د لاس ته راوړلو هڅه او کوښښ کوي. د دې لپاره چې خوښې ترلاسه کړو او تل خوښ واوسو نو باید تل لوستنه (مطالعه) وکړو، چې لوستنه

د انسان معلومات زیاتوي او د هغه خبرو کولو مهارت پیاوړی کوي. لوستنه د هر فرد لپاره ډېره مهمه ده، چې انسان له نړۍ او دیني اصولو څخه خبروي، انسان ژبه ګړندی کوي، د ښو او بدو ترمنځ توپیر کولی شي، نوښتونه رامنځته کوي، فصاحت او بلاغت ورپه برخه کوي، په هرڅه کې څېرګه وي، استدلال، پوهې، سپړنې، درک قوه مو غښتلی کوي، شخصي او ټولنیزو اړیکو ته قوت وربښي، د ټولني فرهنگ لوړه وي، د ژوند کولو هنر را زده کوي، ښه ژبور ویناوال درځخه جوړوي، د روحي فشارونو په مقابل کې ښه رول لوبوي، ښه احساس، فکري تمرکز زیاتوي او شخصیت ته وده ورکوي،

ماشومانو او کوچنیانو د ادبیاتو د روانپېژندنې په نظر کې نیولو سره، داسې ټکي ته اشاره کړې ده چې ډیره اساسي او ټاکونکې ده.

تر څو چې په درسي کتابونو او یا د کوچنیانو له پاره په نورو ځانګړو کتابونو کې خپلو بچو ته تشدد او دوښمني ورزده کوو، د وژلو او وینو توپولو سلسله چاري ساتو؛ نو د خپل هیواد د نوي نسل د ذهن په کروندو کې به د کرکې، وینو او وژنو تخم شیندو.

د کوچنیانو ادبیاتو لیکوالو سره ښایي چې د ماشومانو له پاره مینه، وطنپالنه، انسان او ژوند خوښونه او راتلونکي ته امید وښیو او داسې کرکې ورته پرانیزو چې د نوي تکنالوژي او د نویو زدکړو او تمدن په لوري د حرکت یوه لاره وي، تر څو به په خامو تارنو کې بند یو او د پخوانیو هغو افکارو په دایره کې ښورو چې نورو ملتونو لا پخوا خپل ځان او خپله ټولنه او خپل نوی نسل د هغو له دایرې نه را ایستلي دي او د پوهې ډیوه په لاس د نوي او متمدن ژوند په لوري روان دي.

ما چې له ډیرو کلونو راپه دیخوا د نوي نسل د روزلو په سلسله کې د کوچنیانو پر ادبیاتو کار او پام کړی دی، د هغو د تجربو په رڼا کې د استاد ډوکتور تنها دا نظر تاییدوم، خو دا یادونه هم اړینه ګڼم چې د ماشومانو او کوچنیانو له پاره کوم آثار چې زموږ قلموالو تخلیق کړي یا ژباړلي دي، تر ډېره پورې یې دې مسالې ته پام ساتلی دی، په تېره په دې وروستیو کلونو کې رامنځ ته شوي آثار؛ خو د افغانستان د معارف وزارت د نصاب په برخه کې د ښاغلي تنها خبره صدق کوي، چې ما په خپلو ځینو اړوندو مقالو کې د هغو ځینو نیمګړتیاوو ته اشارې کړې دي. تقریباً دیارلس میاشتې مخکې مې د «د تعلیمي نصاب پښتو کتابونه» تر سرلیک لاندې مقاله خپره کړه.

پوهندوی آصف بهاند

د حافظې کمزورتیا او د کمپیوټر تاوانونه

سندروم دی.

Computer (CVS)

syndrome vision څه شی دی ؟

په کابو څلور کې درې تنه هغه کسان چې

په کمپیوټر کارکوي دغه سندروم لري دا دسترگو ستونزي دکمپیوټر داستعمال له امله دي داسې بڼکاري چې دکمپیوټر په عام کيدا سره دهغوکسانو شميربه نور هم زیات شي چې دسترگو CVS سندروم لري، خو ددغه سندروم نښې نښانې کومې دي او څنگه سړی پوهيداي شي چې په دي سندروم اخته دی دسترگوستوماني، دسترگو وچيدل، سوی، داوبنکو بهيدل، اودنظر کميدل د CVS علايم يانښي دي . دغه راز ممکنه ده په ورمير اووليو کې هم درد احساس کړئ. دانسان سترگی چاپي حروف ترهغو تورو ډيربڼه کتلاي شي چې په مانيتور کې پي گوري ددي لپاره چې چاپي حروف او توري له سپينې پايې سره ډيروضاحت يا کنټراست لري او ځنډې پي مور ډيربڼه کتلاي شو په داسې حال کې چې مانيتور داسې نه دی او دتورو ځنډي دچاپي ورقي په شان څرگندې او واضح نه دي ځکه خو په مانيتور کې دلوستلو په وخت پرسترگو ډير فشار راځي. پردې سربيره پر کمپیوټر دکار کولو په وخت زموږ سترگی ډيري خلاصي پاتي کيږي او سترگی ډيري نه رپوو تردې حده چې له عادي حالت په پنځه ځله کمی سترگی رپوو دغه چاره ددي سبب کيږي چې سترگی په

کافي اندازه په اوبنکو لمدي نه شي دغه رازمانيتور ته په خيرتيا سره گورو او پرموضوع هم ډير تمرکز کوو دغه مسلې هم مرسته کوي چې سترگی ډيره موده خلاصي او پرانستي پاتي شي او په نتيجه کې دسترگو په سطح کې موجودي اوبنکي ژر تبخير کيږي اوسترگه وچيږي.

نو هڅه وکړئ پر کمپیوټر دکار په وخت لکه عام وختونه ډيري سترگی ورپوئ دغه کار ددي سبب کيږي چې ستاسو سترگی لمدي شي حتي اوس ددي کارلپاره په بازارونو کې مصنوعي اوبنکي شته دي که ستاسو سترگی له حده ډيري وچيږي له هغو استفاده کولاي شئ. دمانيتور مرکز بايد ستاسو له سترگو لس يا شل سانتي ميټره بڼکته لور ته وي په دغه حال کې باڼه بڼکته لورته پراته وي او دسترگو کمه برخه له هوا سره په تماس کې پاتي کيږي نوسترگه هم کمه وچيږي. پردې سربيره دورمير او وليو ستوماني هم ورسره کميږي ددي لپاره غوره ده دمانيتور لوراوی تنظيم کړئ او دغه راز له خپل ميز سره دجوکي لوراوی برابر کړئ په دي ډول چې پر کيبورډ دکار پروخت ستاسو مروندله ځمکې سره موازي وي. بله مهمه خبره دا ده چې خپل مانيتور په داسې موقعيت کې کيږدئ چې دورسی يا کوټي رڼا پري ونه لويږي کله چې له کمپیوټر سره کار کوئ غوره ده پردې راکاږئ او له معمولي وضعيته دکوټي رڼا نيمايي ته ورسوئ که پرميز دمطالعي څراغ لري په داسې وضعيت کې پي کيږدئ چې رڼا پي ستاسو سترگو او مانيتور ته مخامخ نه وي. دغه راز پر خپل مانيتور دفلټر له پردو هم استفاده کولاي شئ پر مانيتور د رڼا انعکاس ددي سبب کيږي چې کنټراست کم شي او سترگی ژر ستري شي. خپلو سترگو ته استراحت وکړئ هڅه وکړئ په هرو پنځو يالسو دقيقو کې خپلې سترگی له مانيتوره ليري کړئ او څو دقيقې يوه ليري ځاي ته وگورئ دغه حالت به ستاسو دسترگو عضلو ته استراحت ورکړي دغه راز تاسو فرصت پيدا کوئ چې سترگی ورپوئ او په دي ډول به ستاسو سترگی نوري هم لمدي شي. که په د وامداره توگه مانيتور

که چيري دکمپیوټر سره دکار په وخت ستاسو سردرد کوي او يا مو له سترگو اوبنکي راځي دا په ډير احتمال ستاسو دسترگو ستونزه ده ځکه چې دنظر کميدل سر درد او ذهني ستومانتيا هم په ځان پسي لري دغه راز له کمپیوټره ناسمه استفاده هم دغه ستونزه پيدا کولاي شي ترهرڅه مخکې بايد دسترگو يو ډاکټر ته ورشي او خپل نظر چک کړئ او دا چې حافظه دي هم کمزوري شوي په دي هکله هم بيلابيل علتونه کيداي شي خو په افغانستان کې ډيروکسانو په باور ناسمه تغذيه او سترسونه بڼايي دحافظي په کمزورتيا کې اغيزمن عامل وي له دي چې زه ستاسو په ظاهري وضعت بڼه نه يم خبر اونور معاينات هم درته په کار دي چې بايد ترسره پي کړي دغه راز په دي هم نه پوهيږم چې آيا دخوراکي رژيم له پلوه ستاسو وضعت بڼه دی که نه او ايان نظر مو چک کړئ نوغوره ده په ټول کې هغه معاينات وکړي چې درته په کار دي اوکه مو له جسمي پلوه کومه ستونزه نه درلوده نو زما دغه سپارښتنه به درسره ډيره مرسته وکړي په هر حال موږ په ټول کې دکمپیوټر تاوانو اوله دي مهمي وسيلې دسمي استفادي په هکله درته ځيني سپارښتنې کوو او بيا به دحافظي پريياورتيا هم خبري وکړو خوترهرڅه مخکې غوره ده دتغذيې له پلوه ځان ډاډه کړئ او يو ځل د بدن ټول معاينات وکړي ځکه چې دتايرونيډ په نامه ديوې غدي کم کار هم ممکنه ده دغه دوه ستونزي راپيدا کړي په هر صورت موږ په دي برخه کې ځيني عمومي سپارښتنې کوو خو تاسو بايد حتما خپل ټول معاينات وکړئ اوله نورو اړخونو ځان ډاډه کړئ.

سترگو ته دکمپیوټر تاوانونه او دحل لاري چاري :

يوه عامه ستونزه چې دغه کسان ورسره مخامخ وي دسي وي ايس په نامه

کسان چي دعضلاتو او مفضلونو له دردونو سره مخامخ وي بايد حتماً ډاکټر ته ورشي. ترټولو مهمه خبره دا ده چي بايد له کمپيوټر سره دکار په وخت استراحت وشي کارپوهان وايي که يو ساعت کار کوي حتماً پنځلس دقيقې استراحت وکړي .

داستراحت په وخت ودريري او وگرځي او پرنورو مسلو خپل فکر بوخت کړي خپل عضلات او غړي سست او راټول کړي او وضيعت يې بدل کړي دکار په وخت او داستراحت په وخت نرمش ډيره گټه لري. د دې لپاره چي سترگو ته استراحت ورکړي کله نکلکه يوه ليري ځاي ته گوري کله چي کمپيوټر ته ناست ياست غوره ده نيغ کينيني او سر پورته وونيښي او ولي مو ښکته لور ته خوړند کړي که سمه نه کينيني دعضلو او د بدن دغړيو د ستوماني سبب کيږي.

د کار په ځاي کي بايد دگروپونو له زيرو او سپينو رنگانو کار اخلي که تيوپ لايټ يا راډ استعمال کړي بڼه به وي خپل خان او مانيټور ته مستقيماً رڼا مه پرېږدي. له کمپيوټر دکار په وخت په ډيرو کسانو کي دعضلاتو ،دمروند ،اومتو دردونه هم پيدا کيږي دملا او ورميږ دردونه او کرويډل يې نور عوارض دي هغه کسان چي ډيره کمپيوټر کار کوي خپل مروند ،لاسونه ،مټي او غاړه ثابت ساتي او دغه کار ددې سبب کيږي چي فشار پرې ډير راشي اوبالاخره دعضلاتو او مفضلونو ستونزه پيدا کوي کابو ټول اروپايان په کمپيوټرکار کوي خوله دي چي دناستي او کار ټولو اصولو ته پام کوي په دغو ستونزو نه اخته کيږي. يوه عامه ستونزه دمروند التهابي کيدل او تاندونيټيس دي هغه کسان چي ډيرتايپ کوي او هغه هم ستندرډ ته توجه نه کوي په دې ستونزي اخته کيږي، په لومړي سره کي دغه کسان ستوماني او بي حسي او عمومي ستريا احساسوي ورو ورو خارش او کرختي ورسره زياتيږي او بيا دردونه زياتيږي او حتي ممکنه ده دغه کسان له سخت درده شپي له خوبه پاڅيږي نو کله چي دغسي ستونزه درته پيدا شوه حتماً ډاکټر ته ورشي. د دې لپاره

جوړه کړي بايد کيبورد او ماوس له ځنگلو ښکته اوستاسو لاسونو ته نيژدي وي. د سترگو او ورميږ پرستونزو سربيره پر کمپيوټر کار کول دپوستکي ستونزي هم پيدا کولاي شي هغه کسان چي دپوستکي حساسيت لري ښايي دپوستکي وچيدل پيدا کړي پردې سربيره دروحي فشار او ستيرس له امله چي له کمپيوټر سره دکار کولو په وخت يې پيدا کوو په بدن کي هورموني بدلونونه پيدا کوي او په دې ډول پرپوستکي ناسم اغيز کوي . البته په کمپيوټر کار کولو د ډپرشن سبب نه کيږي بلکه دکار زياتوالي ښايي سترس او رواني فشار رامنځته کړي. يوه بله مسله چي بايد هيره يې نه کړو هغه دا ده چي دمانيتور او کمپيوټر بهرني برخي چي کله گرمي شي يو ډول مخصوص بوي پيدا کوي منجمله د ډيوکسين په نامه دگازو بوي توليدوي له دغوموادو په کمپيوټر کي داوړضد موادوپه توگه استفاده کيږي دغه راز که ليزري پرينټر کاروي داوړزون گاز دچاپ په وخت توليدوي چي دغه گازونه دپوزي سترگو او ستوني مخاط تخريشوي نو غوره ده په دې اړه هم ضروري ستندردونو ته توجه وکړو .

څيراند وايي پر مانيټور موجود گرد ډير خطرناکه دي او د عصبي ستونزو او نورو ناروغيو سبب کيداي شي نور غوره ده دمانيتور په مخ لاس تير نه کړو او هره ورځ يې په نمجن دستمال پاک کړو دغه غبار او گرد په فلټ مانيټور کي نور هم خطرناک دي. په اروپاکي داخبره کيږي چي هيڅوک له کمپيوټر سره دکارکولو له امله ناروغه شوي نه دي او کومه ستونزه هم نه پيښوي خو دغه خلک دکار په وخت ټولو ستندردونو ته توجه کوي ځکه چي دغه ناسمي روډي او ناسمه استفاده ده چي ستونزي پيدا کوي . که له کمپيوټره سمه استفاده وشي هيڅکله کومه ستونزه نه پيښيږي موږ به دلته هغو اصولو ته اشاره وکړو چي له کمپيوټره سره دکار کولو په وخت بايد ورته توجه وشي. هغه کسان چي له کمپيوټر سره کار کوي بايد دهغوي نظر او سترگي په کال کي يوځل چک شي هغه

ته گوري په تيره بيا هغه کسان چي تايپ کوي اومجبوره دي دسترگو مطابقت ژر بدل کړي يعني يوځل مانيټور او بيا ليکني ته وگوري سترگي ژر ستري کيږي ددې لپاره چي سترگي مو ستري نه شي غوره ده ليکنه له مانيټور سره په يوي سويه کيږدي ددې کارلپاره له کاپي هولډر څخه استفاده وکړي .

له مانيټور سره ستاسو دسترگو واټن بايد ۵۰ يا ۶۰ سانتي متره وي . او ستاسو دمانيتور رڼا يا کنټراست بايد دکوتي له رڼا سره غږمله وي ددې کار لپاره دغه تجربه ترسره کړي يوي ويب پاڼي ته لارشي چي ځمکه يې سپينه وي که دپاڼي سپينوالي تاسو ته درنا ديوي سرچيني په توگه ښکاري ستاسو دمانيتور رڼا ډيره ده او بايد هغه کمه کړي په اپوټه که پاڼه ايرن رنگه ښکاره شي ستاسو دمانيتور رڼا کمه ده او لږ بې ډيره کړي په ټول کي رڼابايد په داسي حد کي وي چي ستاسو سترگي ونه خوړوي دمانيتور کنټراست په لوړحدکي وي چي دلپکل شويو تورو ځنډي ښي ښکاره شي. خو که له دغوسپارښتنو سره سره بيا هم ستاسو سترگي اوښکي کوي يا ستري کيږي له ځانگړعینکو استفاده وکړي ځکه ښايي ستاسو متوسط نظر کم شوی وي موږ له متوسط نظره لږ استفاده کوي شيانو ته ليري گورو يا نيژدي خو مانيټور دسترگو دنظر په متوسطي برخي کي راځي او که عینکي لري بيا هم دغه ستونزه موجوده وي احتمالاً ستاسو عینکي له کمپيوټر سره دکار کولو لپاره مناسبې نه دي او متوسط نظر نه شي سمولاي نو دکمپيوټر لپاره دناسبو عینکو دترلاسه کولو لپاره ډاکټر ته ورشي. کله چي پر کمپيوټر کار کوي خپله غاړه اوورميږ نيغ وساتي او ولي شاته بوځي او پر ميز نيغ کينيني که کړوپ کينيني ستاسو په وليو او ورميږ کي دردونه پيدا کيږي که ستاسو دکمپيوټر چوکي تنظيميږي داسي يې برابره کړي چي ستاسو په ملا ونښلي او دچوکي لوړوالي هم په دې ډول برابر کړي چي دپښوټلي په ځمکه وي اوستاسو پښي نوي درجي زاويه

چې په دې ستونزې اخته نه شئ غوره ده مانیټور له ځانه لیرې او پټکته لور ته کیږدئ چوکۍ او کیبورډ باید داسې منظم شي چې ورنونه او مروند پر یو بل راشي که چوکۍ مو لوړه او یا ډیره ټیټه وي تردې بڼه ده چې کیبورډ په خپلو وړنو کیږدئ، حتماً نیغ کښینی او مه کیروپیږئ داسې مه کښینی چې کیبورډ ته د رسیدا لپاره باید کیروپ شئ، د ټایپ کولو په وخت خپل مروندپه بل ځای مه تیکه کوئ او کله ناکله استراحت ورکوئ. کله ناکله دټایپ په وخت دمثال په توگه ALT_CTRL_دکیکارلو لپاره له یوه لاسه کاراخیستل کیږي دا غلطه روده غوره ده د ټایپ په وخت دواړه لاسونه وکاروئ او بله دا چې دټایپ په وخت مناسب فونټ کاروئ خو اړتیا پيښه نه شي دلوستلو لپاره بې ځان مخې ته کوږ کیږئ، که پرکمپیوټر دکارکولو په وخت دغواصولوته توجه وشي حتی دستریا ډیرکم احساس به کوئ هغه کسان چې منظم سپورټ کوي او دغه سټندرتونه په پام کې نیسي هیڅکله دکار په وخت ستونزه نه لري

د حافظې دکمزورتیا په هکله څوټکي: خو که حافظه موسم کار نه کوي او هرشی مو ژر ژر هیریزې دغه مطلب هم ولولئ بڼایي تریو حده درسره مرسته وکړي. ترهرڅه وړاندې باید ټول جسمي مسایل رد شي یعنی دا چې تاسو باید ټول معاینات کړي وي چې کومه جسمي ستونزه یا هم دتغذیې ستونزه ونه لری. پردې سربیره څیرنو بڼودلې ده چې د تمرکز او دحافظې اصلي دښمن سترس او ویره ده کله چې انسان ویره، سترس او ترهه لري پرهیڅ مسلې تمرکز نه شي کولای او هغه حافظې ته نشي سپارلی دغه سترسونه افشارونه ورو ورو زموږ حافظه نوره هم کمزوري کولای شي. هغه محصلین چې دامتحاتو په شپو ورځو کې سترس او اندیښنه لري هیڅکله کوم شی نه شي یادولی نو ددې لپاره چې گتوره مطالعه وکړي ترهرڅه وړاندې ځان آرامه کړئ. ډاډه اوسئ که تاسو ستري یا ست، وړي او بی خوبه یا هم هیجاني اوسئ هیڅکله تمرکز نه شي

کولای دا طبیعي چاره ده. څیرنو بڼودلې ده چې ماشومان له څوارلس میاشتو وروسته شیان یادولی شي او که له هغوسره کار وشي دخپلې حافظې ظرفیت لوړولی شي. د حافظې په کمزوریتا کې بله مسله پرنفس دا اعتماد نه درلودل دي دغه کسان له دې چې تل له یو ډول سترس سره مخامخ وي کوم شی بڼه نه شي حفظولی. په اروپاکي دا خبره ثابت شوي ده چې ورزش او دسترس کمیدل حافظه قوي کوي او ددېرشن ضد درملو په شان اغیز لري که تاسو هره ورځ سپورټ وکړئ او ورسره خپله تغذیه هم بڼه کړئ دمازو غو کړچار ورسره بڼه کیږي او په بدن کې مو مثبت بدلون رامنځته کیږي کله چې مازغو ته پوره وینه ورسیري دغه چاره دحافظې له پیاوړتیا سره مرسته کوي. پر سمې تغذیې او دنورو طبي ستونزو پر لیري کولو سربیره دلته څولنډي سپارښتنې هم کوو چې په دغو تمرینونو سره کولای شي خپله حافظه پیاوړي کړئ:

- ۱:خپلې سترگې بندې کړئ دخپلې کوتي کونجیاني وباسئ اوله دې پرته چې سترگې پرانیزي دخپلې کوتي کولپ خلاص کړئ.
- ۲:په هرلاس چې عادت شوي یاست خپل غاښونه برش کړئ اوس هغه لاس بدل کړئ او په هغه بل بې برش کړئ.
- ۳:دسر ډرمنځ کولو لپاره هم همدغه کار وکړئ په هرلاس چې مو سر ډرمنځ کاوه اوس بې په هغه بل دغه کار وکړئ
- ۴:که مو عادت کړي وي چې ژر ژر سر وویځئ دا ځل بڼه سم حمام وکړئ او ځان بڼه پاک کړئ.
- ۵:که مو دکار ځای نیژدې هم نه وي لږ پلې ورځئ
- ۶:دخپل کار میز ته وگورئ او دهر شي ځای بدل کړئ.
- ۷:که په لیفت کې سپریږئ هڅه وکړئ سترگې پټې کړئ او دخپل پور بټن کیکارئ.
- ۸:دکار او زده کړي په مهال چې کله تفریح کوئ ددې په ځای چې په تفریح کې یو ځای ناست وئ غوره ده له خپل ځایه پورته شي او لږ قدم ووهئ.

- ۹:خورو ته دکتوپه ځای دهغو په بوي دخورو به خوند ځان پوه کړئ او حدس ووهئ په قاب کې مو کوم خواره دي.
- ۱۰:دځان لپاره نوي بوختیاوې پیدا کړي.
- ۱۱:باغباني او کب نیونه هم دحافظې له پیاوړتیا سره مرسته کوي.
- بڼایي تاسو ووايئ چې ډیردغه شیان په افغانستان کې نه شي کیدای خو تاسو پي په بل ډول ترسره کولای شئ دمثال په توگه دغه تمرین هم کولای شئ چې په کوټه کې مختلف شیان په بیلابیلو برخو کې کیږدئ اویوه ورځ وروسته فکروکړئ چې کوم شی مو چیرته ایښی دی ډاډه ستاسو له حافظې سره ډیره مرسته وکړي.
- ډاکټران ووايي کیله دحافظې له پیاوړتیا سره ډیره مرسته کوي هر هغه شی چې بې ویتامین ولري گټه لري.
- دعلاقي وړ کتاب لوستل او په علاقي دیوه کار ترسره کول ددې سبب کیږي چې په بدن کې دډوپامین په نامه هورمون ترشح شي او دغه چاره په وگړي کې بڼه احساس پیدا کوي او دغه چاره پرماغزو مثبت اغیز کوي.
- پلي گرځیدل دحافظې له پیاوړتیا سره ډیره مرسته کوي سره کړي او سس لرونکي خواره هم دحافظې له کمزورتیا سره مرسته کوي نو دغسې خواره مه خورئ. ترهرڅه مهمه خبره دا ده چې په خپل وخت ویدیرئ بڼه استراحت او بڼه خوب دحافظې له پیاوړتیا سره ډیره مرسته کوي.
- لکه چې په پیل کې موویل ترهرڅه مهم خواره او تغذیه ده هغه کسان چې دلېرې کالوري درلودونکي خواره خوري دهغوی حافظه کمزوري وي وسپنه دحافظې لپاره اړین توکی دی دغه راز چای او کافین هم دتاتن په نوم دموادو د درلودو له امله په وسپنه کې موجود تانیک اسید له منځه وړي او په دې ډول دحافظې له خرابیدا سره مرسته کوي.
- دغه راز مصنوعي خواره کم کړئ دغه چاره بڼایي ستاسو وزن هم کم کړي هغه کسان چې ډیرخواره خوري ترنورو پي حافظه کمزوري وي.

د خولي بد بوی

نه پام او کمزوري غابښونه:
د خولي او غابښونو پاکي ته نه پام او وراسته غابښونه د خولي د بد بوی اصلي او عامه ستونزه ده ډیر ښه پوهیږو چې په خوله کې ډول ډول میکروبونه شته چې د کومې خاصې ستونزې له رامنځته کولو پرته هلته پايي... کله چې مورځ خوراک کوو او د دغو خوړو میده ټوټې په خوله کې پاتې شي او په خوله کې موجود میکروبونه دغه مواد تجزیه کوي او په نتیجه کې مختلف گاز لرونکي مواد تولیدیږي چې د خوړو ډول ته په پام سره د بیلابیلو بویونو سبب کیږي شي. دا چې غابښونه مینځو او یا په غابښونو کې تار وهو د دې لپاره وي چې دغه میده خوراکي توکي له خولي لیرې شي او په خوله کې فاسد نه شي. کله چې په هر علت خپله خوله پاکه نه کړای شو پر دې سربیره چې د غابښونو د خرابیدا او ورستیدا سبب کیږي د خولي بد بوی هم رامنځته کوي.

هغه غابښونه چې خراب شوي دي د برش کولو په وخت د هغو منځ نه پاکيږي او پر دې سربیره هلته د موادو پاتې کیدل د دې سبب کیږي چې د غابښونو د خرابیدا پروسه نوره هم گړندی شي او په نتیجه کې د غابښ په سوري کې خوراکي توکي پاتې کیږي او ورو ورو هلته خوسا کیږي او په نتیجه کې خوله هم بد بوی خکه خو اړینه ده کله ځایونه ممکنه ده د غابښونو په منځ کې وي او تاسو یې ونه کتلای شي او یا هم ښایي د ډک شوي غابښ لاندې برخه خرابه شوي وي چې په نتیجه کې خوله بوی کوي او تاسو هم ښایي ووايي چې زما غابښونه خو سالم دي ولي می د خوله بد بوی ځي خکه خو اړینه ده کله ناکله خپل غابښونه چک کړئ او دغابښونو ډاکټر ته یې وښایست. دا کار له بده مرغه په افغانستان کې ډېر خلک نه کوي.

کله چې اورې التهابي او پرسیدلي وي دغه ډول اورې د خوراکي توکو او میکروارگانیزمونو لپاره مناسب چاپیریال وي نو د دې سبب کیږي چې خوله بوی وکړي دغه راز په یوې ناروغي اورې

اوردو کې د خوړل کېدونکو موادو له امله پیدا کیږي:
که د کوم ډول خوړو له امله ستاسو خوله بوی کوي که هغه لږ وخورئ یا یې بیخي ونه خورئ دخولي بوی ورکیداي شي حتي هغه کسان چې سیگریټ څکوي کله چې سیگریټ پریږدي له یوې مودې وروسته یې خوله بوی نه کوي هوربه او ځینې نور مواد کله چې په خولي کې په ډیره لږ پیمانه پاتې او خوله ونه مینځل شي بد بوی پیدا کوي او پر

دې سربیره د هاضمي سیستم له لاري هم تریوي مودې پورې بد بوی پیدا کولي شي که په دغسې حالاتو کې ژاولی وژوول شي او خوله سمه پاکه شي تر یوه حده د هغه بد بوی ورک کیدای شي. په دې وروستیو کې یوه نوي څیړنه شوې چې پر اساس یې؛ که هوربه له شیدو سره وخورل شي د خولي د بد بوی مخه نیول کیدای شي گيې دا کار خو کولای شئ چې هوربه کمه کړئ او یا یې داسې وخت وخورئ چې بهر ته نه وځئ دغه ډول بوی دهورې په شان د بویونو شیانو په نه کنټرولیز . د خولي او غابښونو روغتیا او پاکي ته

د خولي د بد بوی سرچینه که هر څه وي په هر ډول شرایطو کې کروونکی وي خو د بوی سرچینه څه شي کیدای شي دلته به یې څلورو مهمو علتونو ته اشاره وکړو او هر علت به په تفصیل و سپړو چې په هر ډله کې تاسو ځان احساس کړ د هغه علاج وکړئ:

۱: د خولي بد بوی چې احتمالاً د ورځې په اوږدو کې د خوړل شویو شیانو له امله پیدا کیږي لکه هوربه، پیاز، الکول، سیگریټ او داسې نور....

۲: د خولي بد بوی چې د خولي او غابښونو د نه مینځلو او یا د غابښونو د خرابیدا له امله پیدا کیږي...

۳: د خولي بد بوی چې د تانسلونو، سینوسونو، او په مجموع کې د هغو لارو او مجراگانو د التهاب او میکروبي کیدا له امله پیدا کیږي چې په خولي او غابښونو پورې اړوند وي ...

۴: د خولي بد بوی چې د سیستمیکو ناروغيو لکه دسپرو د اپسي، شکرې یا دیابيټ، د معدې او کولمو د ناروغيو او نورو عمومي ناروغيو له امله رامنځته کیږي.

په عمومي ډول ویلی شو چې د خولي بد بوی یو علت لري او داسې هم نه ده چې ووايو د پلاني کس خوله بوی کوي او هرکار چې کوي گټه نه لري د یوه کس خوله که هر توکم او ملیت ولري باید بد بوی ونه کړي که کله بوی کوي حتماً یو علت شته چې له دغو څلورو علتونو بهر نه وي ډیر کسان به مو لیدلي وي چې وایي خوله می بوی کوي خو چې هر کار کوم گټه نه لري څه وکړم؟ دغه خبره سمه نه ده ځکه چې که علت یې پیدا کړو حتماً یې علاج کیدای شي یوازی په یوه مورد کې کوم کار نه شي کیدای او هغه هم د شکرې یا دیابيټ په ځینو ناروغانو کې چې له خولي یې د اسیتون په شان بوی لټیږي دغه بوی لږ سخت او ستونزمن کار وي پاتې نور ډولونه معالجه کیدای شي یا لږترلږه یې سری کنټرولی شي.

رابه شو د دغو څلورو مواردو په هکله لنډو توضیحاتو ته:
د خولي بد بوی چې احتمالاً د ورځې په

وایي چې خوله دي بوی کوي دا به يي لويه مرسته کړي وي.

۳: کله چې متوجه شو د چا خوله بوی کوي باید په غیر مستقیمه توگه ورته ووایو چې خوله دي بوی کوي که نیغ په نیغه ورته وویل شي بنایي رواني گوزار ورکړو خو که غیرگون ونه بښو بیا هم له هغه کس سره مو ظلم کړی نو غوره ده په غیرمستقیم ډول يي وپوهوو چې د خولي دي بوی ځي.

۴: خو کله چې پوه شو چې د خولي مو بوی ځي په لومړي گام کي باید د غابونو ډاکټر ته ورشو د غابونو ډاکټر د یوې عمومي معاینې له لارې په علت پوهیدای شي کله چې علت په غابونو او اوریو کي وي د غابونو ډاکټر يي په اسانه علاج کولای شي خو که ستونزه هغه پیدا نه کړه غوره ده د ستوني او غورونو ډاکټر ته ورشو هغه به دغه ستونزه راحل کړي. پر دې دوو علتونو سربیره د نورو ناروغيو په هکله هم مو خبرې وکړي که اړتیا پېښه شوه بنایي ډاکټر درته د نورو معایناتو مشوره درکړي خو نور علتونه په تیره بیا نورې ناروغي لږ د خولي د بد بوی سبب کیږي. د شکرې ناروغي د معدې او کولمو ناروغي که معالجه شي د خولي بوی هم ورسره ښه کیږي.

۵: ځیني کسان داسې دي چې د خولي د بد بوی توهم او شک لري د دغو کسانو خوله بوی نه کوي خو تل ډارېږي چې گواکي خوله يي بوی کوي دغسې کسان غوره ده یو رواني ډاکټر ته ورشي چې له روحي پلوه د دوی شک لیري کړي.

۶: د شپې له پلوه او سهار حتماً غابونو برش کوئ او پردې سربیره حتماً د خولي د مینځلو له موادو کار اخلئ. د خولي د مینځلو مایعات نن سبا په ټولو هیوادونو کي په ارزانه بیه شته دغه مواد د خولي میکروبونه له منځه وړي.

۷: که نسوار یا سیگریټ څکوی حتماً مو خوله بوی کوي نو دخانیات پرېږدئ او د خولي له بدبویه به هم خلاص شی.

ډاکټر سباوون

بوی کوي ډیر کسان لیدل شوي چې کله يي تانسولونه معالجه کړي د خولي بد بوی يي ورسره ښه شوی دی .

سینوسونه هغه لارې دي چې د ټولو خولي په پزه او په یو ډول په ستوني کي خلاصیږي که دغه لارې التهابي شي د خولي د بد بوی سبب کیږي نو بیا هم باید د ستوني یو ډاکټر دغه ځایونه معاینه کړي او که يي التهاب کړی وي باید معالجه شي. ډیرکسان لیدل شوي چې کله يي سینوسونه معالجه شوي د خولي بد بوی يي ښه شوی دی. د معدې، شکرې، د سرو د پرسوب او آپسي په شان د سیستمیکو ناروغيو له امله د خولي بد بوی:

د خولي د بد بوی څلورم علت دغسې ناروغي دي په دغو ناروغانو کي د هاضمي سیستم او تنفسي ناروغي هم د بد بوی سبب کیږي که دلته په ټولو دغو ناروغيو خبرې وکړو بحث به نور هم اوږد شي خو په یاد ولرئ چې د شکرې، هاضمي سیستم او د تنفسي سیستم ناروغي د خولي د بد بوی سبب کیږي که دغسې کومه ناروغي لرئ حتماً يي د علاج فکر وکړئ نو له دې ستونزې به خلاص شی.

په لنډه توگه د خولي د بد بوی د علاج په هکله هم خبرې کوو:

۱: که د خولي بد بوی موقتي وي او په تیره بیا د سهار په مهال له ناشتا مخکي وي دا په یو ډول طبیعي مسله ده ځکه د شپې مهال د خولي نارې کمیږي او ورسره د خولي فعالیت هم کم وي په دغسې حالاتو کي په خوله کي د موجودو میکروبونو لپاره د فعالیت زمینه برابرېږي نو کله چې د سهار له خوا د خولي بوی لرئ په برش کولو او د ناشتا په خوړولو سره ورکيږي البته سهار تر برش کولو او ناشتا مخکي له خلکو سره د خبرو په وخت احتیاط کوئ.

۲: خپلو شاخوا کسانو ته ووايي کله چې ستاسو خوله بد بوی کوي حتماً درته ووايي ځکه چې تاسو په خپله يي نه احساسوئ او نور کسان هم له اخلاقي پلوه چاته په دې هکله څه نه وایي خو کله چې زموږ ملگري یا خپلوان موږ ته

کي د اورې او غابن ترمنځ یو ډول پاکټ رامنځته کیږي چې له یوه میلیمتره تر څو میلیمتره پورې ژور وي عملاً د غابونو برش دغه سیمي نه شي پاکولای او دغه چاره د دې سبب کیږي چې دلته میکروبونه ټول شي او ناوړه گازونه رامنځته شي چې د خولي د بد بوی سبب کیږي؛ که دغه کسان خپلې اورې معالجه کړي د خولي بد بوی به يي هم ورسره ښه شي. د اوریو په ځینو ناروغيو کي اورې التهابي او میکروبي کیږي او دغه میکروبونه اورې تخریبوي او په نتیجه کي خرابي اورې د خولي د بد بوی سبب کیږي.

د ستوني او تانسولونو اوسینوسونو له امله د خولي رامنځته شوی بوی:

دغو سیمو ته د خولي څنگلوري سوري او مجراگانې ویل کیږي که خپله خوله په هنداره کي وگورئ له هغه وروسته چې غابونه پای ته رسیږي او تانسولونه ته لږ د خولي په شان برخه کي واړه درزونه او یا چینونه شته چې په دغو ټولو سیمو کي خوراکي توکي ښه تولیدای شي پر دې سربیره تانسولونه په تیره بیا په هغو کسانو کي چې د تانسولونو التهاب یا پرسوب لري دغه غری ژورې لیکي پیدا کوي چې په دغو لیکو کي هم کله ناکله خوراکي توکي ځای نیسي او په نتیجه کي له خرابیدا وروسته د خولي بد بوی پیدا کیږي دغه کسان بنایي د خولي او غابونو کومه ستونزه ونه لري خو له دې چې په تانسولونو او د خولي په شاتنی برخه کي يي خوراکي توکي راټول شوي وي د خولي د بد بوی سبب کیږي. کله چې د غابونو ډاکټر ته هم ورشئ بنایي دغه برخي کنټرول نه کړي خو د دغو سیمو د کنټرول لپاره غوره ده د ستوني او غوړو ډاکټر ته ورشئ چې معاینه يي کړي. په ټول کي د سینوسونو او تانسولونو د التهاب مسله باید د ستوني په ډاکټر معاینه شي.

هغه کسان چې لوی تانسولونه لري د هغو په تانسولونو کي کله خو حتي غټ شیان لکله پسته او نخود یا بادام هم پټ شي چې له یوې مودې وروسته ډیرسخت

د وخت ارزښت پېژندنه

شمس الدین همت

د کولو مقصد باید معلوم وي، دهر کار نه مخکی باید ښه غور او سوچ وشي چی ایا دا کار پدی وخت کی پکار دی کنه؟ هرکار کوونکی باید د کار پایلی هم په نظر کی ونیسي.

۴- سستي، لټي او کارپخپل وخت نه کول دانسان وخت ضایع کوي، داسي صفات که د کوم انسان عادت جوړ شوی وي نو تداوي یی ډیره سخته ده، کوم انسان چی دا صفات ولري هغه هیڅکله خپلو اهدافو ته نه رسي او تل بل ملامت وي. ۵- د ډیرو څخه دا خبره اورو چی [سبا ته به یی وکړو]، دا ډیر ناوړه عادت دی. د پوهانو په قاموس کی دا لفظ نه وي، البته ناپوهانو پری ډیر باور لري، کوم انسان چی دا صفت ولري هغه په پای کی پخپله دی نتیجی ته رسیري او حتی اعتراف کوي چی په رښتیا هم ما د [سبا ته به یی وکړم] شعار لاندی خپل ټول عمر ضایع کړ.

۶- کار نیمگری پریښودل د انسان وخت ضایع کوي، هرکار کوونکی ته پکار دي چی د کار د پیل نه مخکی فکر او غور وکړي چی ایا زه په دومره وخت کی دا کار سرته رسولای شم او کنه؟ هر انسان باید د حالاتو او وسایلو په نظرکی نیولو سره کار اجراء کړي. په یو وخت کښی یو کار تمامول ښه لاسته راوړنه ده.

۷- ذاتي او فردي بی نظمي، د خپل قدرت او صلاحیت نه نا خبري، د محیط او چاپیریال نه ښه تأثر نه اخیستل او داسی نور هم د انسان وخت ضایع کوي. ۸ (خپلو ورځنیو معاملاتو ته نه متوجه کیدل او دهمو او اړینو کارونو وروسته کول هم دانسان وخت ضایع کوي.

۹ (ضروري نده چی هر شخص سره

او دالله سبحانه وتعالی رضا لاسته راتلی شي، چی هیڅ ورسره نشی برابریدی، نو ځکه ویلي شو چی وخت له لالونو او ملغرو هم ارزښتناک دی بلکه وخت له دی گردی ځمکی قیمتي دی، ځکه چی که چیرته وخت تیر او ضایع شي، نو که دا ټوله ځمکه ستا شي او دتیر وخت په راگرځولو یی ولگوی، هم نه راگرځي. دا وو د وخت پېژندنه او ارزښت یی، اوس په هغه مواردو رڼا اچوو په کومو کی چی د وخت دضایع کیدو احتمال زیات دي، زمونږ په ټولنه کی د وخت د ضایع کیدو دوه لوي علتونه دي چی د دی جملی نه یو یی د انسان په ذات او نفس پوری اړه لري او بل یی پخپله د ټولنی جوړښت پوری اړه لري. په لنډه توگه مونږ لاندی یوشمیر هغه صورتونه ذکر کوو په کومو کی چی ډیر وخت ضایع کیږي:

۱- د هر انسان مزاج د بل نه فرق لري، هرکار پخپله کول او پخپله دهر شي تجربه کول د وخت د ضایع سبب گرځي. دهرچا نه ښه کار زده کول پکاردی او د نورو د صلاحیتونو او تجربو څخه ښه اخیستل پکاردی.

۲- د ښه شخصیت جوړونی لپاره سخت او پیچلي کارونه کول، داسی کارونه چی انسان یی نشي کولای، دانسان وخت ضایع کوي. کوم کارچی انسان کولای شي صرف دهمغه کار کول پکاردی، د ځینو کارونو په کولو که انسان ونه توانیږي دا دهغه لپاره عیب ندی. ۳- بی مقصده اوبی فکره کار کول، د کار

د نن کار سبا ته مه پریږده او د سبا میوه نن مه غواړه، پښیماني د وخت په نه پېژندلو منځ ته راځي. بی خایه وخت مه تیروه او فرصت مه ضایع کوه، دهر کار لپاره مخکی فکر وکړه او په خپل وخت یی تر سره کړه. سوچ وکړه چی کوم کوم کارونه په کوم ترتیب، په کوم کوم وخت کی کول پکار دي؟ د هرکار لپاره د مخکی نه سوچ او فکر وکړه، تدبیر ونیسه او بیا اقدام وکړه، چی هم وخت ضایع نشي او هم کار کړه پوره شي. هره شپه او هره ورځ باید بی زده کړی تیره نکړی، ځکه چی د زده کړی او علم برید نشته، د خپلو دینی او دنیوي مسؤلیتونو د کړه پوره په بشپړولو او سرته رسولو سربیره باید د مطالعی لپاره وخت وباسی، لیکل وکړی او څه یاد کړی، هڅه او کوښښ وکړه چی د کال دولس میاشتو د هر شواروز په څلرویششت شیبو کی څه وخت د لیکلو، لوستلو او یادولو لپاره وباسی، او داسی شواروز تیر نه شي چی تا پکی دا یو هم نه وي کړي. پښتو کی یو متل دی چی وایی (وخت لکه سره زر دی)، خو زه وایم چی، له سرو زرو هم زیات دی، ځکه چی په وخت کی یاقوت، زمره، ملغری، لالونه او الماس را ایستل کیدای، تصفیه کیدای او لاسته راتلای شي، چی دا د سرو زرونه هم ډیر ارزښتناک دي. په وخت کی علم زده کیدای شي چی له دی ټولو ارزښتناک او قیمتي دی. په وخت کی عبادت کیدای شي، جنت گټل کیدای شي

ستا لیدنه کیري هغه دی ستا دوست او ملگری وي، هرچاسره ودریدل او دهغه دارتیا پرته هغه ته ډیر وخت ورکول هم د انسان وخت ضایع کوي .

۱۰: (دهستوگنځي او دکار دخاي تر منځ ډیر واټن هم دانسان وخت ضایع کوي، کوښښ پکار دی چی هر انسان دکار دخاي سره نږدی خپل هستوگنځي وټاکی .

۱۱: (زموږ په ټولنه کی په بلنه او میلستیا هم د ۳ څخه تر ۵ ساعتونو وخت ضایع کیري، او په تیره بیا دمیله ناوخته راتگ هم یو عادت جوړ شویدی .

۱۲: (په دفترونو کښی دکارویش، دکار کوونکو کمیټت، دکاري ډلی دخپل اړوند کار نه پیژندل، په اداري او دفتری کارونو کی دهر کارکوونکي اختیارات او مسؤلیتونه نه مشخصول، دکارونو د اجراء په اړه پلټنه نه کول او داسی نورډیر وخت ضایع کوي او بالاخره اړونده اداره دتباهی سره مخ کیري.

۱۳: (په اداروکی د واسطو له لاری گمارل شوي کار کوونکي کار نکوي بلکه دوي دخپل موجودیت برقرار ساتلو لپاره په نظر راځي. داسی کارکوونکی که په یوه اداره کی موجود وي مشکلات او مسایل حل نه بلکه پیدا کوي يي، چی ددی له کبله ټول کار خنډیدلی شي. لیکن ددی برعکس، دکارا هل افراد هم دداسی نا اهله افرادو څخه مایوسه شوي وي او ددوي په لیدو يي خپل همت له لاسه ورکړی وي او خپل قدرت او صلاحیت نه درک کوي .

۱۴: (په دولتي ادارو کښی دکارونو داجراء پیچیدگی، ددولتي مامورینو خپل منځي ټوکی ټکالی او دکار په جریان کی دچایو څښل د اړوند کارکوونکي وخت ضایع کوي. دولتي مامورین بی حسابیه

ساعتونه وخت په بی گټی یا- Un Productive کارونو ضایع کوي او عوام دمحصولاتو دسیوري لاندی ددولتي خدماتو انتظار کوي .

۱۵: (دکرکت لوبی په لیدو هم ډیر وخت ضایع کیري، کوریا، جاپان، تکزاس، هنگری، مالیزیا او داسی نور هیوادونه چی ډیر پیاوړي هیوادونه دي، دوي خونه د کرکت لوبدلي لري او نه یی خلک دکرکت لیدو لپاره خپل وخت ضایع کوي.

۱۶: (دکارونو په اړه دفیصلی کولو صلاحیت نه لرل هم وخت ضایع کوي، ډیر کارونه دومره مهم او اړین وي چی انسان یی باید وکړي، که څوک ددغه کار په اړه فیصله نشي کولای چی کوم کار ډیر اړین دی او کوم ندی ؟ داسی خلک هم خپل وخت ضایع کوي، کارونه باید دترجیح (Priority) په اساس اجراء کړی شي. هرکارکوونکی باید پدی پوه شي چی کوم کار باید اول وکړي اوکوم کار باید وروسته وکړي؟

۱۷: (دحاضری او کار کولو په ارزښت نه پوهیدل هم د انسان وخت ضایع کوي. ۱۸: (کاري ډلی ته تربیت (Training) نه ورکول او هغوي دراتلونکو کارونو په اړه نه خبرول هم د اداری وخت ضایع کوي . ۱۹: (د تیلیفون غیر ضروري استعمال، په تیلیفون کی غیر ضروري اوبی فایدي ټوکی ټکالی دانسان وخت ضایع کوي. دا نو داوسني عصر د ځوانانو دلویو مشکلاتو څخه یو لوي مشکل دی. ډیر شمیر بی ضمیره او بی احساسه ځوانان په تیلیفون نا مشروع اړیکي ساتي چی دوي پدی شکل خپل قیمتي وخت ضایع کوي. کوم نارینه چی په تیلیفون د نا محرمو بڼو/نجونو سره اړیکي ساتي،

او یا هم کومه نجلئ/بڼځه د نا محرم سړي سره په تیلیفون اړیکي ساتي همدوي اخلاقي او ټولنیز مفسدین دي او همدوي راتلونکي نسل او ټولنی ته ملامت دي. دا پداسي حال کی چی تیلیفون دانسان لپاره ډیره اړینه وسیله ده، تیلیفون خو ددی لپاره دی چی دانسان وخت ضایع نشي، ددی بر عکس ډیر ناپوهان یی د وخت دضایع کولو لپاره استعمالوي.

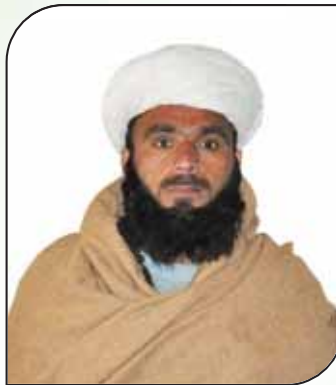
۲۰: (د فیسبوک/ مسنجر اود داسي نورو انټرنټي وسایلو غیر ضروري استعمال، اکثره خلک دخپلو هغه ملگرو سره چی په نزدی واټن کی ورسره اوسیري او یایي هم په هرڅو ورځو کی وینی د فیسبوک/ مسنجر له لاری اړیکي نیسي. پکار خو داوي چی په میاشت کی یو ځل دهغه ملگرو سره اړیکي ونیسي کوم چی له دوي نه په لری واټن کی اوسیري او هر وخت یی نه وینی، ډیر بی احساسه ځوانان خپل قیمتي وخت د فیسبوک/ مسنجر له لاری د هاهah

وخت له سرورزو لالونو نه هم گران دی چی پوهیري په ارزښت یی نو انسان دی

دیدگاه لیدلوری

نظامیان کشور برای تامین امنیت شهر کابل و سایر ولایات کشور با پلانها و طرح های موثر با تشریک مساعی در هماهنگی با مردم روی دست دارند و با آماده گی کامل این طرح و پلان ها را تطبیق مینمایند تا از حوادث غیر مترقبه جلوگیری گردد و امنیت شهر ها به صورت درست تامین گردد.

همچنان مردم در کنار نیروهای دفاعی و امنیتی خویش برای تامین امنیت همکاری جدی مینمایند تا از بروز حوادث تخریبی جلوگیری شود.

حملات تروریستی نمایانگر چهره اصلی دشمنان صلح و آرامش مردم ما اند که از سوی باداران و حلقات بیرونی، علیه مردم افغانستان تحریک میشوند تا امنیت کشور ما را به مخاطره اندازند و با انجام فعالیت های تخریبی، انتحاری و انفجاری میان دولت و مردم فاصله ایجاد کنند.

اما منسوبین نیروهای دفاعی و امنیتی کشور منحصی مدافعین راستین وطن در دفاع از وجب و وجب این مرز و بوم شب و روز آماده خدمت صادقانه اند و به خاطر تامین صلح و امنیت تا آخرین نفس تلاش می ورزند و در این راه مقدس از هیچگونه فداکاری دریغ نمی ورزند.

محمد داوود گلزار

مشاور ارشد رئیس جمهور

دهیواد دامنیتی خواکونو هغه سر بنندنې، قربانی او زوروتیا چی له خپلو خانونو یې بڼیې، د ډیر قدر او ستاینې وړ دي او په خانگري توگه د ملي اردو زورور خواکونه، چی په ډیره زوروتیا د هیواد له خمنکی بشپړتیا، ملي واکمنی، دیني او ملي ارزښتونو څخه دفاع او ساتنه کوي او د هیواد د سولې او امنیت دښمنانو پلانونه او دسیسې شنډې او له خاورو سره خاوري کوي. له نیکه مرغه زموږ گران هیواد افغانستان د یوې مجهزې اردو څښتن دی، افغانانو ته پکار ده چی د الله تعالی شکر ادا کړي او د خپلي ملي اردو ملاتړ او ننگه وکړي.

د هیواد دفاعي او امنیتی زورور او اتل منسوبین د دې خاوري رښتیني بچیان او ساتونکي دي او د هیواد او خلکو د سولې او امنیت دښمنانو ته په هر سنگر کی غاښ ماتونکي گوزارونه ورکوي.

مولوی صاحب نظر

بی له شکه چی دهیواد ټول امنیتی خواکونه او په خانگري توگه د ملي اردو منسوبین دهیواد رښتیني بچیان او په هرډول شرایطو کی له دې خاوري څخه دفاع کوونکي دي، نو له همدې امله زموږ مسلمان او شریفو هیوادوالو ته بڼایي چی د خپلي ملي اردو له خواکونو سره د زره له کومي مینه او له هغوی څخه په کلکه ننگه او ملاتړ وکړي.

د هیواد ملي اردو دهیواد د ملي خپلواکی، دیني او ملي نوامیسو څخه د دفاع له پاره دهیواد په لیرو پرتو سیمو کی په خپلو سنگرونو کی ناست او د سرلوري هیواد افغانستان او خپلو شریفو هیوادوالو څخه دفاع کوي او خپلو گرانو هیوادوالو ته د سوکاله او آرام ژوند لارې چارې برابروي، نوڅکه د ملي اردو منسوبینو اوس د خپلو هیوادوالو په زرونو کی خای پیدا کړی او زموږ ولس اوس د ملي اردو منسوبین خپل رښتیني خدمتگاران او د هیواد رښتیوني ساتونکي بولي.

محمد نعیم لالی حمید زی

په ولسی جرگه کی د خلکو استازی

له هیواد څخه دفاع ته چمتویو

در دفاع از وطن آماده هستیم

فوتوراپورتراڼ:

بریدمل محمد بصیر «احمدی»، ذبیح الله «فیضی»، محمد یوسف «هاتفی»، بکتاش «امیری» و بریدمل علی شاه «الهام»

دندو دترسره کولو له پاره چمتو دي. اوپه کراتو کراتو یې داثابته کړي چې دملې اردو منسوبانو دخپلي خاوري اوخلکو دښمنانو ته غاښ ماتونکي گوزارونه ورکړي اودهيواد اوخلکو دښمنان یې دشرمیدلي ماتې سره مخ کړي اومخ کوي یې .

له نیکه مرغه زموږ دملې اردو منسوبانو اوس دخپلو شریفو هیوادوالو په زړونو کې خای پیداکړی، ټول هیوادوال مواوس په دې پوهیدلي چې ملي اردوهغه امنیتي ځواک دی چې په هر ډول ستونزمنو اومشکلو شرایطو پر مهال دخپلو هیوادوالو مرسته کوي. او همدا لامل دی چې ملي اردو دهیوادوالو د باور او اعتماد وړ گرځیدلی. او دیو مهم او غښتلي ځواک په توګه منل شوی او دهیواد په هر ګوټ کې دسیمی اوسیدونکي دملې اردو له منسوبینو څخه په کلکه ننګه اوملاترکوي.

آزاد خان د خاصو عملیاتو قول اردو بریدمل

سازند.

خوښبختانه نیروهای دفاعی و امنیتی کشور ثابت ساختن که میتوانند هر گونه دسایس دشمنان مردم افغانستان نقش بر آب نموده و آنان را نیست و نابود نمایند. من یک بار دیگر به مردم رنج دیده کشورم تعهد می کنم که منحیت یک فرزند صدیق این میهن همیشه در سنگر بوده و تا آخرین رمق حیات از این وطن دفاع و حراست نمایم.

تورن صدیق الله «حیدر» افسر معاونیت تاینات تکنالوژی لوژستیک

این رسالت نهادهای دفاعی و امنیتی کشور است که وظیفه خود را به طور صادقانه و خالصانه انجام دهند و به دشمنان سوگند خورده ای مردم افغانستان اجازه هیچ گونه فعالیت های مخربانه را ندهند. من با سایر همسنگرانم دوشادوش هم در خط مقدم جبهه به خاطر تأمین امنیت سرزمینم آماده هرگونه ایثار و فداکاری هستیم. ما به لانه های دشمن یورش برده و به آن ها اجازه نمی دهیم که زنده گی آرام مردم ما را مختل

ملى اردو دهيواد هغه امنیتي ځواک دی چې په هر ډول شرایطو کې دهیواد په هر ګوټ کې دهر ډول

قطره خون در وجود خویش از این وطن حراست نموده و برای دشمنان صلح و آرامش اجازه نمیدهیم تا زنده گی مملو از صفا و صمیمیت مردم ما را مختل سازند. دشمنان مردم افغانستان باید این را بدانند که فرزندان صدیق و راستین این کشور در صفوف نیروهای دفاعی و امنیتی تا نابودی کامل دشمنان آرام نخواهند گرفت و آنها را تا آخرین سرحد تعقیب و در لانه های شان محو و نابود میسازند.

دملی اردو اتلو او زره ورو قطعاتو او جزوتامونه په دغو جگره ایزو او چانیزو فعالیتونو کی دسولی او وطن دینمنانو ته خپونکی گزارونه ورکړی، او سیمی دهغوی له شوم وجود څخه پاکي او خلکو ته یی دسوله ایز او دایمن ژوند لاری چاری برابری کړی دی.

دهمدی ارزښتناکو ملی دندو او خلکوته دخدمت او ښو اړیکو له امله دهغوی دهر کلی او ملاتړ وړگر ځیدلی او دا پخپله دملی اردو دخواکمنی، پیاوړتیا او برلاسی څرگندوی، دبریاوو او لاسته راوړنو تضمین کوونکی دی.

په پای کی د ټولو ځوانانو دا هیله لرم چی دملی اردو په لیکو کی ځانونه شامل او خپل مسوولیت ادا کړی.

تورن ذبیح الله «خالقی»
د حمایي لوا افسر

ما به خاطر تامین امنیت و صلح سراسری در کشور تلاش می ورزیم تا مردم عزیز مان بدون تشویش به کار و زنده گی خویش بپردازند، مکاتب، مدارس و دانشگاه ها در هر گوشه و کنار کشور فعالیت نماید و هر کس بتواند بدون کدام تشویش به شغل و مصروفیت که دارند بپردازند.

پیام من به صفت یک خدمتگار واقعی به مردم متدین و ترقی خواه کشورم اینست که نیروهای امنیتی کشور شان را حمایت نموده و در راستای تامین امنیت، با نیروهای دفاعی و امنیتی شان همکاری باشند بدون شک همکاری شما میتواند ما را کمک کند تا دشمن را در لانه های شان محو و نابود سازیم.

روضت الله بریدمل قطعه خاص :

در دفاع از میهن و هم میهنان خویش تا آخرین رمق حیات رزمیده، و برای دشمنان سوگند خورده کشور اجازه نمیدهیم تا خانه و کاشانه ما را خراب سازند.

وطن حیثیت مادر را برای ما دارد، زیرا ما در این وطن بزرگ شده ایم و از آب و هوای این وطن استفاده کرده ایم، بر ماست تا در دفاع و حراست از وجب، وجب خاک کشور مان تا داشتن یک

لمری بریدمن مجیب الرحمن رحمانی
دخاصو عملیات قول اردو افسر
هدما منظمه او دوامداره ښوونه او روزنه ده چی دملی اردو منسوبانو دمسلكي او تخصصی پوهی، درک او آگاهی کچه لوره او دقطعاتو جگره ایز چمتوالی چټک غبرگون او ماتور، او سپنیز دسپلین، درایت لرونکی، او متینی سوق او اداری اساسی لوری او په نتیجه کی اړوند قطعات او جزوتامونه، ټول ورځنی فعالیتونه، تطبیقات، مشق او تمرینونه، تکتیکی او پیراتیفی دندی، جگره ایز او چانیز فعالیتونه په چټکی اجرا او دبریاوو ضمانت کوی. له نیکه مرغه نن دملی اردو قطعات او جزوتامونه دهمدی ارزښتونه او کړنو په ترڅ کی توانیدلی چی په خپلواکه توگه اړوند دندی په لوره ملی روحیه، هیواد پالنی او او چت جگره ایز چمتوالی او متینی سوق او اداری په لرلو سره تر سره او په زره ورتوب ادامه ورکوی چی دتیر وخت جگره ایز او چانیز بریالی عملیات او اوپراسیونونه په دهیوادپه مختلفو ولایتونو کی ښودلای شو.

جهان شیر سرباز لوی چهارم قول
اردوی ۲۰۱ سیلاب

محبت و دوستی وطن جز ایمان است و بر هر مسلمان این سر زمین واجب است برای آبادانی وطن و حفظ امنیت و حفاظت و پاسداری از مرزهای وطن خود سهم فعال و ارزنده داشته باشد تا وجیه ملی و اسلامی خویش را درقبال محبت وطن و خدمت به مردم آن انجام داده باشند.

طبیعتاً هر منسوب نیروهای دفاعی و امنیتی افغانستان وارث قهرمانان دلیر و شجاع تاریخ پر افتخار کشور هستند که امروز با قامت بلند و سر افرازی تمام بطور آگاهانه از وطن آبایی شان باقبول قربانی های بیشمار دفاع می کنند.

صفی الله بریدمل
قول اردوی عملیات های خاص

امروز اردوی ملی کشور مان با اجرای عملیات موفقانه محاربوی و تصفیوی در مرکز و ولایات کشور، قدرت و توانایی خویش را به نمایش گذاشته و با گذشت هر روز توانمندی گردند اردوی ملی مطابق به پلان و پالیسی های منظور شده وزارت دفاع ملی و ستردرستیز، وظایف و مکلفیت های خود را با فداکاری و دقت کامل جهت تأمین صلح و ثبات دایمی در کشور انجام میدهند و دست آورد های حاصله بی آنان محصول جانبازی و تلاش های متداوم بخاطر تأمین فضای امن در کشور است.

دوهم بریدمن نورالیمین «دستی»
افسر لوای حمایه و امنیت ستردرستیز

د هیواد اتل او زړور بچي، د ملي اردو منسوبین په پوره سربښندنې سره دې ته چمتو دي، چي په هر ډول شرايطو کې، د هیواد په هر گوټ کې د خپل گران هیواد او خپلو مؤمنو خلکو څخه په ډیره میرانه او زړورتیا دفاع اوساتنه وکړو. او هیڅکله به د هیواد د سولې او امنیت دښمن ته اجازه ورنه کړي، چي زموږ په هیواد کې خپل وړانکاري او شوم پلانونه پلي کړي. موږ خپلو شریفو هیوادوالو ته دا ډاډ ورکوو، چي د هیواد ملي اردو د دې ځواکمني او پیاوړتیا لري، چي په هر ډول ستونزمنو حالاتو کې، له خپل هیواد او خلکو څخه په ډیره میرانه دفاع اوساتنه وکړي.

او د هیواد د سولې دښمنان به په هر ډگر کې له ماتې سره مخ کړي. په پای کې می د هیواد له ټولو ځوانانو څخه هیله او غوښتنه ده چي راشي او د ملي اردو په لیکو کې خپل ځانونه شامل کړي او د دې لارې خپل ویاړلي هیواد او درنو او متدینو هیوادوالو خدمت وکړي.

لومړی بریدمن نقیب الله د سیلاب
قول اردو د څلورمې لوای افسر

خلص سوانح شهید دگروال عبدالوهاب «محمدی» قوماندان کندک اول

لوای چهارم قول اردوی ۲۰۳ تندر

دگروال عبدالوهاب «محمدی» فرزند معراج الدین درسال ۱۳۵۴ در قریه درخیل ولسوالی رُخه ولایت پنجشیر متولد گردیده است. تحصیلات ابتدائیه را الی ثانوی درلیسه عاشقان وعارفان به اتمام رسانید. نظربه علاقمندی که به رشته نظامی ویونیفورم مقدس اردو داشت به صفوف اردوی ملی پیوست وبعداً درسال ۱۳۸۳ شامل ریقوم اردوی ملی گردیده وبه رتبه تورن بصفت قوماندان تولی قرارگاه گارنیزیون دارالامان تقرر حاصل وتاسال ۱۳۹۰ درآنجا اجرأی وظیفه نمود.

درسال ۱۳۹۱ بحیث قوماندان تولی پولیس نظامی قول اردوی ۲۰۳ تندر درولایت پکتیا الی ۱۳۹۴ اجرأی وظیفه نمود بعداً بصفت قوماندان کندک

اول لوای چهارم همین قول اردو درولایت لوگر تقرر حاصل نمود. شهید دگروال عبدالوهاب دروظایف متعدد درساحات مسئولیت وظیفوی قوماندانی قول اردوی ۲۰۳ تندر ایفای وظیفه نموده است که درجریان وظایف مفتخر به دریافت تقدیرنامه ها ومدال های متعدد گردیده است. عبدالوهاب یک قوماندان مدبر متواضع ومادون نواز بود که همسنگران وهم قطارانش همیشه از مواظبت پرسونل وفداکاری آن خاطرات نیک وبیاد ماندنی وی را وصف زبان دارند. قوماندان عبدالوهاب چند مراتبه دراجرأی فعالیت های محاربوی وکمین دشمن مجروح گردیده ودرپلان گذاری های دقیق فعالیت های محاربوی درساحات مسئولیت وظیفوی خویش تلفات وضایعات قوی را برپیکر مخالفین مسلح وارد نموده مورد حمایت واحترام اهالی ساحات مسئولیت خویش قرارداشت تا آن که بتاريخ ۲۵ حمل سالروان هنگام اجرأی وظیفه تامین امنیت سایت های انتخاباتی درمسیرراه درقریه چونی مرکز ولایت لوگر موترحاملش با ماین جاگذاری شده دشمنان انسانیت و اسلامیت اصابت نموده جام شهادت نوشید.

شهید دگروال عبدالوهاب در زمره سایرمنسوبان قهرمان اردوی ملی درمیادین دفاع ازحاکمیت وارزش های ملی مردانه رزمید وبه درجه رفیع شهادت نایل گردید. رهبری وزارت دفاع ملی وستردرستی، شهادت این قهرمان وسایرسپاهیان فدا کار وطن را که در راه تحقق آرمان ملی وتمامیت ارضی کشور جان های شیرین شانرا قربان نموده به خانواده محترم وهمسنگران دلیرشان تسلیت گفته برای شهدا بهشت برین وبرای بازمانده گان صبرجمیل آرزو می نمایند.

روحش شاد ویادش گرامی باد.

تا قیامت زنده ماند از برایش مرگ نیست
آنکه تخم نیکنومی در جهان پاشید و رفت

نقش زنان و دختران

افغان در دفاع از

وطن و مردم در حال

افزایش است

شکیلا محصل سال اول اکادمی ملی نظامی: شامل شدن در اکادمی ملی نظامی برایم یک رویا بود که روزی بتوانم در این نهاد عالی شامل شوم زمانیکه در این پوهنتون مراجعه نمودم بسیار به صورت سهل شامل این پوهنتون عالی گردیدم، میخوامم با فرا گرفتن تعلیمات عالی نظامی و مسلکی در مدت چهار سال بعد از فراغت از این نهاد تعلیمی و تحصیلی منجیث یک افسر مسلکی در پهلوی برادران خویش در اردوی ملی، صادقانه خدمت نمایم و از هیچ نوع سعی و تلاش در راستای انجام وظایف خویش دریغ نورزم؛ اردوی ملی افغانستان مظهر اراده مردم است از این جهت افتخار دارم که در آینده به صفت منسوب این اردوی با شهادت مصدر خدمت برای جامعه و مردم خود گردم و از وجب وجب این سر زمین با دادن خون خویش دفاع نمایم.

تهیه کننده: منیکا «سلطانی»

علاقمندی که به مسلک نظامی داشتم بعد از تلاش های شب و روزی در سال ۱۳۹۵ در امتحان کانکور اکادمی ملی نظامی اشتراک نموده و با کسب نمره خوب موفق شدم وارد این موسسه تحصیلی عالی نظامی گردم.

بعد از فرا گرفتن تحصیلات عالی فنون نظامی از این پوهنتون عالی نظامی دوشا دوش برادران و خواهران خود میخوامم از این طریق مصدر خدمت برای جامعه خویش گردم و در راه دفاع و حراست از هیچ نوع سعی و تلاش دریغ نورزیده و با قبول زحمات فراوان مانند یک افسر شجاع، با دسیپلین و با اخلاق نمونه مثال برای دیگران باشم و در آینده وظایف خویش را صادقانه و به وجه احسن بدون کدام تعصب سمتی، حزبی، گروهی و مذهبی انجام داده و برای رسیدن یک صلح و ثبات دایمی با تمام قوت و انرژی کار نمایم و تا افغانستان ما به یک کشور با ثبات، مرفح و مترقی و دارای یک اردوی قوی منظم و تعلیم یافته تبدیل گردد.

راکعه رسولی

محصل سال سوم اکادمی ملی نظامی

دهیواد او خلکو په

دفاع کې د افغان

نجونو رول د پراخیدو

په حال کې دی

ملی اردو دهیواد هغه امنیتي ځواک دی چې په هر ډول شرایطو کې دهیواد په هر ګوت کې د هر ډول دندو د ترسره کولو له پاره چمتو دي. اوپه کراتو کراتو یې د اثباته کړې چې دملي اردو منسوبانو دخپلي خاوري او خلکو د بنمنانو ته غاښ ماتونکي ګوزارونه ورکړي او دهیواد او خلکو د بنمنان یې د شرمیدلي ماتې سره مخ کړي او مخ کوي یې.

له نیکه مرغه زموږ ټول هیوادوال مو اوس په دې پوهیدلي چې ملي اردو هغه امنیتي ځواک دی چې په هر ډول ستونزمنو او مشکلو شرایطو پر مهال دخپلو هیوادوالو مرسته کوي. او همدا لامل دی چې ملي اردو دهیوادوالو د باور او اعتماد وړ ګرځیدلي او دیو مهم او غښتلي ځواک په څیر منل شوي او دهیواد په هر ګوت کې د سیمي اوسیدونکي دملي اردو له منسوبینو څخه په کلکه ننگه او ملاتړ کوي.

په پای کې د ټولو ځوانانو، نارینه او ښځینه دا هیله لرم چې د ملی اردو په لیکو کې ځانونه شامل او خپل مسوولیت ادا کړي.

دوهم بریدمن مرضیه

د خاصی قطعی افسره

مانه تنها در قبال تامین امنیت نزد مردم، خود را مسئول میدانی، بلکه خدمات اجتماعی
و کمک به نیازمندان نیز در اولویت های کاری ماقرار دارد

